

**PREČO MÁM RÁD
SLOVENČINU,
PREČO MÁM RÁD
SLOVENSKO**

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
2014

*Ó, Bože, daruj nám deti, ktoré sa stanú žiarivým príkladom,
bohatstvom a požehnaním pre náš národ.*

Jozef Ondrej Markuš 1966

Prehliadka víťazných prác 22. ročníka celoštátnej súťaže
s medzinárodnou účasťou na tému

Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko

Zodpovedná redaktorka Viera Rosinová
Jazyková redaktorka Magda Baloghová
Znak súťaže navrhol Rado Kováčik 1993

Vydalo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
Tlač KO & KA, spol. s r. o., K-PRINT

NEPREDAJNÉ

ISBN 978-80-969512-8-4

*Slovenčina, kto ti dal
tolko nežných krás,
že vždy ako potôčik
zažblnkocíš v nás?*

*Slovenčina najdrahšia,
ty si poklad náš.
To preto, že mamkino
srdce v sebe máš.*

(Táto báseň Štefana Moravčíka
zhudobnená Milanom
Novákom sa od roku 1994
každoročne spieva na úvod
slávnostného vyhodnotenia
súťaže v Nových Zámkoch.)

Nad slávnostným vyhodnotením 22. ročníka súťaže prevzal záštitu prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič

Podakovanie

Slová uznania a vdaky už tradične patria všetkým vyhlasovateľom, organizátorom, porotcom, sponzorom a priaznivcom, ktorí prispeli k úspešnému priebehu súťaže a k jej slávnostnému vyhodnoteniu 5. júna 2014 v Nových Zámkoch. Najväčšie uznanie za krásne vyznania slovenčine a Slovensku však patrí všetkým súťažiacim žiakom a študentom aj ich zanietým a obetavým pedagógom i rodičom.

Dvadsiaty druhý ročník súťaže sa konal v rámci 170. výročia vzniku slovenskej hymny a 170. výročia založenia spolku Tatrín. V roku 2014 si pripomíname 195. výročie narodenia Augusta Horislava Škultétyho, 165. výročie narodenia Pavla Országha Hviezdoslava, 165. výročie úmrtia Jána Hollého, 140. výročie narodenia Jozefa Gregora Tajovského a Janka Jesenského, 135. výročie úmrtia Štefana Moyses, 105. výročie narodenia Margity Figuli, 100. výročie narodenia Hany Zelinovej, 95. výročie narodenia Márie Ďuričkovej a Vojtecha Zamarovského, 90. výročie narodenia Antona Habovštiaka a Ladislava Ťažkého, 75. výročie úmrtia Eleny Maróthy-Šoltésovej a 50. výročie úmrtia Márie Rázusovej-Martákovej.

Vyhlasovatelia 22. ročníka súťaže

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
Matica slovenská
Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied
Spolok slovenských spisovateľov
Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o.
Štátny pedagogický ústav
Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Vydavateľstvo Matice slovenskej

Sponzori 22. ročníka súťaže

Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o.
Vydavateľstvo Matice slovenskej, Martin
Mesto Nové Zámky
Miestny odbor Matice slovenskej Nové Zámky
Základná škola, Nábrežná ul. 95, Nové Zámky
Molda, stavebná firma, Nové Zámky
Ing. Lukáš Štefánik, GASTRO DOM NZ, s. r. o., Nové Zámky
Pekáreň Juraj Oremus, s. r. o., Nové Zámky
Ing. Ľuboš Ivan, Agro-Eko, Nové Zámky
IveKol, s. r. o., Iveta a Koloman Forró, DS Nové Zámky
COOP Jednota SD, Nové Zámky
Poľnohospodár, a. s., Nové Zámky
Kofola, a. s.
City Catering, s. r. o., Nové Zámky
Miroslav Hric, Stará Pazova, Srbsko

Projekt je realizovaný s finančnou podporou:

Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky
Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Nitrianskeho samosprávneho kraja

SLOVO NA ÚVOD

Aká reč, takí ľudia

Keby som dnes mal odpovedať na otázku, prečo mám rád slovenčinu ja, bezpochyby by som sa najprv pozrel do zborníčkov, ktorých je už magických dvadsaťjeden. Sú v nich totiž najkrajšie vyznania lásky, aké sa mi v živote podarilo prečítať. Navyše ich vyslovujú a píšu mladí ľudia. Deti od veku, keď ešte len maľujú prvé písmenká, až po mládež na prahu dospelosti.

Často v nich vidno inšpiráciu literatúrou, veď štúrovcí (i mnohí autori pred nimi aj po nich) písali vedecké práce i veršovali o slovenčine, nezriedka ju museli brániť, no predovšetkým si ju pestovali a zvelaďovali. A veru sa tým pestovateľom a zvelaďovateľom vydarilo dielko utešené. Košaté, bohaté, živé a schopné života aj v časoch, keď sa jazyk dostáva do situácie, že je skôr prostriedkom na informovanie, než na prinášanie umenia, v ňom krásy a pohody.

Aký je teda náš jazyk, aká je krajina, v ktorej ho ľudia prevažne používajú?

Nuž, jazyk nádherný, lebo je náš, lebo mu rozumieme a naučili sme sa používať ho ako jednu z prvých užitočných vecí, ktoré človek potrebuje v živote. A krajina? Kto by vymenil Slovensko za cudzokrajnú exotiku? Ak aj mnohí museli, v srdci im rodná krajina ostala navždy. A v spomienkach i túžbach stávala sa ešte krajšou.

Strážcovia čistoty nášho jazyka dnes majú ťažkú úlohu. Votrela a vtiera sa nám medzinárodná komunikácia plná prevažne anglicizmov, lepšie amerikanizmov. Pritom je náš jazyk taký bohatý a moderný, že vieme aj bez pomoci iných povedať a pomenovať všetko. Aj tak sme niektoré slová dávno prijali a už ich ani nevnímame ako cudzie. Tak to u nás bolo oddávna. Veď ako krásne sa nám udomácnili slová kostol, škola, tabuľa, alebo hoci bryndza, bača, prípadne auto, semafor... Tak im je dobre v našom jazyku, že sú akoby od vekov naše. Možno to neskôr bude aj s inými slovami tak. Isto bude. Aj v tom je krása a sila nášho jazyka, že vie prijať novinky, a predsa si uchováva svoju zvláštnosť a krásu.

Veľa je dôvodov, pre ktoré milujeme svoju vlasť i jazyk. A možno sme na svete jediní, čo si pravidelne rok čo rok tie dôvody pripomíname, ba nachádzame aj nové. Poznám zopár krajín i kultúr, no s podobnou literárnou súťažou, ako je táto naša, som sa nikde nestretol.

Ešte jednu vec treba pripomenúť. Práce, ktoré sú zahrnuté v tomto zborníčku, vznikli v roku veľmi významného výročia, keď reč na našom území a v našej starodávnej vlasti dostala prvú svoju písomnú podobu a napísali sa ňou prvé knihy. Veľkú zásluhu na tom mali naši svätci a učitelia – Konštantín a Metod. No najmä múdrosť a predvídavosť jedného vládcu, vladyku, kniežata Rastislava, ktorý ich povolal.

Aký človek, taká reč, vraví naše príslovie.

PhDr. Peter Mišák
podpredseda Spolku slovenských spisovateľov

Naša slovenčina

Slovenčina ako národný jazyk sprevádza Slovákov počas celej ich vyše tisícročnej histórie. Napriek mnohým nepriaznivým dejinným okolnostiam a ich dôsledkom správa sa vo svojom stáročnom vývine ako samostatný suverénny subjekt, vyvíjajúci sa podľa vlastných zákonitostí a v zhode s potrebami svojich tvorcov a nositeľov.

Matica slovenská si vlani ako jedna z mála inštitúcií dôstojne pripomenula 170. výročie kodifikácie spisovnej slovenčiny. Počas minulého roka sme na viacerých fórach zdôrazňovali, že bez znalosti pohnutej histórie slovenčiny nemožno v plnej miere pochopiť a oceniť jej nezastupiteľný širokospektrálny význam a dôsledky. Pripomeňme si preto v stručnosti základné dejinné súvislosti.

Kultúrny jazyk Slovákov sa formoval od druhej polovice 9. storočia a bezprostredne súvisel s pôsobením misie solúnskych bratov, svätých Konštantína-Cyrila a Metoda. V minulom roku sme si na viacerých miestach Slovenska dôstojne pripomenuli 1 150. výročie od ich príchodu na naše územie. Prvú podobu slovenského spisovného jazyka na základe kultúrnej západoslovenčiny kodifikoval Anton Bernolák. Popri kultúrnej západoslovenčine sa rozvíjala aj kultúrna stredoslovenčina. Práve o ňu sa oprel Ľudovít Štúr, ktorého kodifikácia znamenala dovŕšenie najdôležitejšej etapy pri formovaní spisovnej slovenčiny i Slovákov ako novodobého národa. Štúr považoval nový spisovný jazyk za najvhodnejší nástroj na povznesenie vzdelanosti a kultúrnosti širokých vrstiev spoločnosti, za základný predpoklad vytvárania modernej slovenskej spoločnosti a politických snáh štúrovského hnutia.

Ako je všeobecne známe, Matica slovenská si v roku 2013 pripomenula 150. výročie svojho vzniku. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že bezprostredne po jej založení nastalo nové obdobie vo vývine spisovnej slovenčiny. V matičnom období sa spisovný jazyk rýchle rozvinul. Používanie spisovnej slovenčiny sa popri jazykovede, literárnej vede, histórii a filozofii prehĺbilo aj vo viacerých ďalších odboroch (prírodoveda, matematika, lekárske vedy, poľnohospodárstvo).

Vlani sme si teda pripomenuli 170 rokov od kodifikácie nášho spisovného jazyka na báze stredoslovenských nárečí. Opätovne sme mohli konštatovať, že práve v jazyku sa odráža stav spoločnosti, ktorá ho používa, jej rozmach, všestranné kultúrne napredovanie, ale aj jej úpadok. Zároveň platí tvrdenie jazykovedca Jána Kačalu, že medzi prejavmi ducha je národný jazyk jedným z tých, čo národy odlišuje a zároveň spája. Spája tým, že práve v ňom sa prejavuje univerzálne všeludské myslenie, utvárajúce každému človeku základňu na osvojovanie si ďalších jazykov a kultúr. Odlišnosť jazyka od iného tvorí podstatu jeho existencie: iba tým, že je odlišný od iných, že je sám sebou, jestvuje príslušný národný jazyk ako samostatný a neopakovateľný zároveň v pomyselnom orchestri rečí sveta. Nebojme sa preto ani v dnešných ultramoderných podmienkach vracat' sa k jazyku ako k prameňu i prejavu národného ducha. Z naznačeného uhla pohľadu pre nás zároveň vyplýva záväzok hlbšie ho spoznávať a udržiavať si živé spojenie s kultivovanou rečovou praxou. O to sa vytrvalo a úspešne snaží už 22 rokov aj podujatie Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko.

Peter Cabadaj
vedecký tajomník Matice slovenskej

22. ročník súťaže v čísloch

Do celoštátneho kola súťaže sa v školskom roku 2013/2014 prihlásilo celkom **107 škôl** z celého Slovenska.

Z uvedeného počtu zúčastnených slovenských škôl bolo **88** základných škôl vrátane dvoch cirkevných (Spojená škola Františka Assiského v Malackách a Cirkevná základná škola sv. apoštola Pavla v Sihelnom), jednej umeleckej školy (Základná umelecká škola Ľ. Štúra v Dudinciach) a jednej súkromnej školy (Súkromná základná škola na Batkovej ulici v Bratislave).

Stredných škôl sa zúčastnilo **19**. Z toho boli tri štvorročné gymnáziá, štyri osemročné gymnáziá a dve cirkevné gymnáziá (Gymnázium Spojenej školy Františka Assiského v Malackách a Gymnázium sv. košických mučeníkov v Košiciach), jedno cirkevné gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským (Gymnázium v Štúrove) a deväť stredných odborných škôl.

Hodnotilo sa **618** prác. V 1. kategórii (I. stupeň základných škôl) 173 prác, v 2. kategórii (II. stupeň základných škôl a 1. až 4. ročník osemročných gymnázií) 256 prác, v 3. kategórii (stredné školy) 56 prác a v 4. kategórii (práce žiakov ZŠ a stredných škôl zo zahraničia) 133 prác. Do súťaže prišla aj jedna literárno-výtvarná práca z 2. kategórie (z Literárno-novinárskeho krúžku Centráčik zo Spojenej školy vo Svidníku).

Zahraniční účastníci súťažili v 4. kategórii, do ktorej prišlo v školskom roku 2013/2014 **133** súťažných prác. Z európskych krajín sa do súťaže zapojili **Česko** (Gymnázium Uherské Hradište), **Chorvátsko** (stredná škola Ilok; základné školy v Josipovci, Našiciach, Novej Bukovici, Zdenci), **Maďarsko** (Slovenské gymnázium, základná škola, materská škola a kolégium v Békešskej Čabe; Materská škola, všeobecná škola, gymnázium a žiacky domov s vyučovacím jazykom slovenským v Budapešti; Stredná odborná škola stavebná v Budapešti; Dabašská základná škola Františka Rákóciho II. v Dabaši; Slovenská základná škola v Jášči; Slovenská základná škola, materská škola a žiacky domov v Sarvaši), **Rumunsko** (Gymnázium v Gemelčičke; Teoretické lýceum Jozefa Kozáčka v Bodoňosi a Teoretické lýceum Jozefa Gregora Tajovského v Nadlaku), **Srbsko** (Gymnázium Jána Kollára so žiackym domovom v Báčskom Petrovci; ZŠ Jána Čajaka v Báčskom Petrovci; ZŠ Mladých pokolení v Kovačici; ZŠ Ludovíta Štúra v Kysáči; ZŠ maršala Tita v Padine; ZŠ 15. októbra v Pivnici; ZŠ Jána Kollára v Selenči; ZŠ hrdinu Janka Čmelíka v Starej Pazove), **Ukrajina** (Všeobecnovzdelávacia škola I. – III. st. č. 4 s prehĺbeným vyučovaním slovenského jazyka v Užhorode) a zo zámoria **Kanada** (Vzdelávacie centrum sv. Ludovíta v Ontáriu), **USA** (Škola slovenského jazyka v Chicagu; Česká a slovenská škola v Bohemian hall v New Yorku).

Súťažné práce posudzovalo 15 porotkyň v štyroch kategóriách. Porotkyne udelili v 1. kategórii 1 hlavnú cenu, 1 cenu poroty a 15 čestných uznaní; v 2. kategórii 2 hlavné ceny, 2 ceny poroty a 21 čestných uznaní; v 3. kategórii 1 hlavnú cenu, 1 cenu poroty a 8 čestných uznaní; v 4. kategórii 1 osobitnú cenu predsedu Matice slovenskej, 1 hlavnú cenu, 1 cenu poroty a 12 čestných uznaní. Udelili aj 4 osobitné ceny poroty, ocenili 5 škôl a 5 pedagógov.

Členovia odborných porôt

Päť odborných porôt posudzovalo práce v jednotlivých kategóriách v tomto zastúpení:

Iveta Baloghová (Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí)

Magda Baloghová (redaktorka)

Virgínia Červinková (pedagogička)

Adriana Ferencíková (Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV)

Jana Garajová (Miestny odbor Matice slovenskej v Nových Zámkoch)

Elena Kačalová (Ministerstvo kultúry SR)

Ľubica Kepštová (zástupkyňa šéfredaktora časopisu Slniečko)

Božena Malíková (Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí)

Mária Malperová (Miestny odbor Matice slovenskej v Nových Zámkoch)

Marta Mancová (Štátny pedagogický ústav)

Zuzana Pavelcová (Matica slovenská)

Viera Rosinová (pedagogička)

Viera Rosinová, ml. (Ministerstvo kultúry SR)

Dagmar Šimunová (Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV)

Oľga Škorecová (Ministerstvo kultúry SR)

Zastúpenie miest a obcí zo Slovenskej republiky

**Bánovce nad Bebravou, Bernolákovo, Bešeňov, Bidovce, Bratislava, Brehy
Dechtice, Detva, Dudince, Dunajská Streda
Fričovce
Galanta, Giraltovice
Horná Kráľová
Istebné, Ivanka pri Dunaji
Jablonica, Jasenica
Kapušany, Kežmarok, Kojatice, Komárno, Košice, Koškovce, Kovarce, Kysucké Nové
Mesto
Lakšárska Nová Ves, Levice, Lipová, Lovinobaňa, Ľubotice, Lučenec
Malacky, Maňa, Melčice-Lieskové, Michalovce
Námestovo, Nové Zámky
Oravská Lesná, Oravské Veselé
Pata, Pezinok, Podlužany, Poprad, Považská Bystrica, Predmier, Prešov, Pružina
Rimavská Sobota, Rosina
Sereď, Sihelné, Slatinské Lazy, Solčany, Strážske, Stupava, Svätý Jur, Svidník, Svit
Štúrovo, Šurany
Tešedíkovo, Topoľčany, Trakovice, Trávnica, Trnava, Tvrdošovce
Valaská, Víглаš, Vinohrady nad Váhom, Vlčany, Vranov nad Topľou, Vysoká nad
Kysucou
Zákamenné, Zemné, Zvolen
Žilina**

Milan Rúfus

*Modlitba
za deti tretieho tisícročia*

*Čo budeš ďalej, Bože, robiť
s mláďatami nie už Tvojej doby?
Podržiš ruku nad nimi?*

*Nedovoľ blúdiacemu času,
aby ich obral o ich krásu
a prestali byť šťastnými.*

*Aby im vzal ich melódiu
a trávil studne, z ktorých pijú,
a pustošil im srdiečka.*

*Voda, čo nikdy nezamrzá,
tá najsvätejšia voda – slza,
im nesmie padať spod viečka.*

*Rob všetko, čo len môžeš robiť,
aby si deti chorej doby
uchránil, Bože, od zlého.*

*Ostaň ich chrániť pri kolíske.
A nechaj čistým, čo je čisté.
Zomreli by sme bez neho.*

(Túto báseň venoval roku 2000 Milan Rúfus ako pozdrav a poďakovanie „ostrovu kanárikov“, ako nazval deti zo súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko.)

PREHLIADKA OCENENÝCH PRÁC

Osobitná cena predsedu Matice slovenskej v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Slovenčina je krásnym ľubozvučným jazykom a pre mňa najkrajším jazykom na svete. Veď ktorý jazyk má také milé slová ako sú *batôžtek*, *lalia* alebo *púpavka*? Jej slová znejú ako sladká hudba. Slovenčina, moja víla. Je to jazyk umelcov, spevákov i básnikov. Hoci zvonivý a milý jazyk, predsa plný gramatických záhad. Zvedavci vždy radi odhaľujú jej tajomstvá, a tak vchádzajú do ríše ypsilonov, čiarok a dĺžňov. Vybrané slová sa postarajú, aby sme trávili čas nad knihou, a keď sa ich naučíme, s ľahkosťou ich používame. Mám rada slovenčinu, lebo pestrosť mojej rodnej reči zafarbuje aj ten najobyčajnejší výrok, ktorý môže odznieť ako veľká myšlienka. Má bohatú pokladnicu prísloví a porekadiel. Moje obľúbené porekadlo: *Vtáka poznáš po perí a človeka po reči*, neraz možno počuť v mojom prostredí. My Slováci z Dolnej zeme môžeme byť hrdí na svojich predkov, ktorí tak slávne pestovali našu rodnú reč. Vďaka nim ona žije aj dnes. To, čo urobili pán Štúr a Bernolák, je hodné obdivu. Krásne básne významného spisovateľa Pavla Országha Hviezdoslava sú dobre známe aj medzi vojvodinskými Slovákmi. Slovenčina, tá má u nás rôzne odtiene, ale všade znie melodicky a jedinečne krásne. Nárečia zdobia ľudové piesne a básne, ktorými je pretkaný náš každodenný život. Hoci žijeme vo Vojvodine, srdce nám poskočí hrdosťou pri tónoch slovenskej hymny *Nad Tatrou sa blýska*. Pripomína nám, že napriek rozptýlenosti všetci sme rodina, všetci sme svoji. Slovensko, krajina našich milých predkov, skrýva v sebe bohaté dejiny sťahovania našich prarodín na Dolnú zem.

Aj keď nie tak často, ale vždy rada navštevujem Slovensko a jeho veľkolepú prírodu, zelené lesy, záhadné jaskyne, zázračné hory. Rada počúvam ten milý slovenský prízvuk. Nie vždy môžem byť tam, ale srdcom kedykoľvek si to zaželám. Pestujme našu milú rodnú reč. Neublížujme jej tým, že ju vymeníme za angličtinu alebo nejaký iný jazyk. Veď v slovenčine sa aj láska a nežnosť krajšie vyznávajú. Či nie?

Andrea Grňová, 7. ročník, ZŠ 15. októbra, Pivonica, Srbsko

Hlavná cena v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Jedno ľudové príslovie hovorí: Všade dobre, doma najlepšie. Ale čo je vlastne domov? Podľa mňa je miestom, kde sa necítiš opustený, zanedbávaný, zneužívaný a odmietaný ako nejaký cudzinec. Domov je miesto, ktoré ťa má nadájať svojou láskou, ktoré vytvára pokoj a radosť v tvojej duši, ktoré v nádeji v tvoju lepšiu budúcnosť ťa opatruje ako orol svoje malé a nespustí ťa z očí... Každý z nás má svoj osobný príbeh. Domov, naša rodná vlasť, doňho taktiež patrí. Vyroprávam vám niečo z toho môjho. Narodil som sa v deň osláv Nežnej revolúcie v malom mestečku na Slovensku. Po chvíľke prežitej v tejto časti Slovenska sme odišli na dlhšiu dobu bývať niekde

k Váhu, sám už dobre neviem kam. Pamäť mi matematicky a číselne neslúži najlepšie. Jediné číslo, ktoré si pamätám, je 12. Žil som na Slovensku 12 rokov. Potom to prišlo... Výbuch sopky v duši 12-ročného chlapca kvôli jednej jednoduchej a zatratenej (aspoň vtedy pre mňa) vete: „Synček, sťahujeme sa do Rumunska.“ Z otcových úst to bola oznamovacia veta, ale v mojej duši mala význam vety rozkazovacej. „Čože?“ pýtal som sa sám seba. „Sťahujeme sa do Rumunska, do krajiny korupcie a Rómov?“ Fakt Rumunsko, fakt „goodbye“ Slovensko? Bolo to pre mňa ako úder kladivom do klinca. Kompletne mnou otriasol, mojimi predstavami, mnou samým. Po našom príchode som dva mesiace takmer nič nejedol, okrem banánov, ovocia – sem-tam som si uhryzol z čokolády. Nedokázal som si zvyknúť ani len na kuchyňu rumunských Slovákov. Bolo to náročné... Jeden skvelý príklad: Poprosil som si od starej mamky (babky) zavárané broskyne. Z ničoho nič som dostal na ne chuť. Ona mi ich okamžite priniesla. Ale tie broskyne (ľudovo *baracky*) boli akési hnedé a bodkované. Začala ma naplňovať akási neistota. Chvilu som bol ticho, lebo myšlienky, ktoré sa mi točili v detskom mozočku, boli také absurdné... No nakoniec som nambieral odvahu a spýtal som sa starej mamky detinsky, nevinne, až anjelsky: „Stará mamka, nevyrástli tie broskynky niekde pod sliepočkami...“ Uvedomila si, kam svoju poznámkou mierim? Jej tichý smiech mi našepkal, že zrejme áno. Trošku som sa hanbil. Vysvetlila mi, že hnedé sú lebo sa dlhšie varili a že bodky im namaľoval Pán Boh. Pomaličky, potichučky som začal jesť. Je pravda, že moja predstavivosť a nechutné časti fantázie sa so mnou neustále pohrávali, no predsa som to zjedol! Zvířazil som sám nad sebou. Takže bola to depresia? Nie. Nechcel som len prijať podľa jedných Božiu vôľu, podľa druhých realitu osudu. Avšak každý z nás vie, že čím silnejšie kladivo bije, tým kliniec prekonáva väčšie prekážky a tým lepšie naplní svoje poslanie. Dnes som už zmierený s Rumunskom. Žiť tu nie je taký veľký problém. Problém sa vyskytne vtedy, keď vtáča ako ja opustí vyhriate hniezdo, odíde do sveta, keď sa vzdiali od svojej rodiny, pýtajúc sa samo seba štebotajúc: „Kde je môj domov?“ Vrátim sa späť k dvanástim rokom, prežitým na Slovensku. Sú to pre mňa roky plné krásnych spomienok. Rád spomínam na to, čo tu nemôžem mať: „A čo dneska? Treska!“. Radšej si slovensky ladené vety, ako je táto, neopakujem. Robí mi to zbytočné chůtky. Otvorili Lidl, ktorý je lacný, ale nič také sa v ňom nenájde. Dokonca ani kofolu s vineou tu nepredávajú. V čapovanej forme sú aj tak najlepšie. Hmm, horalky, labužnícka pochůtka... Perfektnú pareničku a korbáčiky, tie by som si dal aj teraz, samozrejme, ak mi ešte zachutia – tak dávno som ich nemal... Na istej internetovej stránke som sa dočítal, že „mňamky“ ako kofola alebo treska boli hitom v socialistickej „dobe bufetovej“. Po páde komunizmu prišla demokracia a fast-foody. Trošku som sa zľakol, že sa mi páčia komunistické „hitovky“. Uspokojila ma až myšlienka, že určite nie som sám. Domov môj? Domov môj, predpokladám, že aj domov tvoj, čitateľ týchto riadkov, je prameňom lásky, útočiskom. Domov môj aj tvoj je miesto, kde smieš uložiť svoje srdce do driemot. Nemusíš sa báť pri splne vytia vlkov ani nočného vetra, pretože tí tvoji budú stále s tebou. Domov môj, ako aj domov tvoj je miesto, kde cítiš, že ani Diov najrozžeravenejší blesk by nedokázal spáliť koreň tvojej lásky k nemu – k domovu. Domov môj... Moja cesta sa ešte neskončila, tá sa akurát začína. Každé letné prázdniny chodíme na Slovensko. S takou radosťou vdychujem slovenský vzduch, akoby bol niečím výnimočný, akoby sa líšil od toho rumunského, akoby bol domáci... Avšak myšlienka, že raz zanechám rodinu

za hranicami a odídem na Slovensko – do rodnej vlasti, je dokonca ťažko prijateľná aj pre mňa. Možno, keď raz odídem, budem smútiť za krajinou, ktorú som spočiatku nenávidel z celého srdca, smútiť za rodinou, ktorá v nej žije, pretože pri nej najčastejšie nechávame spočívať naše srdcia... Drahý čitateľ, konečne sme dospeli k záveru. Ďakujem ti z celého srdca, že si pri čítaní nezaspal. Ako odmenu ťa pozývam do Rumunska, kde žijú a stále po slovensky hovoria Slováci. Príď aj ty ochutnať tie skvelé *baracky*, ktoré nevyrástli pod sliepočkami. Tak do skorého videnia!

Daniel Gaidos, 11. ročník, Teoretické lýceum Ľ. Kozáčka, Bodonoš, Rumunsko

Cena poroty v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Sedím. Na stole predou mnou leží čistý hárok papiera. Jeho rovné, perfektné čiary vytvárajú dojem nekonečnosti, ale predsa všednosti, lebo nám je veľmi, vlastne dalo by sa povedať, príliš známy. Jemne podvihnem ceruzku. Lahkými pohybmi napíšem názov, taktiež nekonečný a všedný: Prečo mám rada Slovensko a prečo slovenský jazyk. Dávno známy názov. Mnohokrát som na danú tému písala, ale predsa vždy niečo nové skomponujem. Tentokrát neviem, ale príde to. Hádám príde inšpirácia... Ručičky na hodinách tikajú – rovnomerne a presne – majú uspávajúci účinok. Ale nedám sa, nepodľahnem. Prázdna je učebňa, takže tie hodinky sú hlasnejšie a zreteľnejšie než inokedy. Pozerám sa na papier – ešte stále je prázdny, pravda okrem názvu. Ceruzka tam leží bez života. Pozerám sa na podlahu a zahľadím sa na nepravidelné obrysy na linoleu. Pozerám sa na povalu – na bielu nepravidelnú povalu. Späť sa pozriem na papier. Vydýchnem. Ešte nič. Unavená zaborím si tvár do dlaní a zatvorím oči. Rozmýšľam, ale ďalej nič. Bez príčiny pozriem sa vľavo a tu môj zrak lapia jemné a teplé lúče februárového slnka. Vchádzajú cez štvoro veľkých okien a nežne ako ruky starostlivej matky halia všetok nábytok čistou a žiarivou plachtou. V strede okien je obraz. Portrét Pavla Országha Hviezdoslava. Vždy som obdivovala ten obraz, bol mi veľmi sympatický. Taký milý dedko s bielymi vykrúcanými fúzmi a veľmi pekne oblečený. Ako opravdivý pán. Ale najviac ma zaujali jeho oči, mala som vždy pocit strachu, ale viac pocit úcty. No predsa priraduje sa k najvýznamnejším slovenským spisovateľom, prirodzene, že by mal vzbudiť úctu. Keď sa zamýšľam nad jeho tvorbou, je pochopiteľné, že prvé, čo mi príde na um, je Hájnikova žena. I keď som nečítala celé dielo, vždy ma zaujali úryvky. Zvlášť opis krásnej slovenskej prírody. Nepoznám Hornú Oravu, nepoznala som krásy jej bohatstiev, ale toto dielo fakt dáva čitateľovi nazrieť do reality a sprítomniť nielen výzor, ale aj život tam hore – prostý život vtedajšieho slovenského ľudu. Ale tá príroda, krásna, či nie? Tým si spomeniem na prechádzku vo Vysokých Tatrách. Bolo to neopísateľné, jednoducho bola to nádhera. Každá skalka, každá bylina, každá vôňa, každý šuchot – všetko to vzbudzuje radosť, pocit čistého a nedotknutého života. Bystrá, krištáľovo priehľadná voda zrýchľuje svoj tok, až kým sa nespustí dolu nádherným vodopádom. Čo bolo také zvláštne na nej? I keď bola ľadovo studená, i keď sa hádzala a udierala o skaly a pomaly ich vyhladzovala a drvila – predsa bola zdrojom života. Áno, pekné to boli chvíle. Mohla by som v tej nádhre stáť hodiny. Počúvala by som melódie horského

orchestra – šuchot lístia, žblnkot potôčika, hlasy, odkazy minulosti a budúcnosti, ktoré so sebou nesie vietor. Tam som. Cítim to, vidím to. Tik – tak, tik – tak. Otvorím oči, pozriem sa na hodiny. Ešte stále som tu, ešte stále som v triede. Zdvihnem pohľad. Predo mnou biela tabuľa – čistá, hladká a prázdna. Ako môj papier. A nad ňou dva obrazy zarámované rovnakým bielym rámom ako Hviezdoslav. Na prvom je švárny šuhaj – obraz stotočného slovenského mládenca Juraja Jánošíka. Zaujímavá osobnosť. Zbojníkom bol – čiže kradol od bohatých a dával chudobným, opovrhoval bezcitnou vládou tých vo vyššom postavení nad tými, čo boli na nižších pozíciách – typický hrdina. Každý národ má takého hrdinu. A keďže ho má každý národ, prečo by sme ho nemali aj my? Máme. Hovorilo sa a ešte sa stále o ňom hovorí, je námietom mnohých básní, poviedok, románov, povestí, piesní. A tým, že je všade, spája všetky druhy literatúry, všetky druhy médií, všetko. Stotočnosť, hrdinstvo, vytrvalosť, ale aj láska k vlasti, túžba po spravodlivosti... Všetky charakteristiky, ktoré ho opisujú, opisujú jeho povahu. A pri ňom stojí portrét známy všetkým, mladý pán v čiernom obleku so skríženými rukami. Pán Ludovít Štúr. Zaujímavé je to, že Štúr má rovnaké vlastnosti ako Jánošík. Je hrdina – iba v inom zmysle. Je hrdinom slovenského národného obrodenia. Nie fyzickou silou, ale silou a vytrvalosťou ducha prišiel po to, čo chcel, po čom túžil – po národnej slobode a spravodlivosti. Najmä po úradnom a kodifikovanom slovenskom jazyku. Zasadzoval sa o to, aby sa na Slovensku hovorilo a úradne komunikovalo po slovensky, nie po maďarsky. A mal pravdu. Nie že by som mala niečo proti maďarčine, to nie – je to krásny jazyk, ako každý. Ale národ má právo na svoj jazyk, niečo, čo iba on vlastní – čo je jeho, jedinečné. Štúr sa vzdal mnohého, aby prišiel po svoju výhru – ale nebola to len jeho výhra, bola to výhra celého slovenského ľudu, vtedy, ale aj dnes. Áno, jazyk. Slovenský jazyk. Náš jazyk.

Zrak svoj upieram na stenu. Na stenu, ktorá stojí oproti oknám. Visí tu tabuľa a na nej plagáty, papiere, tabuľky – gramatické pravidlá slovenského jazyka. Vzory, pády, časy, vybrané slová a mnoho iného. Vyzerá to zložité a komplikované a je to tak. Naozaj. Ale v určitom zmysle to dáva čaro nášmu jazyku, našej reči. Vždy sa mi páčil vzhľad – mäkkene a dĺžne som mala rada, i keď som na ne mnohokrát pri písaní zabúdala. Ale ešte viac sa mi páči znelosť, keď to, čo je tam napísané, niekto prečíta, vysloví – tá melódia, krásna melódia. Ako ten vietor. Už mi prichádza! Už to napíšem! Zmizlo. Každý ten pocit pozná – keď niečo je tu, ale nie je. Pozná každý i ten pocit, keď sa ti zdá, že niekto sa na teba od chrbta pozerá. Niečo ťa začne zvierat' pri srdci a musíš sa obrátiť, ale ti to strach nedovolí. A zrazu sa obrátim. Na zadnej stene triedy sú desiatky obrazov, portrétov slávnych a významných Slovákov. Medzi nimi aj niektorí z mojich najmilších spisovateľov: Martin Kukučín, Terézia Vansová, Pavol Dobšinský, Milan Rúfus, Timrava a mnohí iní. Každý z nich svojou jedinečnosťou vo svojom štýle napísal krásne diela, romány, rozprávky, básne. Každá iná, ale predsa jednu vec majú spoločnú – sú písané našim jazykom, slovenským jazykom. Takže je to tu. Dám sa do toho. Idem písať. Ale počkaj! Niečo tu už mám. Či nie?

Tabita Sara Elijašová, 4. ročník, Gymnázium Jána Kollára, Báčsky Petrovec, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Som Slovenka žijúca na Dolnej zemi, v Srbsku. My, krajanovia, sa tu na Dolnej zemi snažíme zachovať si svoju kultúru, obyčaje, ale predovšetkým jazyk. Veď slovenčina je taká krásna... Prečo by sme si ju mali nechať kaziť rôznymi srbizmami. Máme tu slovenské školy, spisovateľov, ktorí píšu po slovensky, organizujú sa rôzne festivaly slovenskej ľudovej hudby. Mnohí žiaci sa po skončení gymnázia rozhodnú študovať slovenčinu a potom sa z nich stanú slovenčinári, ktorí prednášajú či už na základnej, strednej škole alebo na fakulte. Jednou z takých žiačok je aj moja mama. Pravdaže, už dávno vyštudovala slovenčinu. Teraz je dokonca doktorkou slovenského jazyka a literatúry. Pomyslíte si, je super mať mamu doktorku slovenčiny, môže ti pomôcť s ypsilonmi, vysvetliť pravidlá v gramatike či pomôcť pochopiť básne, napríklad romantických spisovateľov. Áno, je to tak. Mama mi môže so všeličím pomôcť, ale všetko má svoje dobré a zlé stránky. Ako dcéra slovenčinarčky musím vedieť perfektne slovenčinu. Inak, v slovenčine sa mi darí, ale predsa niekedy, keď niečo narýchlo píšem, nestačím rozmýšľať o tom, či sa píše ypsilon alebo nie a urobím chybu. Potom, keď mama náhodou kukne do mojej písanky, hneď chce všetky tie chyby opravovať červenou fixkou! Mňa to vždy hnevá. Uznávam, že niekedy urobím chybu, ale väčšinou rozmýšľam o tom, čo píšem a ako to píšem, takže ak aj urobím chybu, nemala by mi to hneď opravovať fixkou, a to ešte červenou. Vraj nech mi tá chyba bije do očí, keď sa budem učiť.

Niekedy, keď sa pripravujem na súťaž zo slovenčiny, mama mi nadiktuje diktát, lepšie povedané „diktátisko“. Všetky knižky s diktátmi si položí na hrbu a potom mi diktuje z tých knižiek vety od výmyslu sveta. A keď nájde chybu, hneď mi drží prednášku o tom, prečo je tam ypsilon a že je to veľkááá chyba. Niekedy sa aj pohádame pre to, ako sa ktoré slovo píše, potom sa do toho zapletie aj otec a brat a to už je hotový cirkus. Každý z nás má svoj názor a každý si za tým stojí. Mama ma veľakrát pouča o pravopise, zúri, keď urobím veľkú chybu, doberá ma pre nejakú štylistickú skomoleninu, ale predsa ju mám rada ako tú moju slovenčinu.

Hana Čížiková, 8. ročník, ZŠ Mladých pokolení, Kovačica, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

*Slovensko naše matkou je.
Keď nastanú zlé časy,
vždy pre nás tu je.
Tu, kde pestrosť národov je,
vieme, kto sme, vďaka slovenčine.
Domov je tam, kde srdce býva,
preto sa mne o Slovensku často sníva.*

*Pýcha naša dávnosvätá
je slovenská milá veta.
Dáva blízkosť našim srdciam,
preto jej to s úctou vraciam.
Predkov mojich vtedy vzývam,
na slovenskú reč pyšná bývam.
Hoci Srbsko rodnou hrudou mi je,
za Slovenskom moje srdce bije.*

*Trblietavý drahokam, taký nikde nenájdeš,
akým naša slovenčina je, veď to dobre vieš!
Slovenčina moja, máš klenoty krásne,
láska k tebe v mojom srdci nikdy nevyhasne!*

Zennora Brnová, 5. ročník, ZŠ Ludovíta Štúra, Kysáč, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Volám sa Mária a bývam v Užhorode – v meste, ktoré sa nachádza neďaleko slovenských hraníc. Som žiačkou 9. ročníka základnej školy na Županátskom námestí. Sídlim v peknej historickej budove s vežičkami a hostia, ktorí nás navštívia, hovoria, že im pripomína staré západoeurópske univerzity. Zahraničným študentom zas pripadá ako zámok Harryho Pottera. Naša škola nie je zázračná, ale predsa len je v niečom výnimočná – je to jediná škola na Ukrajine, kde sa učí slovenský jazyk. Študenti 11. ročníka z neho i maturujú. Nás deviatakov čaká tiež v tomto roku monitor zo slovenského jazyka. Slovenčinu môžete počuť aj v okolitých mestečkách a obciach, veď túto oblasť Zakarpatska osídľovali Slováci dávno v minulosti. Prichádzali sem už v 17. – 18. storočí ako kolonisti na pozvanie zemepánov. Pracovali v lesoch, pri ťažbe a zväzaní dreva alebo sa venovali remeslám či hutníctvu. Mnohí našli uplatnenie ako šikovní majstri v železiarskych a sklárskych hutách. Podľa toho, odkiaľ prišli, ich aj pomenovali. Niektoré názvy zostali doteraz. Obyvateľov Veľkého Berezného volajú dodnes liptákmi. Možno ste zvedaví, odkiaľ to viem. Predsa z hodín slovenského jazyka, ktoré sa spájajú s návštevami Centra kultúry Matice slovenskej na Zakarpatsku. Sídli v budove našej školy, a tak sa môžeme z triedy rýchlo presunúť. Nachádza sa tu stála expozícia Zo života Slovákov na Zakarpatsku a jej súčasťou sú rôzne dobové materiály – mapky, staré dokumenty a fotografie. Medzi nimi je vystavené zožltnuté vysvedčenie so samými jednotkami. Určite patrilo nejakému šikovnému žiakovi, ale nás by nepotešilo. My by sme chceli mať na vysvedčení samé dvanástky, keby to boli jednotky, tak by sme prepadli. Naša stupnica známok je od 12 do 1. V expozícii sú vystavené aj iné dokumenty a v nich sú zaujímavopísané zvyky a tradície, ktoré si Slováci preniesli do nového domova. Napríklad také svadby. Svadba bola udalosťou celej dediny, lebo sa obyčajne ženili a vydávali aj tri páry v jeden deň. Konali sa najmä na fašiangy, po Veľkej noci alebo na Turíce, a to vždy na druhý deň po sviatku – v utorok. Pred svadbou bolo treba toho veľa zabezpečiť. Pytačky sa odohrávali v tichosti po večeroch. Rodičia mladoženícha navštívili rodinu budúcej nevesty a spoločne organizovali nielen prípravu svadby, ale aj stavbu nového domu. A svadba sa zvyčajne konala už v novom dome. Keď sa nad tým zamyslíme, tie pytačky museli byť nejaký čas v predstihu, predsa len – postaviť nový dom pre mladomanželov! Na dedinách si však ľudia navzájom pomáhali, veď potrebovali jeden druhého. Staváním domov a príchodom nových obyvateľov sa dediny rozširovali, menili na mestečka a postupne na mestá. Slováci, ktorí sem kedysi prišli, si svoj jazyk udržali, ale časom nadobudol ukrajinský prízvuk a do slovenčiny pribudli aj ukrajinské slová. Slovenčinu môžete dnes počuť aj v Storožnici, Antalovciach, Perečine,

Svalave či v Linci. Najviac sa ozýva pri rôznych kultúrnych podujatiach a súťažiach, lebo vtedy sa zídu v Užhorode aj obyvatelia z týchto mestečiek a predstavia sa so svojim programom. Veľmi pekným podujatím je Slovenská veselica, na ktorú zavítajú aj folklórne súbory zo Slovenska. Zovšadiaľ zaznieva hudba a ľudové piesne. Ulice sú plné ľudí a v tej zmesi hlasov sa „mieša“ slovenčina, ukrajinčina, ruština, maďarčina a – všetci si rozumejú.

*Mária Fedorková, 9. ročník, Všeobecnovzdelávacia škola I. – III. st. č. 4
s prehlbeným vyučovaním slovenského jazyka, Užhorod, Ukrajina*

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Slovensko – krajina nádherná
ako z rozprávky vytrhnúť.
Je to mojich predkov krajina,
svojou krásou ma k sebe vábila.

Tú slovenčinu aj v škole slávim,
pravda je, že niekedy s ňou sa aj trápim.
Naše ľudové tance zbožňujem
a rada si veru aj zatancujem.

Terchová – tu sa narodil Juro Jánošík,
známy slovensky zbojník.
Na Slovensku žije aj Kristína,
moja speváčka obľúbená.

Kým ma v kolíske hojerala,
stará mať mi pesničky spievala.
Pesničky ľudové, veselé,
pesničky slovenské.

Hrdé Tatry – Nízke a Vysoké,
na nich rastú stromy stovké.
Vždy, keď sa po Slovensku prechádzam,
všade samé krásy nachádzam.

Slovenčina naša ľubozvučná,
materinská reč moja krásna.
A Slovensko ako z rozprávky,
všade hrady, kostoly a zámky.

V Srbsku na Dolnej zemi bývam,
o čarovnom Slovensku často snívam.
Materinskú slovenskú reč si opatrujem,
každodenne si ju zdokonaľujem.

Patricia Kmetková, 5. ročník, ZŠ 15. októbra, Pivonica, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Láska je najlepšia vec na svete! To najkrajšie na nej je, že existuje v rôznych podobách. Hovoríme o láske zamilovaných, o láske k rodine, priateľom, o láske k vlasti a materinskej reči, ale aj o láske k zvieratám a k prírode. Patrí sem samozrejme aj láska k slovenskej literatúre. Predstavitelia slovenskej literatúry túto pestrosť využili aj vo svojich dielach a básňach. Láska si niekedy vyžaduje trpenie a prekonanie mnohých prekážok. Vidíme to aj v láske Jána Kollára k Friederike Wilhemine Schmidtovej. Boli do seba zaľúbení, no Friederikina matka bola proti tomuto vzťahu, nechcela, aby jej

dcéra navždy odišla do Uhorska, a tak napísala Jánovi Kollárovi, že jej dcéra umrela. Plný smútku, ale naplnený láskou k svojej milej a láskou k svojmu národu, napísal jednu z najkrajších kompozícií sonetov *Slávy dcéra*. Majstrovsky a otvorene tu vyjadril svoje ľúbostné city k svojej láske. Nikdy ju neprestal ľúbiť. Keď sa po mnohých rokoch dozvedel, že jeho Mína (ako ju nazýval) nezomrela, ihneď ju vyhľadal a oženil sa s ňou, veď ani ona naňho zabudnúť nevedela. To je láska! Po šestnástich rokoch sa konečne splnil ich sen. Vari sú toho schopní aj ľudia dnešnej doby? Margita Figuli, predstaviteľka lyrizovanej prózy, predstavuje vo svojom diele *Tri gaštanové kone* lásku medzi mužom a ženou, aké krásy, ale aj utrpenia nosí so sebou. Petrovi (hlavný hrdina diela) zomreli rodičia, keď bol ešte malý. Vychovávali ho Magdalénini (hlavná hrdinka diela) rodičia. Peter a Magdaléna vyrastali ako ozajstní súrodenci, najlepší priatelia. Mali sa radi a z ich priateľstva vznikla ozajstná láska. Magdalénini rodičia však sľúbili svoju dcéru inému. Ale Peter dokázal celému svetu, že vie vytrvalo a tvrdo pracovať pre svoju lásku a bojovať o ňu. Prekážky, ktoré museli zaľúbení zdolať, boli ťažké, bolestné, dokonca spojené s tragickými udalosťami. Láska však bola silnejšia a zvíťazila. V slovenskej literatúre nachádzame aj iné podoby lásky. Majster slovenskej poézie, Pavol Országh Hviezdoslav, s obrovskými citmi opisuje svoju lásku k oravskej prírode a k oravskému ľudu a v básni *Priadka* sa ešte krajšie a nežnejšie vyjadruje o svojej matke a láske k rodine. Pavol Országh Hviezdoslav píše aj o láske k materinskej reči. Táto forma je zastúpená aj v slovenskej literatúre Maďarska. Nádherne sa o nej vyjadruje básnik Gregor Papuček. V básni *Naša reč* ju prirovnáva k prírode, hovorí, ako „žblnká na perách rozspievaná“ a že „stámilióny jej rozumia na svete!“. Mojou najmilšou básňou Gregora Papučeka je znelka *Slovenčina, láska moja*. Veľmi sa mi páči, ako básnik jednoduchým, ale citlivým spôsobom hovorí o svojej materinskej reči. Porovnáva ju s láskou k prírode, ale aj s láskou ľúbickej matky. Rada túto báseň recitujem, napĺňa ma radosťou a láskou. Básnik ju napísal presne pred pätnástimi rokmi, 28. februára 1999. Je to hádam najsilnejšia forma lásky – láska k matke a jej reči:

Gregor Papuček – Slovenčina, láska moja

*Po lúkach kvitne veľa krásnych kvetov:
čakanky, klúčiky, naháč, sedmokráska...
Ktorá z tých rastliniek je tvojou svätou,
najmilšou? Ktorá z nich je tvoja láska?
Poobhliadni sa trochu vôkol seba:
vo svete sú aj lúky krásnych rečí...
Ktorá z nich ti je požehnaním z neba?*

*Ktorá z tých rečí najlepšie ti svedčí?
Tak, ako každej hore patria stromy,
tak, ako v búrke blesku patria hromy,
ako má rada matka svojho syna,
tak patrí mne každé slovo matky,
tak jej prekrásny jazyk mi je sladký,
tak milá mi je moja slovenčina.*

Budín 28. februára 1999

*Elizabeth Kollárová, 11. ročník, Materská škola, všeobecná škola,
gymnázium a žiacky domov s vyučovacím jazykom slovenským, Budapešť, Maďarsko*

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Každý človek na svete by chcel vedieť, odkiaľ pochádza a akej národnosti je, kto boli jeho predkovia. Táto zvedavosť tlačila aj mňa. Aby som túto moju úlohu splnil, musel som sa vypytovať mnohých ľudí, ktorých som veľmi dobre poznal. Došiel som k tomu, že v roku 1812 moji predkovia pochádzali z Dolného a Horného Kubína a zo Slovenska došli do Rumunska. Došli preto, aby si našli lepšie miesto pre život, pre svoju rodinu. V tej dobe Gemelčička bola len samý les, ale vďaka týmto ľuďom, ktorí boli väčšinou drevorubači, Gemelčička je už pekná dedina v Apuseanských kopcoch v Bihore a Salaji. Ľudia si po príchode sem vyrúbali miesto – menší pozemok, kde začali sadiť zemiaky a siať žito – obrábať zem. Bývali v jednom malom domčeku, ktorý mal jednu alebo dve izbičky, a svietili petrolejovou lampou. Pokiaľ si ľudia nepostavili na Gemelčičke kostol, obyvateľstvo muselo chodiť až na Novú Hutu, kde Slováci došli o niečo skôr ako na Gemelčičku a mali už vlastný kostol. Bolo to ďaleko, až 12 kilometrov, ale aj tak ľudia chodievali do kostola pravidelne, lebo boli veľmi veriaci, a to bolo najhlavnejšie pre jedného kresťana. Po čase, keď Slovákov pribudlo, začali si stavať vlastný kostol, ktorý urobili z čistých skál odspodu až do samého vrchu. Samozrejme, že pomedzi skaly dávali hlinu zmiešanú s vodou, a tak si postavili aj školu a kultúrny dom. Ľudia boli chudobní, ale boli i veľmi veselí. Zabíjачka jednej ošípanej trvala aj tri dni, lebo vtedy to bola veľká udalosť. Na začiatku sa ľudia museli liečiť len bylinkami, liekov v tej dobe nebolo, ale ľudia boli zdravší ako v terajšom čase. Teraz je ovzdušie plné rôznych škodlivých látok. Veľa sa už zmenilo, podmienky sú lepšie, ako boli, ale sú aj tak slabšie z týchto dôvodov: Cesty nie sú asfaltové, v lete, keď sa ide autom, za autom sa nesie hmla z prachu, ktorá stúpa nahor. Na jar cesty vyzerajú ako nejaké bahenné močiare, v zime sú cesty veľmi hroznú, niekedy sa nedá ani prejsť. Najkrajšie obdobie na Gemelčičke je jar. Všetko je rozkvitnuté a voňavé. Domy na Gemelčičke sú veľmi vzdialené jeden od druhého. Hovorí sa, že máme rozlohu veľkú ako Bukurešť, hlavné mesto Rumunska. Ľudia na Gemelčičke sa zaoberajú len poľnohospodárstvom a chovom dobytká, lebo nie je kde sa zamestnať. Štedrosť pre toho, kto dôjde, ponúkame ho vždy tým, čo máme. Takto sa dá charakterizovať Gemelčička. V Rumunsku nám hovoria, že sme Slováci, ale keď dôjde niekto odtiaľto na Slovensko, radšej tají to, že pochádza z Rumunska, alebo sa mnohokrát stáva, že povie radšej inú krajinu z Európy. Na Slovensku nám veľa ľudí hovorí, že sme Rumuni. Čím sme teda my? Rumuni majú nás Slovákov veľmi radi iba vtedy, keď treba platiť štátu dane alebo keď sú nejaké voľby. Dôjde ich mnoho k nám na kopce. Rad po rade sa predstavujú a sľubujú, a keď dostanú pečiátku – zvolia ich, zabudne sa na Slovákov a neurobí sa nič sľúbené. A my skončíme tak, ako sa hovorí: „Sľuby sa sľubujú a blázni sa radujú“. A čakajte nás zas o štyri roky. A tak to pokračuje stále ďalej aj dnes. Všetka moja rodina, ktorú mám, sú len Slováci. Nemáme v rodine žiadneho Rumuna. V mojich žilách tečie len pravá slovenská krv, a to ma najviac teší, že som Slováč. Najväčšou vzácnosťou, ktorú mi nemôže nikto ukradnúť, a pre mňa znamená všetko, je môj materinský jazyk – slovenčina. Za to, že pretrval až dodnes, môžem poďakovať mojim predkom.

Milan Mareček, 10. ročník, Teoretické lýceum Ľ. Kozáčka, Bodonoš, Rumunsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Slovenský jazyk mám rád ešte od malých nôh. Moje prvé slová zazneli v slovenčine a dedko mi rozprával zaujímavé rozprávky po slovensky. Detstvo mi skrášľoval rozprávkami a povestami. Takým spôsobom mi vrezal do srdca lásku k slovenčine. Môj obľúbený predmet je práve slovenčina, kde si prehlbujem vedomosti o svojom materskom jazyku. Najviac sa mi páči písať na rôzne témy, zaujíma ma aj gramatika, pretože je oveľa ťažšia ako srbská gramatika. Žijem v dedine Kysáč, ktorá sa nachádza vo Vojvodine, v Srbsku. Od malička mi dedo popri rozprávkach o Červenej čiapočke a iných, rozprával aj rozprávku o Jánošíkovi. Juro Jánošík bol chudobný chlapec, ktorý vyrástol v silného a spravodlivého chlapa. Šikovne narábala valaškou a nemal rád nepravdu. Bral bohatým a dával chudobným. Vždy, keď dedo začal rozprávať o starej, ktorá rozsypala hrach, na ktorom sa sklízol a žandári ho lapili, cítil som sa smutne a neraz sa stalo, že som aj zaplakal. Vlni som vyjadril žiadosť navštíviť Jánošíkov kraj a mamin brat mi prezradil, že je aj jeho dlhoročná túžba navštíviť kraj, z ktorého pochádzajú naši predkovia, a padlo rozhodnutie – počas leta ideme na Slovensko. Bola to moja prvá cesta do kraja, z ktorého pochádzame my Slováci z Dolnej zeme. Prvá dedinka, v ktorej sme sa zastavili, bola Terany. To je jedna malá dedinka na juhu stredného Slovenska. Ako to vypátral ešte môj dedo, tretí Slovak, ktorý prišiel do Kysáča v roku 1773, bol jeden Filko, ktorý prišiel z dedinky Terany. Ten Filko bol môj prapradedo. Na rozdiel od širokej roviny, kde teraz žijem, Terany sú umiestnené v jednej širšej doline a obkolesené nízkymi brehmi. Žiaľ, tam už rodáka nemám, tak sme pokračovali smerom na Zvolen. Prešli sme cez Martin a Žilinu a konečne sme pricestovali do Terchovej. Bez ohľadu na to, že sa Jánošík narodil v okolí Terchovej, dedinka je zriadená ako rodná dedina Jánošíka. Jánošíkovo múzeum ma veľmi zaujalo. Videl som, ako Jánošík vyzeral, pozrel jeden film a videl som aj tú starú a ten hrach a žandárov, čo boli na príčine, že ho lapili. Trpký pocit z Jánošíkovej smrti mi odohnal môj ujko, lebo mi kúpil opravdivú valašku. Valaška je v našom kraji symbolom Slovákov a takmer každá rodina má v dome valašku. Aby som pocítil, ako bolo Jánošíkovi, presvedčil som ujku, aby sme sa vyšplhali na najvyšší vrch nazvaný Veľký Kriváň. Najprv sme prešli cez Jánošíkove diery, ktoré sú vlastne nespočetné vodopády, kde voda stáročiami tečúca urobila hlboké a úzke diery v brehu. Bez ohľadu, že bolo leto, voda bola ľadová. Po piatich hodinách šplhania sme prišli do nášho cieľa. Mal som pocit, že sa môžem dotknúť oblakov, čo pre mňa, ktorý žijem na rovine, bolo úplne nezvyčajné. Pohľad na mestá v okolí mi navždy zostane v pamäti. Bol som hrdý, že som sa na ešte jeden spôsob stal bližší Jánošíkovi. Navštívili sme ešte aj Demänovskú jaskyňu, Oravský hrad, Vychylovku... Pobyť na Slovensku som zažil ako návštevu nejakej rozprávky. Aj keď ubehlo už 240 rokov od príchodu našich predkov do Kysáča, som hrdý a pyšný, že rozprávam po slovensky a som Slovákom.

Ivan Martiš, 5. ročník, ZŠ L. Štúra, Kysáč, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Ahoj! Volám sa Martina a mám šesťnásť rokov. Moje prvé slová, ktoré som vyslovila, boli slovenské, pretože pochádzam zo slovenskej rodiny a aj všetci moji príbuzní sú Slováci. Mám rada slovenčinu. Od malička tancujem vo folklórnom súbore, ktorý pôsobí v rámci Slovenského kultúrno-osvetového spolku Ľudovíta Štúra v Iloku. Tu som sa naučila tancovať slovenské tance a spievať slovenské ľudové piesne, tiež som hrávala i v divadle a recitovala. Po prvýkrát som Slovensko navštívila, keď sa náš spolok zúčastnil na Medzinárodnom folklórnom festivale v Dulovciach, vtedy som bola ešte členkou detskej skupiny. Bolo nám tam super a veľmi sa mi páčilo, že sa odvšadiaľ ozývala krásna slovenská reč, všetci sa rozprávali po slovensky. U nás v Iloku je situácia so slovenčinou trochu zložitejšia. Niektorí moji priatelia nevedia rozprávať po slovensky, iní, ktorí sú tiež Slováci ako ja, sa po slovensky rozprávajú a ja tak neustále musím striedať slovenčinu a chorvátčinu. Avšak už mi to nerobí žiadny problém. Hodiny slovenčiny som navštevovala počas všetkých ôsmich ročníkov základnej školy. Keď som sa zapísala na strednú školu, nejestvovalo vyučovanie slovenčiny v škole a bolo mi to veľmi ľúto. Od tohto školského roka výučbu slovenčiny už máme, a to ma veľmi teší. Mám príbuzných, ktorí žijú na Slovensku, a keď nás prídu navštíviť, divné mi je, ako rozprávajú. To preto, lebo oni rozprávajú spisovnou slovenčinou. I od nich sa snažím naučiť čo najviac. Vo svojej rodine, s príbuznými a priateľmi sa rozprávame nárečovou podobou slovenčiny, avšak potrebné je poznať i spisovnú slovenčinu. Na mnohých podujatiach mám úlohu konferencierky a vtedy musím dbať na to, aby môj prejav bol spisovne korektný. Tiež som i moderátorkou slovenskej rozhlasovej relácie našej lokálnej rozhlasovej stanice Rádio Ilok a tu veľmi musím prihliadať na správnu výslovnosť. U nás v Iloku často možno počuť frázu, že „my ilockí Slováci nerozprávame čisto po slovensky,“ čo znamená, že nerozprávame spisovne, ale nárečím. A to naše slovenské nárečie je ešte ovplyvnené i početnými vypožičanými chorvátskymi slovami, keďže žijeme v bilingválnom prostredí. V Iloku žijú tolerantní občania a s väčšinovým chorvátskym národom žijeme v zhode. Moji spolužiaci v škole sa ma často opytujú, ako sa niektoré slovo povie po slovensky, a ja im na otázku s potešením odpoviem. Zároveň ma to naplňuje i hrdosťou, pretože viem o jeden jazyk viac. Chodievam riadne i do kostola, v ktorom sa služby Božie konajú v slovenskej reči. Takmer všetci ilockí Slováci sú evanjelického vierovyznania, naša cirkev je Slovenská evanjelická cirkev augsburského vierovyznania (SECAV). Spolu s ilockým cirkevným zborom som navštívila krásne slovenské mestá – Žilinu a Liptovský Mikuláš. Naša pani farárka je misijnou farárkou zo Slovenska, a tak sa i od nej učíme rozprávať správne po slovensky. Slovenčina prúdi mojimi žilami a bez nej si neviem predstaviť svoj život. Veľmi mám rada Slovensko a som hrdá, že som Slovenska.

Martina Mendánová, 2. ročník, Stredná škola, Ilok, Chorvátsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Malé bábätko leží v kolíske,
nad ním sa matka skláňa.
Deviatu hodinu zvony bijú z veže,
bábätku po slovensky spieva mama.

Vrkôčiky spletá a do nich vkladá
lásku a nehu svoju.
Mozolné ruky k modlitbe skladá,
tak učí dcérku svoju.

Dievčatko rastie, do školy chodí,
slovensky spieva a tančí.
Duch predkov ju životom vodí,
slovenčina ju opája šťastím.

Jej hlas jak bystrá riečka
vlní sa nad poľami klasov.
Večer, keď usína, zatvára viečka,
čuje spev slovenských hlasov.

Tak lásku k rodnej reči
od mala do srdca vštepenú má.
Slovenčina jej rany zahojí, vylieči
a vždy jej srdiečku radosť dá.

Andrea Miháľová, 5. ročník, ZŠ L. Štúra, Kysáček, Srbsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

V mojej rodine sú mamka, ocko, brat, babka a ja. Každý deň sa o niečom rozprávame, o všeličom hovoríme jedni s druhými. Mamka a otecko rozprávajú, ako bolo v práci, babička hovorí, čo nachystala na varenie, a ja zreferujem, ako som trávil deň v škole. Niekedy sa rozprávame po chorvátsky, inokedy po slovensky. Moji starí rodičia mi dávajú také rady, že musím byť slušný chlapec, že sa musím dobre správať vo svojom okolí a pekne hovoriť.

Veľa zaujímavých príbehov mi moja babka narozprávala z jej mladého života a z dedkovho tiež, začínajúc vždy tým, ako bolo všetko inakšie, keď oni boli mladí, že v škole sa viacej kamarátili, že mali viacej času a že ten čas nebol taký uponáhľaný ako dnes. Veľmi zaujímavé je počúvať moju starenku, ako sa vracia do čias, keď sa všetci vedeli dobre rozprávať po slovensky, a dnes je to trochu inakšie.

Slovenský jazyk sa učím v škole a tam na hodine slovenčiny čítam básničky a poviedky, píšem, spievam slovenské pesničky. O obyčajach Slovákov sa okrem školy učím i v Slovenskom folklórnom súbore v Markovci, kde rád tancujem a spievam, a samozrejme aj tu. Každý mesiac moja rodina dostáva Prameň, časopis Slovákov v Chorvátsku, rád ho čítam a ešte radšej skúmam fotografie z mojich vystúpení so školou alebo súborom, na ktorých prezentujem jazyk svojich predkov, môj materinský jazyk. V televíznom programe rád pozerám slovenské tance a som šťastný, že aj ja také tance viem tancovať, a ešte k tomu som o Slovensku dosť toho čítal, medzi iným som sa dozvedel, že v kraji, odkiaľ prišli moji predkovia, bola krásna príroda a pekné hory. Babička mi totiž povedala, že jej prababka pricestovala do môjho Markovca z dediny Riečnica a teraz je tá dedina zatopená vodou, a pradedko došiel z osady Zákopčie. S mojou babkou

si my dvaja veľmi dobre rozumieme a ona je rada, keď sa so mnou rozpráva po slovensky. Ja som vtedy šťastný, lebo mojej babičke robím radosť, a preto sa budem aj ďalej snažiť hovoriť slovenským jazykom.

Petar Oštrić, 6. ročník, ZŠ kráľa Tomislava, Našice, Chorvátsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

Pri písaní tejto práce by som sa nechcel sústrediť iba na jeden príbeh z mojich pätnástich rokov či odvodzovať nudné argumentácie hľadajúc odpoveď na uvedenú otázku, radšej by som si chcel vytýčiť cieľ prezradiť vám moje myšlienky a zážitky súvisiace so slovenčinou a prežitie na Slovensku. Slovenčina je mi cudzí jazyk, napriek tomu, že mám predkov pochádzajúcich zo slovenskej dediny Dunaegyház na Dolnej zemi. Dvaja prastarí rodičia sa ešte rozprávali po slovensky, ale kvôli hluchonemosti ich syna, čiže môjho starého otca, táto pekná reč v každodennej komunikácii zanikla. Môj starý otec už nevedel odovzdať znalosť slovenčiny svojim deťom, ani stará mama, lebo pochádzala z inej dediny. Starý otec bol hluchonemý, ale teta Jolana, jeho sestra, dávala veľký pozor na to, aby lásku k slovenčine odovzdala ďalšej mladšej generácii, mojej mame a jej súrodencom. Teta Jolana sa narodila v roku 1913, čiže teraz by mala stojeden rokov. Moja mama so súrodencami chodila do miestnej slovenskej základnej školy. Keď som sa dostal do tretej triedy na slovenskú školu v Budapešti, skoro nič som nevedel po slovensky. Medzi spolužiakmi sme sa rozprávali po maďarsky, no rok čo rok som už rozumel viac slovensky. V treťom a štvrtom ročníku bola naša trieda s inými triedami v táboroch na Slovensku. Jeden z nich bol zorganizovaný v Hronci, medzi horami Nízkych Tatier. Vyučovanie prebiehalo v slovenskom jazyku a chodili sme na pekné výlety. Na Slovensku som bol najmä v detských táboroch alebo u príbuzných, ale zúčastnil som sa aj na recitačnej súťaži v Komárne. Bratrance a sesternice ma s láskou prijali do svojho vlastného domova. Bývajú v Banskobystrickom kraji, neďaleko Zvolena, v dedinke Bacúrov. Aj v Komárne som sa cítil veľmi dobre, pretože koľkokrát som navštívil Slovensko, toľko ráz som sa vrátil s väčšími skúsenosťami a rozsiahlejšími vedomosťami. Vždy som mal lepší pocit, lebo som sa vedel vždy lepšie a lepšie dohovoriť a lepšie som porozumel svojich rovesníkov. S láskou som sa vracal na Slovensko a vždy sa teším každej príležitosti, keď ho môžem opäť navštíviť. Veľakrát som navštívil Bratislavu, hlavné mesto Slovenskej republiky, kde zo všetkých pozoruhodností bývalého korunovačného mesta Uhorska sa mi najviac páčil monumentálny pamätník Slávin. Nachádza sa na predhorí Malých Karpát, samotné námestie na moje prekvapenie je rovné a rozsiahle. Pamätník bol postavený na pamiatku sovietskym vojakom, bojujúcim za oslobodenie mesta v druhej svetovej vojne. Vypína sa na otvorenom priestranstve. Keď človek stojí na najvyššom schodisku, ktoré vedie k pamätníku Slávin, očarí ho prekrásna panoráma Nového mosta, Dómu sv. Martina, hradu, aj Petržalky s vysokými panelákmi, skrývajúcej sa do smogu. Keďže som chlapec, junák vo vývine, mám rád jedlo – dobré, chutné jedlo. Počas mojich pobytov som mal možnosť vyskúšať aj tradičné

jedlá nielen v reštaurácii, ale aj u mojej tety. Ochutnal som jedlá, ktoré v Maďarsku niektorí ani nepoznajú. Namiesto „paprikáškrumpli“ jestvujú bryndzové halušky, namiesto „rigójanči“ sú parené buchty a „sékejkáposta“ je segedínsky guláš. Jedlá boli chutné aj napriek tomu, že my v Maďarsku dávame „papriku aj do čaju“. Aj s výnimkou týchto jedál strava v oboch krajinách je podobná z toho dôvodu, že sme susedia od vekov.

Na Slovensku som sa stretol iba s milými ľuďmi, asi preto, že vždy, keď som tam bol, bol to organizovaný tábor či výlet alebo návšteva blízkej rodiny. Ako som už povedal, od tretieho ročníka som sa učil slovenský jazyk, predtým som chodil do inej školy. Nie ihneď, ale o tri-štyri roky som prišiel do toho, chodil som na rôzne slovenské súťaže. No úspechy vôbec nie sú iba mojou zásluhou, neúnavne mi pomáhala moja mama, bez nej by som to nedosiahol, ale vďaka patrí aj našim učiteľom, ktorí ma učili. Ani slovenskou literatúrou nepohrdam, teraz čítam knihu Tri gaštanové kone od Margity Figuli, ktorá by teraz oslavovala svoje 105. narodeniny, ako som sa dozvedel. Páči sa mi smelá postava Petra, ktorý sa trápi v strachu, že jeho milá Magdaléna sa vydá za Zápotočného, ktorý „nie je hoden“ jej lásky. Keď som sa snažil porovnať život Margity Figuli a život tety mojej mamy, prišli mi na um nasledujúce paralely: Najprv, že obidve sa narodili v tom istom období histórie, ešte pred prvou svetovou vojnou, ale po prelome storočia. Obidve mali otcov na fronte krutej vojny, narukovali do rakúsko-uhorskej armády. Obidvaja otcovia nechali doma deti a manželku; Figulin otec štyri, tetin otec tri deti. A samozrejme obidve ovládali slovenčinu. Veľmi sa teším, že som prišiel aj na chuť známej kofole (aby som vás potešil po takejto smutnej téme). Som rád, že som sa už natolko naučil túto ľubozvučnú reč – slovenčinu, ktorou sa rozprávali moji predkovia a pomocou ktorej som mohol kúpiť otcovi aj časopis Amatérské rádio. Veľmi ho to potešilo. Po ukončení ôsmeho ročníka som odišiel na Strednú odbornú školu stavebnú v Budapešti, kde budem študovať päť rokov. Žiaľ, v tejto škole sa už neučím po slovensky, ale slovenský jazyk si naďalej zachovávam a pripravujem sa na stredný stupeň jazykovej skúšky. Dúfam, že moje vedomosti použijem aj pri mojom ďalšom štúdiu, ktoré možno bude práve na Slovensku.

Mihály Tamás Tatai, 9. ročník, Materská škola, všeobecná škola, gymnázium a žiacky domov s vyučovacím jazykom slovenským, Budapešť, Maďarsko

Čestné uznanie v 4. kategórii – zahraniční účastníci:

„Slovenčina, kto ti dal tolko nežných krás...“ čítam si v pokoji a rozmýšľam. Pokúšam sa odhaliť odpoveď, ale je akoby enigmou. „Že vždy ako potôčik zažblnkoceš v nás...“ Zažblnkoceš? Ako to? Nechápem... Možno na to nikdy nedostanem odpoveď, ale poznám odpoveď na otázku, prečo mám rada slovenčinu. Slovenčina – desať písmen v jedinom slovíčku, a predsa má taký veľký význam. Ňou dokážem otvárať svoju dušu a vyjadriť svoje city. Ňou šantím, spievam a karhám. Vštepila som si ju ako malé očko a vyrástla mi v krásnu červenú ružu. Je ako rieka, čo mi ticho žblnká v srdci a vlieva sa do duše. Nikdy sa necítim sama, lebo viem, že ma neopustí, že žije vo mne. Cítim jej teplú

dlaň, čo ma hladí po vlasoch, opojnou vôňou ma láka k nedeľnému obedu. Jej modlitba je tichá, takmer nemá, ale počujem ju jasne. Šepce mi milým hlasom verše z Biblie, učí ma milovať Boha, ďakovať mu za všetko, čo mi dal. Je ako náhrdelník z perál a aj ja som jednou z nich. Svieta mi do tmy a koliše ma, kým nezaspím. Je mojou matkou, dušou, mojím životom i najlepšou kamarátkou. Vidím ju všade. Je kľúčom dverí mojej duše, mysle a života. Spravuje a vedie ma, som jej vlastníctvom a nedám sa predať! Slovenčina, je to reč, ktorou sa pýšim. Boh mi ju dal ako kvet vyrastajúci vo mne. Pýšim sa svojou slovenskosťou a som hrdá na jazyk, ktorým rozprávam. V živote sú otázky, na ktoré nevieme odpovede. Niečo však cítiš ako žblnkot v duši, tichučký a milý ako slovenčina.

Maja Vargová, 6. ročník, ZŠ L. Štúra, Kysáč, Srbsko

Hlavná cena v 1. kategórii:

Volám sa Oliver a mám veľmi rád svoju rodinu. Často chodievam na návštevu k svojim starým rodičom. Babina mi vždy pripraví nejakú maškrtu a s deduškom sa veľa rozprávame, hráme šach alebo si prezerám jeho zbierku odznakov a mincí. Na poslednej návšteve som medzi mincami zbadal jednu, ktorá sa od ostatných trochu odlišovala. Prizrel som sa lepšie a zistil som, že ide o Jánošíkov dukát. Bol na ňom vyobrazený sám Juraj Jánošík. Deduško mi začal rozprávať o Jánošíkovi a jeho živote. Povedal mi, že sa narodil v Terchovej a stal sa najznámejším slovenským zbojníkom, ktorý bohatým bral a chudobným rozdával. Žil a ukrýval sa v horách aj so svojou družinou. Hovorí sa, že dukáty, ktoré nazbýjal, sú niekde v skalách ukryté až dodnes. Dostal som úžasný nápad: „Podme na výlet do Terchovej! Možno sa nám podarí nájsť Jánošíkov poklad.“

Rodičia súhlasili, a tak sme spolu, aj s mojou mladšou sestrou Luckou, nasadli do auta a vyrazili sme. Cesta ubiehala rýchlo a onedlho sme boli na mieste, na čarovnom mieste. Terchová leží uprostred majestátnych hôr, ponad ktoré vykúkajú obrovské skalnaté výbežky rôznych tvarov. Dokonca sme s Luckou medzi nimi objavili aj ťavu. Predstavil som si, že tam niekde je ukrytý veľký poklad. Nevedel som sa dočkať, kedy ho pôjdeme hľadať. Na druhý deň sme sa vybrali po Jánošíkových stopách, na Jánošíkove diery. Značka viedla od hotela Diery. Najprv sme kráčali cez les, aj okolo žblnkotajúceho potôčika, až sme sa dostali na cestičku, ktorá viedla pomedzi vysokánske skaly. Boli v nich väčšie aj menšie otvory, ktoré vyzerali ako jaskynky. S Luckou sme do nich nakúkali a hľadali nejakú stopu. Ale poklad sme zatiaľ nenašli. Prechádzali sme aj úzkymi chodbami, ktoré v skalách vytvoril potok. „Jéj, to je nádhera! Pozri na ten vodopád!“ volala na mňa sestrička. Nevedeli sme, kam sa skôr pozerať. Aby sme sa dostali ďalej, museli sme sa šplhať po rebríkoch a pridržať sa na reťaziach. „Dávaj pozor, nešmykni sa!“ upozorňoval som Lucinku, aby na mokrých skalách nespadla. Asi po hodine chôdze sme už boli z pátrania unavení, a tak sme sa usadili na lúke a dali si chutnú desiatu. Všimli sme si, ako blízko nás poskakuje lúčny koník. Lucke sa tak zapáčil, že ho chcela chytiť. Koník skákal ďalej a ďalej a ani sme si nevšimli, že sa moja sestra začína od nás vzdalovať. Keď som sa najedol, uvedomil som si, že Lucku vôbec nevidím. Rozhliadal

som sa, hľadal som ju za stromami, pozrel som sa za skalou, ktorá bola neďaleko, no nikde jej nebolo. Začal som sa o ňu báť. Pýtal som sa okoloidúcich, či si nevšimli malé dievčatko, ale nikto ju nevidel. Rozbehol som sa až na koniec lúky, z celej sily som zakričal: „Lucka, kde si?“ A vtedy som z vysokej trávy začul známy hlas: „A mám Ťa!“

Podišiel som bližšie a našiel som šťastnú Lucinku, ako v dlani drží svojho lúčneho koníka. Vtedy som si uvedomil, že som našiel ten najvzácnejší poklad.

Som šťastný, že som mohol spoznať aj tento kút Slovenska a zistiť, čo je pre mňa najcennejšie.

Oliver Nagy, 4. ročník, ZŠ, Štefánikova ul., Galanta

Cena poroty v 1. kategórii:

Som len druhák. Bývam v dedine Kojatice. Bývame v podkroví, v rodinnom dome. Pod nami bývajú moji starí rodičia. Svoju rodinu mám veľmi rád. Keď večer zaspávam, som šťastný, že pri zaspávaní počujem zvuky: keď ocko pozerá televízor a mamka varí polievku. Keď naše malé morča uteká po kľietke. Niekedy počujem, ako čvirikajú vtáčiky. Celkom iné zvuky počujem ráno, keď sa zobúdzam: počujem, ako babka ťažko kráča po schodoch. To nám nesie salámu alebo rožky. Niekedy nám donesie aj čerstvo upečené koláčiky. Počujem svoju prababku, ako kričí, či neidzeme do Kuklandu na čalamádu. To znamená, či nejdeme dnes na nákup do Kauflandu na čalamádu.

Tieto zvuky v našom dome mám veľmi rád, lebo keď ich počujem, viem, že som doma, v Kojaticiach, na Slovensku.

Andrej Fatla, 2. ročník, ZŠ, Kojatice

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Volám sa Soňa. Mám desať rokov. Bývam v Leviciach a mám dve sestry. Rada sa vyvaľujem na gauči pred televízorom a sedím pri počítači, ako asi každé decko v mojom veku. Zo všetkého najradšej mám však knihy. Strašne rada čítam strašidelné knihy, detektívky, pátram po stratených pokladoch a rada sa bojím. Milujem pocit, keď mi zimomriavky behajú po chrbte a s napätím očakávam, ako sa to skončí. Zatvorím sa vo svojej izbe, nevnímam okolitý svet a dúfam, že mi všetci dajú pokoj.

Jedného slnečného dňa cez prázdniny sa moji „zlatí“ rodičia rozhodli, že ma vylákajú do prírody. „Ideme na výlet!“ vyhlásila mama nadšene a zvyšok rodiny sa k nej pridala. Mne sa však nechcelo z domu ani päty vytiahnuť. Práve som mala rozčítanú napínavú knižku. Ale väčšina zvíťazila. Nasadli sme do auta a smer – Čachtický hrad. Počas cesty som pozerala von oknom, ako je krásne slnečno a na bledomodrej oblohe ani mráčik. Všade zelené stromy, tráva, kvety od výmyslu sveta, pestrofarebné motýle. Keď sme vystúpili, všade bolo počuť krásny spev vtákov. Jednoducho: „Nuda!“ Teraz

ma čakala tá hrozná časť. Čachtický hrad bol na kopci! Po namáhavom výstupe sme konečne prišli pred vstupnú bránu. Vlastne to ani nebola brána, boli to len zrúcaniny hradu. Čo tu už len budeme pozerat', to som strašne zvedavá. „Nechápem, čo na tom tí ľudia vidia,“ šomrala som si popod nos, „nie je náhodou lepšie sedieť doma pri televízore?“ Konečne sa nás ujala sprievodkyňa. Prešli sme nádvorie a dostali sme sa do podzemných priestorov. Vtedy som zbystrila pozornosť. Začínala som meniť názor, že je to tu nudné. Vyzeralo to tu naozaj hrôzostrašne. Nachádzalo sa tu veľa zbraní z tej doby, ale hlavne mučiarnie. Sprievodkyňa nám o nich podrobne porozprávala, ako sa používali. Moja predstavivosť pracovala na plné obrátky. Bolo to fakt „husté“. Ale to najzaujímavejšie nás ešte len čakalo. Povešť o krvilačnej grófkke ma úplne dostala. Kúpať sa v krvi nevinných dievčat, to je fakt horšie ako v horore. Ešte dlho cestou domov mi príbeh čachtickej pani neschádzal z mysle. Netušila som, že naše hrady skrývajú toľko zaujímavých a napínavých príbehov. Keď sme prišli domov, ľahla som si do postele a v momente zaspala. Už vtedy som sa tešila, na ktorý z našich hradov a zámkov vyrazíme nabudúce. Odvtedy strašne rada chodím po slovenských hradoch a zámkoch. Veď keď počúvam povesti, ktorými sú opradené, je to akoby som čítala strašidelnú knihu. Preto chcem navštíviť všetky hrady a zámky na Slovensku.

Soňa Tužinská, 4. ročník, ZŠ A. Kmeťa, Levice

Čestné uznanie v 1. kategórii:

S rodičmi, so sestrou a s bratom sme navštívili rozprávkovú dedinu Čičmany. Nachádzajú sa asi 200 kilometrov od Nových Zámkov, sú v žilinskom okrese. Ubytovali sme sa v Dome svätého Bystríka. Takmer celý víkend sme sa lyžovali v lyžiarskom stredisku Javorinka. Je to skvelý svah pre dobrých lyžiarov. Lyžovalo sa nám perfektne, až kým moja sestra Karla neprešla do neoznačeného pásma a vpálila rovno do lesa. Našťastie si to rýchlo všimla a podarilo sa jej kľučkovaním a malými pádmi dostať z lesa von. Potom sme sa všetci smiali a tešili sme sa, že sa jej nič vážne nestalo. Na druhý deň sme sa išli radšej trochu poprechádzať a videli sme nádherné namaľované domčeky, drevenice. Navštívili sme aj veľmi jednoduchý kostol, kde ocko v nedeľu na predvianočnej svätej omši spieval. Bol to pre mňa krásny zážitok a bola som na neho hrdá. Každý sa smial, keď po koncerte pri ukláňaní môj dvojročný braček Krištof príbehol k ockovi a aj on sa ukláňal spolu s ním. Všetky kvety, ktoré ocko dostal, nosil mamičke. Bol to vydarený výlet.

Kolett Kleinová, 4. ročník, ZŠ, Nábrežná ul., Nové Zámky

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Na začiatku svojho rozprávania sa musím predstaviť. Volám sa Lukáš Haszics. No jasné – už vidím, ako sa smejete, presne ako moji spolužiaci, keď som prišiel po prvý raz do školy a predstavil som sa. Hasič... hasí... boli pokriky mojich spolužiakov. Ale moje priezvisko sa píše celkom ináč. Je slovenské, ale píše sa tak zvláštne. Nie po slovensky. Pani učiteľka vysvetlila spolužiakom, že každé meno v sebe skrýva nejaké tajomstvo pôvodu, a tak som po ňom začal pátrať. Keď som prišiel domov, spýtal som sa ocina: „Odkiaľ pochádza naše priezvisko?“ Ocino povedal, že je to veľmi dlhý príbeh, a potom mi začal rozprávať o mojich praprarodičoch. Žili na Slovensku, ale v tej dobe bola na Slovensku veľká bieda, chudoba. A tak sa sťahovali tam, kde sa žilo o čosi ľahšie, až skončili v Maďarsku. Vtedy vlastne ešte obe krajiny patrili spolu. Tam zostali žiť vyše dvesto rokov. Priznám sa, ani si neviem predstaviť taký dlhý čas. A aj keď tam žili tak dlho, svoju rodnú reč – slovenčinu, nezabudli. Uchovali si ju. Nemohli ňou síce hovoriť v škole ani na úradoch. Tak sa ňou zhovárali doma, pri hrách a pri práci. Po mnohých rokoch prišla príležitosť a oni sa vrátili na Slovensko. Vrátili sa vlastne tam, odkiaľ prišli ich prarodičia. No aj tak to asi nebolo jednoduché. Skôr naopak. Veď si to len predstavte, nechať všetko tak a odsťahovať sa niekde ďaleko, do neznáma. To chce odvahu. Môj ocko to sám nezažil, lebo on sa narodil už na Slovensku. Ale môj starký o tom vie zaujímavo rozprávať. Napríklad o tom, ako sa jeho rodičia rozhodovali, či teda ísť na to Slovensko, alebo nie. Ja som rád, že sa rozhodli tak, ako sa rozhodli.

Vždy na jeseň chodíme celá rodina na hroby. Na hroby mojich pra-prastarých otcov, prastarých otcov a prastarých mám. Narodili sa ďaleko, ale zomreli a pochovaní sú tu, pri nás. Čítam si ich mená napísané na náhrobných kameňoch. Zvláštne, aj im sa stalo to, čo mne. Majú slovenské mená, ale píše sa tak zvláštne. Nie po slovensky. Možno by bolo lepšie, keby som si svoje priezvisko písal po slovensky. Ale ocino hovorí, že by sa tak možno čosi stratilo. Kúsok z toho, čo prežili naši prarodičia a starí rodičia. Vtedy dávno. Tam v ďalekej zemi. Asi by to bola škoda, keby sa to len tak stratilo. A ja som hrdý na svoje priezvisko.

Lukáš Haszics, 3. ročník, ZŠ A. Kmeťa, Levice

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Písal sa rok 2004, presnejšie 25. 12., keď sa do jednej rodiny narodil malý Peťko. Nevedel a nevnímal nič, ale bol veľmi spokojný. Dni a roky ubiehali, chlapček rástol a začal vnímať svet. Bol veľmi zvedavý. Ako rástol, z jeho úst vychádzali prvé slová, ktoré ho naučila jeho mamička. Neskôr v škôlke ho panie učiteľky naučili veľa pekných pesničiek, riekaniiek a básničiek. Jedného dňa sa opýtal mamičky: „Mami, akou rečou rozprávame?“ Mamička sa začudovala, čo je to za otázka, ale hneď aj odpovedala: „Slovenčina, tvoj materinský jazyk.“ „Veľmi sa mi páči,“ povedal Peťko. Tak sa Peťko od svojej mamičky a v škole dozvedel, že býva na Slovensku a jeho rodná reč je slovenčina.

Ako rástol, začal sa o svoj rodný jazyk viac zaujímať. Čítal rôzne knihy, aby sa naučil čo najviac nových slov, aby si rozširoval svoju slovnú zásobu. Prišiel na to, že jedno slovo má viac významov, že sa dajú urobiť zo slov rôzne prešmyčky, že existujú slová s opačným významom. Veľmi ho bavili osemsmierky, rébusy a tajničky. Ďalej sa dozvedel, že slová sa dajú skloňovať, časovať, a tak môže meniť ich tvar. A čo ho najviac zaujalo, boli vybrané slová. „To nie je také jednoduché,“ pomyslel si Petko, „na to treba namáhať hlavičku, veď napísať slovo správne, to je vám ozaj veda.“ To sa jednoducho musí človek učiť takmer celý život. Začal písať krátke básničky, poviedky a prispievať do školského časopisu. Lákali ho aj literárne súťaže a rozhodol sa vyskúšať si v nich svoj literárny talent. Celkom sa mu darilo. Veľa večerov presedel nad papiermi a písal.

Slovenčina je ťažký, ale veľmi pekný jazyk. A tak sa Petko rozhodol, že sa skúmaniu slovenského jazyka chce venovať celý život. Rozhodol sa, že sa stane jazykovedcom. Tak ho láska k rodnému jazyku priviedla až k výberu jeho budúceho povolania.

Peter Beňo, 4. ročník, ZŠ A. Kmeťa, Levice

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Vždy sa veľmi teším na Vianoce. Štedrý večer je u nás tradičný. Nesmú chýbať oblátky s medom, kapustnica, vyprázaný kapor ani bobalky s makom. To, čo pokúša moju zvedavosť už niekoľko týždňov vopred, sú darčeky pod vianočným stromčekom. Tie sú síce tradičné, ale vždy iné. A keďže ma moji milí rodičia dobre poznajú, vždy mi splnia tajný sen. Tohto roku to nebolo inak a ja som v balíčku našiel počítačovú hru. No nie hocijakú, ale so skvelou možnosťou vytvoriť si svoju vlastnú vysnívanú krajinu. Netajím sa tým, že za počítačom niekedy (ako hovorí moja mamka) „strácam pojem o čase“. Ale teraz som musel novú hru vyskúšať. Prvá možnosť bola voľba krajiny, v ktorej by som chcel žiť. Pri predstave polárnej krajiny ma striasla zima. Život v teplých krajinách má svoje výhody, ale aj veľa horúceho slnka škodí. Nakoniec som si vybral krajinu, kde sa striedajú štyri ročné obdobia. Pridal som do nej listnaté a ihličnaté lesy, vysoké hory, kopce, nížiny s lúkami a poľami. Nasledovala možnosť vložiť do krajiny niečo, čo mám rád. Vysoké kopce nemohli ostať prázdne. Kam by sme chodili na výlety a túry? A tak som k nim umiestnil hrady a malé staré domčeky. Boli presne také, aké som videl v skanzene. Škoda, že hra neponúkala aj možnosť ísť do detailov. Nemohol som tam pridať ľudí v tradičných ľudových krojoch. Folklor mám rád, lebo tancujem a spievam v detskom súbore. Pri ikonke šport mi ako prvý napadol futbal, ktorý tak rád hrávam na ulici s kamarátmi. Moja krajina v tej chvíli mala detské ihriská, parky s preliezačkami a hojdačkami. Ani vysoké hory nemohli ostať prázdne, a tak som ich doplnil zjazdovkami. A čo v lete? Predstava mať lyže s kolieskami mi pripadla tak trochu vtipná, a tak som radšej krajinu skrášlil riekami, vodnými nádržami a bazénmi, v ktorých sa budeme môcť kúpať. Poslednou možnosťou bolo rozloženie miest a dedín v krajine. Páčia sa mi menšie mestá, lebo život v nich je veselší. Ľudia sa medzi sebou poznajú a môžu sa navštevovať. Vtom do izby vošla babka: „Matejko, čo si to dostal za hru?“ „Pozri, babka, to je...“ –

„Matejko, veď to je Slovensko!“ Pozrel som sa pozorne. A skutočne! Moja vysnívaná krajina bola typické Slovensko, presne také, aké ho milujem! Čas naozaj pokročil, a tak som si moju krajinu uložil a išiel spať. Och, už sa teším, kedy moje Slovensko doplním o ďalšie zaujímavosti. Dobrú noc!

Matej Novikmec, 4. ročník, ZŠ, Sídlisko II, Vranov nad Topľou

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Volám sa Samuel Kincer. Narodil som sa v malom mestečku, nachádzajúcom sa na juhu Slovenska, priamo na hraniciach s Maďarskom, v Komárne. Som Slováčok a som šťastný, že tu žijem a rozprávam po slovensky, aj keď v našom meste počuť viac maďarčinu. Toto by mohol byť jeden z dôvodov, prečo mám rád Slovensko a slovenskú reč. No ozajstných dôvodov lásky k mojej vlasti je oveľa viac. S mojou rodinou od mala veľa cestujeme a spoznávame odhalené aj skryté krásy rodnej zeme. Brádzime dolinami, horami, cestami aj necestami, v lete aj v zime, aby sme navštívili všetky ponúkané poklady, ktorými Slovensko priam hýri. Som aj hokejista. Už tretí rok dochádzam do susedného mesta na tréningy do klubu, s ktorým som prešiel za zápasi krajinu od východu po západ, zo severu až k nám, dolu, na juh. Videl som mnoho jedinečností, spoznal nových kamarátov, ochutnal rôzne národné špecialitky. Som pyšný na moju rodnú hrudu, ležiacu v samom srdci Európy. A ako Európan som nedávno zažil nádherný pocit, keď pri veľkom hokejovom turnaji viacerých krajín v susednom štáte ako víťazná odznela naša hymna. Slovenská hymna! S hrdosťou som spieval slová piesne nášho štátneho symbolu, cítil som šťastie a lásku v srdci. Zlatá medaila mi dlho zdobila hrud' a pyšne som všade vyhlasoval, že sme víťazi. Slováci vyhrali!!! Aj ja som víťaz! Keď budem starší, rád by som hrával hokej, cestoval po svete a všade rozprával o našej krajine, o slovenských športovcoch a národe, ktorý je pracovitý, múdry, láskavý a srdečný. Aj o tradíciách, ktoré v našej rodine pestujeme a tešíme sa na spoločné stretnutia.

Na záver ešte malá drobnosť. Na štátnej poznávacej značke každého slovenského auta sú iniciály môjho mena. Lebo ja sa volám Samko Kincer.

Samuel Kincer, 4. ročník, ZŠ Ľ. A. Komenského, Komárno

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Abeceda poskakuje,
písmenká si roz**had**zuje,
jedno hore, jedno dole,
zbieram ich po **celom** stole.

A keď ich už všetky mám,
slová si z nich **poskladám**.
Šantia si i hádajú,
sem-tam sa aj rýmujú.

Pekné sú z nich básničky,
há**dank**y i prešmyčky.
Kamaráti, há**daj**te,
ktoré **slo**vo v slove je?

Martin Olejarník, 3. ročník, ZŠ, Sídlisko II, Vranov nad Topľou

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Kde bolo, tam bolo, ale viem, že to určite nebolo za siedmimi horami a siedmimi dolami, ani v krajine, kde sa piesok lial a voda sypala... Bolo to v srdci Európy, v krajine, ktorú všetci volajú Slovensko. V tejto krajine si odpradáva svorne nažívali traja bratia – Tatros, Hradoš, Váhoš a ich sestra Bratislava. Jedného dňa sa však medzi bratmi strhla veľká hádka. „Ja som na celom Slovensku najvýznamnejší!“ ozval sa najstarší brat Tatros. „Starám sa o všetky slovenské horstvá: Malé Karpaty, Veľkú a Malú Fatru, Pieniny, Poloniny, Slovenský kras, Slovenský raj a moju najväčšiu pýchu Nízke a Vysoké Tatry. Len sa pozrite na tú krásu! Okrem toho mám na starosti aj jaskyne, ktorých je na Slovensku neúrekom, lesnú zver...“ „Počkaj, počkaj, Tatros,“ skočil mu do reči prostredný brat Hradoš. „Chceš povedať, že ja nič nerobím? Vieš, koľko hradov je na Slovensku? Ani spočítať by si ich nedokázal!“ „Že nie?“ zasmial sa Tatros, postavil sa na Gerlach – najvyšší štít Vysokých Tatier a počítal: Lubovniansky hrad, Kežmarský hrad, Spišský hrad, Krásna Hôrka, Likava, Strečno, Bojnice, Zvolenský zámok, zámok Topoľčianky, Trenčiansky hrad, Červený Kameň, hrad Devín a Bratislavský hrad. Rovných trinásť!“ „Ha-ha, že trinásť? Obzri sa dozadu! Na ktorý hrad si zabudol?“ „Ach, jaj, no a ešte štrnásť Oravský hrad! To je podľa teba veľa?“ uškrnul sa Tatros. „Jojojooj, braček, či naozaj neuznáš? Ja sa musím starať o Spišský hrad – najväčší v celej strednej Európe! Koľko hradných zrúcanín mám ešte na starosti a koľko krásnych kostolov a významných chrámov!“ „Veru, veru, bratia moji, vaša práca je ozaj významná, ale ja, nielenže svoju robotu si urobím, ale aj vám ešte pomáham,“ ozval sa najmladší brat Váhoš. „Čože?“ skríkli bratia naraz. „A či, Tatros, nezdobia tvoje tatranské štíty krásne horské vodopády? Ja sa predsa starám o všetky tatranské plesá, o všetky jazerá v твоjich jaskyniach, o všetky horské bystriny. Veď aj najdlhšia rieka Slovenska – Váh, pramení v Tatrách. A či, Hradoš, v minulosti nechránili pred nepriateľmi tvoje hrady vody mojich riek? Či sa pod oknami tvojho Oravského hradu nerozprestiera moja Oravská priehrada? Kto sa stará o Studňu lásky na Trenčianskom hrade? Okrem toho mám na

starosti aj bohatú riečnu sieť Slovenska. Nemáme síce more, ale máme na Slovensku veľa jazier, plies, rybníkov a vodných nádrží. Takže na mojich pleciach je najväčšia ťarcha. Ja mám najviac roboty. Ja som teda na celom Slovensku najvýznamnejší!“ Takto by sa boli bratia hádali až dodnes, možno by sa aj pobili, keby medzi nich neprišla ich múdra sestra Bratislava a takto k nim prehovorila: „Slovensko je malá, ale krásna krajina, ktorú chránia tatranské štíty, bohatá na prírodné, ale aj kultúrne pamiatky, s krásnymi riekami s krištáľovou vodou. Vďaka vám, bratia moji, za všetko, čo pre Slovensko a všetkých Slovákov po stáročia robíte. Nehádajte sa teda! Slovensko vás všetkých troch potrebuje.“ Bratia nakoniec uznali, že Bratislava má pravdu. Podali si ruky a sľúbili si, že sa už nikdy nebudú hádať a budú si navzájom pomáhať.

Adam Humeník, 4. ročník, ZŠ, Sídliisko II, Vranov nad Topľou

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Keď som pred desiatimi rokmi prišla na svet, kričala som od radosti a všetci sa tešili, že bude zo mňa speváčka. V našej rodine sa venujeme slovenským ľudovým piesňam. Sú veselé i smutné, plné bolesti, lásky, no i radosti a vtípu. Vymysleli si ich ľudia už dávno, aby si uľahčili a spríjemnili ťažký život. Moja babka a aj ja ich veľmi rady spievame.

Mne sa veľmi páči, že na Slovensku je mnoho nárečí a vo všetkých týchto nárečiach znie lubozvučná slovenčina v takej podobe, aká sa používala kedysi. U nás, na východe Slovenska, znie popri slovenčine aj „šariština“ – nárečie, v ktorom znejú ľudové piesne nádherne a zvučne. Vždy som ľudové piesne obdivovala, a tak ma potešilo, keď som sa dozvedela, že melódia slovenskej hymny je melódiou ľudovej piesne. K jemnej melódii napísal text už pred 170 rokmi Janko Matuška, a tak vznikla štátna hymna, ktorá je našou pýchou a symbolom. Dovtedy som ani netušila, že ľudová pieseň je vlastne tak trochu „štátnym symbolom“. V tom období sa ľuďom žilo ťažko a nemohli verejne vyznávať lásku k Slovensku. Ale dnes je všetko iné a už môžeme na plné pľúca volať: Milujeme Slovensko!

A prečo milujem Slovensko? Slovensko je moja vlasť, tu som sa narodila, tu vyrastám a tu chcem aj ostať. Je to moja domovina. Táto malá krajina je doslova srdcom Európy. Slovensko sa pýši nádhernou prírodou, kultúrou aj históriou. Najväčšie sú naše vznešené vrchy, ktoré navštevujú aj cudzinci. Máme tu aj mnoho krásnych hradov a zámkov. Najviac sa mi páči Lubovniansky a Spišský hrad. Lubovniansky hrad sme navštívili počas školského výletu a zažili sme tam rozprávkovú prehliadku hradu, ktorá bola veľmi zaujímavá. Neďaleko Spišského hradu bývam a videla som ho už veľakrát. Bývam v obci Fričovce, ktorá je blízko pri Branisku a môžeme sa pochváliť krásnym prepychovým kaštieľom. Napriek tomu tu žijú skromní a milí ľudia. Mnohí dnes nemajú prácu a odchádzajú za ňou do zahraničia. Tak ako moja mamka. A to mi je veľmi ľúto. Chcela by som mať mamku pri sebe a aby nám bolo doma dobre a veselo. Aby sme si mohli spolu zaspievať a tešiť sa, že sme všetci spolu doma, lebo všade je dobre, ale doma

najlepšie. Na svete je veľa pekných miest, pekných vecí a rôznych pokladov. Pre mňa je však najväčším pokladom náš slovenský ľudový folklór, ktorý je najkrajší na svete.

Karin Juščáková, 4. ročník, ZŠ, Fričovce

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Je krásne, slnečné leto. Len tak si sedím na hojdačke pod hruškou a snívam. Vedľa mňa oddychuje kniha, čo som práve dočítala. Pofukuje vetrík, počuť štebotavé vtáčiky, všade pohoda. Zrazu sa vedľa mňa objaví žena s tmavými vlasmi. Vyzerá trošku nemoderne. Vraví mi, že je šťastná, že som si čítala jej knihu. Začala som sa jej vypytovať: „Vy ste Mária Rázusová?“ A ona: „Martáková“. Ja jej na to, či vie, že jej knihy sú aj teraz obľúbené. Položila som jej pár ďalších otázok: „Aké ste mali detstvo?“ Ona na to: „No viáš, určite krásne a možno ľahšie ako to tvoje.“ Z rozhovoru ma niečo vyrušilo. „Bibi, ideš von?“ počujem celkom zblízka. Otvorila som oči a namiesto spisovateľky je tu Lenka. Hneď som sa prebrala a len som prikývla. „No, poďme.“ Vybrali sme sa na naše obľúbené miesto. Cestou sme sa rozprávali o našich zážitkoch. Hovorila som jej o mojej stretávke v sne, ona mi nechcela veriť. „Tak mi never! Ja sa s ňou aj tak budem stretávať, keď budem čítať jej knihy.“ Ja a spisovateľka sme zostali verné priateľky. Sľúbila som jej, že budem pokračovať v jej stopách.

Bianka Halmová, 4. ročník, ZŠ s MŠ, Solčany

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Ahojte! Volám sa Hoang Anh, ale kamaráti ma volajú Anička. Pochádzam z Vietnamu ako obaja moji rodičia, ale narodila som sa v Bratislave. Mám 16-ročného brata a ročného škrekča Mikiho. Otec je tlmočník a mamka je pokladníčka v reštaurácii. Každý má svoju záľubu. Ja rada čítam, brat mi robí zle a rád hrá tenis, ocko rád pláva a hrá tenis a mamka rada nakupuje. Na niektoré prázdniny nám ocko vybavuje letenky do Vietnamu. Tešíme sa, lebo rodina mojej mamy býva v hlavnom meste Hanoj. Otcova v meste Vinh. Vo Vietname, vždy, keď sme tam doleteli, bola som trocha pať. Všade je vietnamský jazyk. Je to možno zvláštne, ale ja som si zvykla na slovenský jazyk. Vietnam je nádherná krajina, ale oproti Bratislave sú tam ošarpané domy z čias vojny proti Američanom. Je tam však nádherná socha pána Ho Či Mina, ktorý nám pomohol vyhrať proti Amerike. Je tam síce more, ale nemajú Tatry ani sneh. Nemám rada tamojšiu rybaciu štavu. Nie som na ňu zvyknutá. Vždy, keď sa vrátíme z Vietnamu, si oddýchame niekoľko dní a ideme do Ružomberka, kde žijú otcovi spolužiaci z vysokej školy. Precestujeme aj iné pekné mestá na Slovensku, ako sú Košice a Banská Bystrica. Som hrdá, že

bývam na Slovensku, a hoci hovorím aj po vietnamsky, som rada, že mám takú krásnu reč, v ktorej sa učím v škole. Slovenčina ma sprevádza celý život aj keď nie som rodená Slovenka.

Hoang Anh Nguyenová, 4. ročník, ZŠ, Tbiliská ul., Bratislava

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Slovenčina je reč, ktorou sa hovorí na Slovensku. Je to ľubozvučná reč. Je to moja materinská reč. Moja rodina a ja bývame v Bratislave a doma sa snažíme rozprávať spisovnou slovenčinou. So spisovnou slovenčinou sa nestretávam len doma, ale aj v škole, v televízii a v rádiu.

Na myjavských kopaniciach, kde trávila maminka veľa času v detstve, sa rozpráva tiež slovenčinou, ale nie spisovnou. Aj v Rumunsku, v mestečku Nadlak sa rozpráva slovenčinou, ale nie spisovnou. Slováci odišli na Dolnú zem pred 300 rokmi. Svoju slovenčinu si stále zachovávajú. Teraz rozprávame modernou slovenčinou, ktorou sa odlišujeme od slovenčiny na myjavských kopaniciach a na Dolnej zemi. Keby som povedal na myjavských kopaniciach *merkuj dobre*, nerozumeli by mi a znamená to, dávaj pozor. V Nadlaku sa dom povie *chyža*. Keď som sa prvýkrát rozprával s *mamoukou*, nerozumel som slovo *šifon*, čo znamená skriňa. Na Dolnej zemi sa povie kladivo *mlačok*. Rebrík sa podľa mňa na Dolnej zemi povie smiešne, lebo je *lojtra*. Na myjavských kopaniciach sa povedia niektoré slová úplne inak. Keby som *tackovi* povedal *talérek*, tak by to asi neuhádol, že je to tanier. Naša rodina má chalupu na myjavských kopaniciach, a u nás sa povie chalupa dom, do ktorého chodíme cez víkend, a u obyvateľov Sobotišťa sa povie chalupa ich dom. Mne osobne sa páči slovo *táčky*, a to slovo znamená fúrik. Na Myjave sa povie bicykel *kolo*.

A slovenčinu mám preto rád, lebo má veľa nárečí a pritom je to ten istý jazyk.

Richard Ondrej Veleg, 3. ročník, ZŠ, Tbiliská ul., Bratislava

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Chcel by som vám predstaviť nášho pána učiteľa. Volá sa Lubomír Levák a žije v dedine Podhájska. Náš pán učiteľ je mojím vzorom. Pán učiteľ už veľa rokov učí na našej škole a je triednym učiteľom piatakom. Vyučuje techniku, telesnú výchovu a pracovné vyučovanie. Na deti je dobrý a spravodlivý. Niekedy je aj prísny, ale má nás rád. Pán učiteľ je aj veľký športovec a chodí s deťmi na všelijaké športové súťaže. Je silný a pevný, býval hokejistom. Hráva hokej, hokejbal, florbal. Usporadúva športové súťaže v Trávnici a robí na súťažiach rozhodcu. Sice učí fyziku, ale má veľkú záľubu vo fujarách. Vie fujary vyrábať a ešte lepšie na nich hrať. Aj nás na pracovnom vyučovaní

učí, ako sa taká fujara vyrába. Keď je v obci nejaká slávnosť, oblečie sa do kroja, zahrá na fujare a všetci mu tleskajú. Chcel by som byť ako on.

Boris Mikulec, 3. ročník, ZŠ s MŠ, Trávnica

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Volám sa Martin a žijem na Slovensku. Som rád, že žijem na Slovensku, v obci, ktorá sa volá Podlužany. Slovensko je krásna krajina s rozmanitou prírodou. Sú tu krásne a vysoké vrchy Tatry, aj veľa hradov, napríklad hrad Devín, zámky a kaštiele. Naša krajina je popretkávaná potokmi, riečkami i riekami. Naša najväčšia rieka je Dunaj. V hornatej prírode nachádzame plesá a jazerá. V Tatrách je Štrbské Pleso, na ktorom sa počas zimy dá aj korčuľovať.

Naše hlavné mesto sa volá Bratislava. Leží na západe Slovenska. Na Slovensku rád žijem, lebo tu mám rodinu a kamarátov. No nie celá moja rodina žije na Slovensku. Napríklad moje sesternice žijú vo Francúzsku. Môj dedko je z Ostravy a moja teta pochádza z Etiópie. Keď sme boli u nich na návšteve, jedli sme etiópske placky. Nechutili mi. Predsa len slovenské halušky sú najlepšie. U nás sa hovorí po slovensky. V škole sa tento jazyk učíme. Myslel som si, že slovenčina je ľahký jazyk. Mýlil som sa. Je zložitý. Slovné druhy alebo vybrané slová mi nedávajú spávať. Najväčší problém mi robí priama reč a úvodzovky. Nemám rád diktáty, k tomu sa musím priznať. Ale aj napriek tomu som rád, že sa ho môžem učiť.

Mám rád Slovensko. Je to krajina, kde som sa narodil a rástol som tu. Som rád, že som Slováč.

Martin Grobár, 3. ročník, ZŠ s MŠ, Podlužany

Čestné uznanie v 1. kategórii:

Babka z New Yorku k nám do Zvolena nechodí často. Vždy sa na ňu veľmi teším a mám ju naozaj rád. Keď k nám teraz v lete prišla, priniesla aj kocúra. Bol celý čierny, iba chvost mal biely. Všetci sme sa tešili, ale malo to jeden háčik. Nerozumel mi ani slovo! ON NEVEDEL PO SLOVENSKY! Skúšal som aj mojou smiešnou angličtinou, ale nechápal ani tak. Rozhodli sme sa: „Naučíme ho našu reč!“ Vystrihol som si kartičky, na ktoré som nakreslil mlieko, myš, psa, miskú... No jednoducho základné veci pre mačky. Kocúr veru nebol dobrý žiak. Unavený, vyčerpaný som išiel radšej von. Zobral som si aj kocúra. Otvoril som vchodové dvere a on šup ho! Hneď bežal za mačkami. Konečne som ho videl šťastného! A v tej chvíli som pochopil, že mačky si rozumejú. Či sú z Číny, Ameriky alebo nášho Slovenska.

Henrich Mičko, 2. ročník, ZŠ, Ul. M. Rázusa, Zvolen

Hlavná cena v 2. kategórii:

Dnes za všetky deti prosím, Pane,
za všetky vystieram k tebe svoje dlane.
Prosím, nech všetky lásku majú
a hlad nech nikdy nepoznajú.

Veď mnohé deti na tom širom svete
sú smutné, hladné, smädné, a to iste viete.
Chcú lásku, šťastie darovať,
chcú ľubiť, ba aj pracovať.

Tak v každej detskej dušičke
anjel i čertík drieme.
Raz slza steká po líčku
a tu sa očko smeje.

Nech žiadne nevie, čo je krivda,
jak hučia hrozné zbrane.
Nech ucho detské nepočuje
nadávky a vyhrážanie.

Pri tvojom stole miesto má
každučkovej farby rasa.
Len v tvojom náručí schová sa
veľká i malá chasa.

Ja klopem na nebeskú bránu
a prosím teba, mocný Pane.
Za všetky deti tejto zeme
my čisté srdcia máme.

Jedno je slnko na nebi,
jedna je mama na zemi.
Jedno srdce nám v hrudi bije,
jedna je láska, čo navždy žije.

Len jeden je Boh na nebi,
rovnako všetkých miluje.
Pretvorme tento čudný svet,
aj nám miesto pri sebe daruje.

Dominika Krištofová, 8. ročník, ZŠ s MŠ, Kapušany

Hlavná cena v 2. kategórii:

Slovenčina je krásny a výnimočný jazyk, no nie je najjednoduchšia. Možno preto ju mám tak rada. Nejednen cudzinec sa zapotil pri učení slovenského jazyka. A rovnako krásne je aj naše Slovensko. Našu krajinu zdobia pohoria, rieky, nížiny a našu reč skrášľujú frazeologizmy, zdobneniny, epitetá, metafory a iné umelecké prostriedky, ktoré by sme v inom jazyku hľadali márne. Naša krásna, ľubozvučná slovenčina je ako dar pre všetkých. Jej príjemný rytmus lahodí ušiam. Má neobyčajné obrazné pomenovania, ktoré sa zrodili už v minulosti z úst našich predkov. Poďme sa spoločne pozrieť, ako sa dá pomocou nich vyrozprávať príbeh.

Zazvonilo na treťu hodinu a do triedy práve vchádzala naša slovenčínarka. Niesla akési knihy. *Od zvedavosti ma svrbel jazyk*, ale Maca ma predbehla: „Pani učiteľka, čo to nesiete?“ „To sú frazeologické slovníky. Dnes sa porozprávame o slovenských frázach.“ Šum v triede utíchol, len v zadnej lavici niekto rozprával. „Lukáš, Marek,“ okríkla ich učiteľka, „*máte reči ako koza bobkov!* Utište sa, lebo si váš *podrezaný jazyk* vyskúšam pred tabuľou!“ Obaja zostali *červení ako paprika*. Do konca hodiny *čušali ako voš pod chrastou*. Niektorí *počúvali len na pol ucha*, iných učivo zaujalo. *Hodina ubehla ako voda*. Keď zazvonilo, prišla za mnou Lenka a spýtala sa: „My dnes píšeme z geošky?“ „*Nemaľuj čerta na stenu*, nikto nič o písomke nehovoril.“ „Videli ste? Marek a Lukáš sa *hanbili ako psy*,“ zamiešala sa do rozhovoru Simona. *Hľadela som ako teľa na nové vráta*, keď sa v triede objavila naša triedna. Dôvod jej príchodu bol pre nás *španielskou dedinou*. Niektorí sa jej *báli ako čert kríža*, ostatní boli pokojní. „O týždeň pôjdeme na výlet do Bratislavy. Treba priniesť 6,50 eur. Nieže na to *zabudnete ako na smrť*,“ oznámila s potmehúdkym úsmevom a opustila triedu. *Od radosti sme skoro vyleteli z kože...*

Toto bol veľmi malý zlomok frazeologizmov. Rozumeli ste všetkým? A všimli ste si, ako skrášľili tento príbeh? Niektorí ľudia sú nimi vyzbrojení až po uši. Tak ako sme my ľudia vybudovali našu krajinu, Slovensko, tak sme roky budovali aj našu reč, ktorá nám už dlhé roky verne slúži ako nástroj dorozumievania sa a vyjadrovania sa. Na vyjadrenie radosti a či žiaľu, či tých najkrajších ľudských citov. Slovenčina nás svojou krásou obdarúva už stáročia. Patrí celému ľudstvu, no pýšime sa ňou najmä my – Slováci.

Barbora Perďochová, 9. ročník, ZŠ s MŠ, Trakovice

Cena poroty v 2. kategórii:

Slovensko je ako kaleidoskop, môžeš ho prechádzať celý život a aj tak nenájdeš dve rovnaké dediny, dvoch rovnakých ľudí, jeho obraz sa stále mení.

Slovensko je ako Rubikova kocka, od svojich ľudí žiada šikovnosť, odvahu, pokoru, trpezlivosť.

Slovensko je ako kniha, podľa obalu neuhádneš hneď, čo sa v nej skrýva. Musíš ju prečítať celú.

Slovensko je ako rastlina, treba sa o ňu dobre starať, potom sa ti odvdáči tým najlepším, čoho je schopná.

Slovensko je ako „Človeče nehnevaj sa“, cesta domov môže byť dlhá a kľukatá.
Slovensko je ako peceň chleba, na povrchu tvrdý, ale vo vnútri mäkký a vláčný.
Slovensko je ako vankúš, spočiniáš na ňom vo chvíli najväčšej únavy, dodá ti energiu a chuť ísť ďalej.

Slovensko je ako staršia sestra, s ňou je niekedy ťažko, ale bez nej si uvedomíš, čo všetko si sa od nej naučil.

Slovensko je ako jesenné ráno, všetko žiari farbami a trbliece sa rosou.

Slovensko je ako letný večer, všetko spieva.

Slovensko je ako Štedrý večer, keď sa stôl prehýba pod dobrotami.

Slovensko je ako začiatok jari, z hnedej nevyraznej zeme vykukne prvý kvietok snežienky, šafránu, púpavy.

Toto je Slovensko mojimi očami, očami chalana, ktorý ho nevidel v jeho plnej kráse, ale vie si ho predstaviť.

Pavel Drozdík, 7. ročník, ZŠ, Slatinské Lazy

Cena poroty v 2. kategórii:

Korene našej rodiny sú už roky spojené s vinohradníckym mestečkom Svätý Jur, ktoré nielen svojim obyvateľom, ale aj návštevníkom ponúka nádhernú prírodnú scenériu a tiež bohatú históriu.

V jeden deň – tak ako zvyčajne – som šiel so svojím psom na prechádzku do vinohradov. Zastavil som, lebo ma zaujala náučná tabuľa. Prišiel som bližšie a začal čítať. Písalo sa tam o „Svätojurčanoch“, o ich živote a práci v minulosti.

Vtom som sa zľakol. Niečo ma ťahalo. Kričal som o pomoc, ale nikto ma nepočul. Nikto tam so mnou nebol. Teda, okrem Montyho, môjho psa, a ten má štyri laby a jeden chvost, takže by mi asi nepomohol. Zrazu som stál pred vinicou vyzerajúcou trochu inak ako tie, na ktoré som bol zvyknutý. Nevedel som, čo sa stalo. Vedľa mňa stál neznámy muž. „Čo tu čumakuješ, de máš škrabák? A čo to máš na sebe?“ spýtal sa nejakým zvláštnym, pravdepodobne jurským nárečím. Obzrel som sa po ľuďoch, ktorí pracovali vo vinohradoch. Ženy mali šatky a dlhé šaty, muži zase plátenné nohavice a zašpinené kabáty. Bolo tu aj veľa detí. „No to je divné,“ pomyslel som si, „v takýto čas býva väčšina detí pri počítači alebo doma pred televízorom.“ Z dumania ma vytrhol akýsi hlas: „Ferkú, zeber tu putničku a ic sa kuknut, či už Zuza uklohnila tu polétku.“ Ešte som sa ani nestihol spamätať, keď sa z vedľajšieho vinohradu ozvali nemecké slová, no ja som sa už poberal ďalej, k miestu našej školy. Tu ma však čakalo ďalšie prekvapenie. Tým prekvapením bola nepekná veľká budova. „Čo to je?“ spýtal som sa jednej tetušky. Začudovane na mňa pozrela a povedala: „A ty to nevíš? Továreň na gombíky.“ Podišiel som až k bráne. Bola otvorená, tak som vstúpil. Videl som tam veľa ľudí, mnoho čudných strojov a samozrejme kopu rozličných gombíkov. Všetko som si pozorne poobzeral a s množstvom nových zážitkov som vyšiel von. Pomaly som kráčal dolu ulicou. Zastavil som sa pri stanici. Vlak ťahali dva kone. Okoloidúci pán v čiernom klobúku ma potľapkal po pleci a prihovoral sa mi: „Vieš, čo to je?“ „Áno,“ odpovedal som,

„je to prvá konská železnica.“ „Sme na ňu veľmi pyšní,“ doložil neznámy. O čase, kedy stroje nahradia kone, som mu radšej ani nepovedal. Pán odišiel a moja cesta pokračovala na námestie a k budove vychýreného svätajurského gymnázia. Práve z neho vychádzala skupinka študentov. Zastavili pri mne a skúmavo sme na seba pozerali. „Ahoj, ako sa voláš?“ spýtal som sa jedného z nich. „Ja som Móric Beňovský a toto sú moji priatelia – Anton Benčíč a Juraj Fándly.“ „Ó, netušil som, že sa stretnem s takými známymi osobnosťami a dokonca s kráľom Madagaskaru,“ vykĺzlo zo mňa. Pozerali sa na mňa, potom na seba a začali sa smiať. „Naozaj? A kde je ten Madagaskar?“ Po týchto slovách som ponáhlal radšej rýchlo ďalej. Z toľkých zážitkov ma už bolela hlava. No veľmi som bol zvedavý na náš starý dom. Pobral som sa teda k nemu. Keď som otváral veľkú bránu, zmocnil sa ma čudný pocit. Vošiel som a uvidel mojej babky prababku, čiže moju praprababku. (Babka mi o nej trochu rozprávala, ale to je už niečo iné.) Na dvore práve prešovali hrozno. Na mieste mojej izby stála veľká mašťa, vedľa nej bol zajačník a chliev (no, nechcete vedieť, aký tam bol zápach) a veľká moruša, čo máme, bola len malým stromčekom. Ani trochu sa to nepodobalo na náš dvor.

„Áááá...“ Už zase je tu ten ťahavý pocit. A znova stojím pred náučnou tabuľou a vyplieštam oči raz na ňu a raz na Montyho, ktorý netrepezlivo poskakuje sem a tam. Zrejme som opäť v 21. storočí.

Matej Mitana, 6. ročník, ZŠ, Kollárova ul., Svätý Ľur

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Moje Vianoce 2013. Prežívala som ich u babky na dedine. Priznávam, nedobrovoľne, neplánovane. Po dedkovom odchode navždy sme nechceli babku nechať samu. Bála som sa nudy a všetkého starého, zaostaleho – bez počítača a internetu, bez 110 televíznych programov... Ale odteraz tento prežitý čas budem volať darom. Štedrovečerný stôl z bukoveho masívu hostil už niekoľko generácií. Bol prikrýty ručne vyšívaným ľanovým obrusom s vianočným motívom. Zelené vetvičky na ňom ladili so živým smrekom, ktorý sa vypínal až po strop. Stôl bol prestretý slávnostne, bohato, vkusne i s jablkom, orechmi, senom, peniažkami a horiacou sviecou. Menu bolo tradičné, asi ako v každej rodine v tento čas, ale mne chutilo zvláštne. Pokrmý boli dochutené štipkou lásky, prajnosti, hlbokkej pokory. Každé jedlo bolo poznačené poctivou pracovitou rukou. Slávnostný čas zavŕšila polnočná omša. Jednoduchá krása. Prijemný pocit, ktorý sa rozlieval po tele, dome, dedine – všade.

Možno by som mohla nezabudnuteľné zážitky prežiť aj inde, v cudzom svete, možno aj bohatšie, ale určite bez najvzácnejšej devízy – lásky k rodnej hrude, bez porozumenia ľudí, ktorých mám rada, bez rodiny, susedov, spolužiakov, kamarátov, učiteľov, Vranovčanov... Ďakujem, že cítim, že som ich.

Viktória Šustová, 8. ročník, ZŠ, Sídlisko juh, Vranov nad Topľou

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Moje Slovensko

*Hoci si iba malý fliačik na mape,
pre mňa si dôležité a úžasné.
Veď práve tu svojich najbližších mám
a všetky rána i večery s nimi prežívam.*

*Deň čo deň svojich dobrých priateľov stretám,
no v cudzine ich nemám.
Preto, keď som cez prázdniny v zahraničí,
srdce mi po domove kričí.*

*Doma, pri každom hokejovom zápase,
sledujem skvelých chlapcov v úžase.
A že sú naši, z toho dobrý pocit všetci máme:
Do toho, Slováci! Nikdy to nevzdáme!*

*Krásne si, Slovensko, ty malý kúsok zeme,
verím, že v každom z nás kus patriota drieme.
Bohatstvo tvoje nachádzam v histórii,
ruky našich pracovitých otcov sa o to pričínili.
Veď všetky hrady, zámky a kostoly, ktoré tu stoja,
sú len ich dielom, ty otcina moja.*

*Pre toto všetko mám rád Slovensko,
ten malý fliačik na mape,
no v mojich očiach je a bude veľké a úžasné.*

Andrej Lakó, 8. ročník, ZŠ, Hradná ul., Nové Zámky

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Moji prastarí rodičia žili na Slovensku, ale nebolo to vždy tak. Pochádzali z Békešskej Čaby a hovorili zvláštnym čabianskym nárečím. Nie všetkým slovám som rozumela, ale moja babka a mamka používajú ich slová dodnes. Prastará mama mi vravievala: „Díťa moje, choj tamto do dvôra dverce privrieti.“ Zavše sa čudovala: „A čože, ninto roboty?“ Vo dvore mal búdku aj ich čierny psík, ktorého volali „Desi“. Znamenalo to *kde si*. Počúval na toto meno, a tak mu iné nevymysleli. Obaja ťažko pracovali. Prastarý otec bol cestár, ale najradšej pracoval v záhrade a okolo statku. Choval prasiatka, sliepky, kravy,

staral sa o vinohrad. Prastará mama nám vždy ponúkla nejakú pochúťku a jej recepty si naša rodina zachováva dodnes. Moja babka robí vychýrené čabianske klobásky, zavára červené melóny a iné dobroty. Naši známi sa čudujú, keď vianočnú kapustnicu podávame s vianočkou. Je to pre mňa veľká pochúťka. Vianočka sa samozrejme pečie doma, podľa čabianskeho receptu.

Dodnes žijú Slováci v Maďarsku a hovoria týmto krásnym nárečím. Keď budem veľká, určite sa tam vyberiem a vypočujem si znova čarovnú reč mojich prastarých rodičov.

Karolína Záležáková, 5. ročník, ZŠ, Devínska ul., Nové Zámky

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Píš, Janko Matúška, píš,
ty vo svete sa nestratíš.
Keď na lýceum búrky prišli,
študenti na protest išli
z Bratislavy do Levoče.

Ludovíta zosadili,
no vy ste sa len tak nevzdali.
Proti všetkým ste vy išli,
hoc ťažko bolo, vy ste neušli.

Vzal si pero do ruky,
aj keď v duši si mal veľké muky.
Nevzdal si sa, písal ďalej,
do veršov si vkladal veľkú nádej.
Hymnu si ty pre nás spísal.
Vznešenú a jasnú,
no predovšetkým krásnu.

Tatry si v nej opísal,
keď zlé časy náš národ prežíval.
Tolko si sa namáhal,
Slovákov si k prebudeniu ťahal.
Dnes poďakovať chceme za hymnu,
takú krásnu a úprimnú.

Dominika Petrilová, 8. ročník, ZŠ, Bidovce

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Volám sa Elise Kristina van Vuuren. Mamku mám z Ameriky a ocka z Juhoafrickej republiky. Za nejakých okolností sa však stalo, že sa v krásnom meste Košice stretli a spriatelili sa. Nakoniec sa vzali a prišli bývať sem, na Slovensko. Naučili sa po slovensky a ani sa nenazdali, narodila som sa im ja. Mamke a ockovi sa tu čoraz viac páčilo. Ľudia okolo nás boli takí milí a štedrí. Ja som vlastne nepoznala iný domov než Slovensko. Mala som tu kamarátov a kamarátky. Vedela som po slovensky. Vtom sa mamka s ockom rozhodli, že pôjdeme do Ameriky na 4 mesiace. Tam sa mi narodil braček. Potom sme išli k ockovým rodičom do Juhoafrickej republiky na ďalšie 2 mesiace. Takže Slovensko som 6 mesiacov nevidela. Ani slovenčinu som 6 mesiacov nepočula. Mamka sa totiž vždy so mnou rozprávala po anglicky a ocko po afrikánsky. A tak, keď sme sa vrátili, po slovensky som už nevedela nič. Kamarátka, celá šťastná, že ma vidí, ma pozdravila. Ja som jej však nič nerozumela. Spoznala som ju, ale už som jej nerozumela a odpovedala som jej po afrikánsky. Bola som smutná, že som slovensky zabudla. Mamka sa mi snažila pomôcť a poprosila jednu slovenskú ženu, aby sa o mňa starala, kým bude v práci, a aby sa so mnou rozprávala po slovensky. Do škôlky som nemohla ísť. Bolo by to príliš ťažké pre učiteľku, dorozumievať sa so mnou, a k tomu mali viac detí na starosti než len mňa. Takže kým mamka bola v práci, tá žena sa o mňa starala. Chodili ku mne aj kamarátky a kamaráti. Okolo mňa bola samá slovenčina a postupne som sa naučila rozprávať po slovensky. Vtedy ma mamka prihlásila do prípravky. Keď som už bola prváčka, rodičia sa rozhodli, že si kúpime dom. Dovtedy sme si prenajímali bývanie od ľudí. Máme tu krásny výhľad na Slanské vrchy. Bývame úplne na konci dediny. Okolo nás sú samé polia a lesy. V zime tu máme veľa snehu a chodíme sa sánkovať, stavíme snehové bunkre, snehuliakov a rôzne iné veci. V lete sa kúpeme v rieke a v lese objavujeme nové a nové miesta a tajné skrýše. Na jar sú všetky stromy ružové. Vtedy najradšej vyleziem na našu jablňu a sedím si tam medzi samými kvetmi. Na poliach sme neraz videli srnky aj jelene a často, keď ideme na prechádzku, vidíme srnčie a vtáčie stopy. Takmer celý rok počujeme vtáčí spev. V jeseni sú lesy najkrajšie. Všetky stromy majú krásne farebné listy. Mám to tu veľmi rada. Vtom sa čosi stalo. Predminulý rok sa ocko prepracoval. Mal bolesti srdca. Lekári mu povedali, že si musí oddýchnuť. A tak sme šli do Južnej Afriky – ockovho domova – na pol roka. Bývali sme na ostrove pri mori. Bolo tam krásne. Veľmi sa nám tam páčilo. Chodila som tam aj do afrikánskej školy. Tentokrát som však po slovensky nezabudla. Čítala som si slovenské knižky, komunikovala som s kamarátkami cez internet. Na začiatku som si myslela, že sa na Slovensko nebudem chcieť vrátiť. No po troch mesiacoch sa mi už začalo cnieť za kamarátkami, za Vranovom, za Soľou, za mojou slovenskou triedou. Vianoce v Južnej Afrike boli letné. Bolo to úplne iné. Na Štedrý deň sme sa kúpali v mori. Polrok v Afrike prešiel pomaly. Páčilo sa mi tam, ale zistila som vtedy, že práve Slovensko je môj domov. Odkedy som sa vrátila, už ubehlo 8 mesiacov, cítim teplo domova, našu záhradu, krásny výhľad z okna, mojich priateľov. Cítim, že môj domov je a bude však vždy tam, kde bude moja rodina, moja mamka, ocko, braček Samko, lebo domov je tam, kde je láska, kde máš rodinu. To miesto je pre mňa Slovensko.

Elise Kristina van Vuurenová, 7. ročník, ZŠ, Bernolákova ul., Vranov nad Topľou

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Keď som bola menšia, zbožňovala som americké seriály zo života mladých. Tie ma ovplyvnili tak, že som začala snívať o živote v Kalifornii. Lákali ma slnečné dni, pláže, more, ľudia, ktorí si nevšímajú druhých, a možnosť voľne sa pohybovať po pláži na kolieskových korčuľiach. S touto myšlienkou som pomaly rástla a otravovala ňou svoje okolie. Nechápaná som, prečo sa mi dospeli smejú. Často som počúvala: „Veď ty z toho vyrastieš!“ Teraz – keď som o čosi väčšia, viem, že som žila pod vplyvom médií. Postupne som zisťovala, že nie je všetko zlato, čo sa blyští. Z omylu ma vyviedli rodičia aj učitelia. Napríklad na hodinách slovenčiny sa často rozprávame o národnej hrdosti. Pani učiteľka nám dáva za príklad Francúzsko. Ľudia si tam ctia svoje pamiatky, prostredie, krajinu, chránia si svoj národný jazyk a nedovolia, aby doň prenikali cudzie slová. A u nás? Tu je to každému jedno. Možno to takto beriem iba preto, že žijem stále v rovnakom meste, s rovnakými ľuďmi a počúvam narastajúce problémy svojich priateľov a osôb, s ktorými sa dostávam každodenne do kontaktu. Keď počúvam rozhovory mladých, počujem samé „wow“, „cool“ a musíš byť „in“. Zaujímavé je, že používajú cudzie slová, no domácim nerozumejú. Ako minule na hodine slovenčiny. Nikto nevedel, čo znamená slovo „osteň“. Pani učiteľka nám povedala, že by sme si mali založiť zošit na domáce „cudzie“ slová. Ktovie, či by nebol hrubší ako slovník z angličtiny... Možno aj tu niekde je začiatok návratu k rodnému jazyku. Rovnako je to so vzťahom k domovine. Moje letné prázdniny sú toho dôkazom. Dostali ma na inú métu. So starým otcom sme sa vybrali spoznávať krásy Slovenska, ktoré ma priviedli k novým zisteniam. Navštívili sme Svätý Anton. Už ste tam boli? Nie? Tak tam určite zájdite! Po vstupe do vnútorného areálu vás privíta syta zeleň s fontánou uprostred. V samotnom kaštieli uvidíte kamenné sochy, nástenné malby, pôvodne zariadené miestnosti, ktoré sú nábytkovým múzeom, a zbierku rôznych umeleckých obrazov. Ďalšia zastávka viedla k Bzovíku. Autom sme zastali na prašnej ceste, po ktorej sme sa dostali k samotnému cieľu. Prešli sme cez drevený most aj cez prah železnej brány. Uprostred sa týčila zrúcanina, ktorú obklopovala krásna zelená tráva a okolo sa nachádzali kamenné hradby, ku ktorým bol voľný prístup. Zabudnete tam na vaše problémy a zistíte hodnotu našej krajiny. Možno to nie je francúzsky Louvre, ale naše pamiatky sú takisto obdivuhodné. Je jedno, koľko ste toho na Slovensku videli, určite ste nevideli všetko. Napriek tomu, že je život dlhý, na spoznávanie krás Slovenska je príkrátky.

Ďalšia vec, ktorá sa mi na nás Slovákoch páči, je to, že sa môžeme nazvať najvernejšími fanúšikmi. Vieme vášnivo a bez zábran povzbudiť a oceniť úsilie našich športovcov. V tomto sme naozaj jedineční. Možno tu nie sú všetky dni slnečné, nemáme pláž ani more, ale máme bohatú históriu, ľubozvučnú reč, krásnu prírodu a ľudí, na ktorých môžeme byť právom hrdí. A rodičia mali pravdu, vyrástla som z detského poblúznenia. Už sa mi odtiaľto naozaj nikam nechce...

Michaela Domanižová, 9. ročník, ZŠ, Nábřežná ul., Nové Zámky

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Prišiel Samo k mestu **Rím**,
predtým hľadal v básňach **rým**.
Rozhodol sa zdolať **mys**,
skamenel, keď zazrel **miss**.
V jeho srdci vzbĺklo to **samo**,
zamiloval sa náš **Samo**.
Chcel jej srdce hneď aj **dobyť**,
zabudol však kredit **dobiť**.
Tak ju slovom vábil, začal **vyť**
a z kvetov pre ňu vienok **viť**.
Misska, tá mu dala v **pysk**,
Rímom zaznel jeho **pisk**.
Chcel ju pozvať na starý **zámok**,
od túžby ho delil jej srdca kľúč a **zámok**.
„Prosím, svoje srdce daj **mi**,
spoločnou cestou kráčať budeme **my!**“
Topánkou ho vzala **biť**,
musí, chudák, nešťastný **byť**.
Celým Rímom zaznel **krik**,
nasrdená misska skočila za **krík**.
„Nahneval ten šašo **ma**,
veľkú guráž chlapec **má!**“
Nešťastník, v mysli bočí **doprava**,
kolabuje z neho rímska **doprava**.
Chlácholí ho jeho **mať**:
„Nemôžeš vždy všetko **mať!**“
Usmiala sa naňho **milo**:
„Veď jej srdce má už **Milo.**“

Keď je mi trošku clivo, pero chytám horlivo.
Slovenčinu rada mám, takto sa s ňou poihráam.
Vždy nanovo a nanovo, rozveselí ma materinské slovo.

Viktória Maslaňáková, 7. ročník, CZŠ svätého apoštola Pavla, Sihelné

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Narodil som sa v hlavnom meste našej krajiny – Bratislave, odmalička žijem v Petržalke, najväčšom sídlisku na Slovensku. Páči sa mi tu. Je to moderné mesto, poskytuje mladému človeku veľa možností, ktoré si rád vychutnávam. Môj každodenný školský život sa od života mojich rovesníkov v iných mestách, dedinách ani veľmi nelíši. Som siedmak, pravidelne sa pripravujem do školy, mám veľmi rád dejepis a geografiu a všetko, čo s tým súvisí. Ale najviac sa teším na každé voľné dni a prázdniny. Prečo? Pretože sa neustále vraciam do svojho „pradomova“ – do Spišskej Novej Vsi. Na miesta, s ktorými sú hlboko späté spomienky mojej mamy, ale predovšetkým starej mamy. Je tu krásna príroda, lúky, polia, kopce a tiesňavy, po ktorých odmalička chodievam. A je odtiaľ len na skok k tajomným tatranským obrom, o ktorých sme čítali povestí na hodine literatúry. Rád sa na ne zdola pozerám a púšťam fantáziu na plné obrátky. Keď zavriem oči, predstavujem si ich ako obrov – ľudí, ktorí skameneli pre nenaplnenú lásku čiernokňažníka.

Aj počas týchto prázdnin sme sa v jeden krásny letný deň rozhodli, že pokoríme Kriváň. Nášho obra, symbol Slovenska. Mal som obavy, či to zvládnem, ale ocko ma ubezpečil, že na to mám. Po kosodrevinu to išlo ako po masle, ale potom sa začali objavovať oblaky a pofukovať dosť čerstvý vetrík. Vrchol – náš cieľ – nebolo ani vidieť. V krivánskom žľabe, kde sa spájalo niekoľko turistických cestičiek, bolo ľudí ako maku. Pred nami bola posledná, najťažšia etapa. Poriadny „stupák“. Oblaky sa začali postupne rozostupovať a ja som sa tešil na nádherný výhľad z nášho slovenského obra. Ešte mi trochu síl zostávalo. Pred samotným vrcholom sme sa museli driapať po skalách ako kamzíky. A potom to prišlo! Uvideli sme veľký kríž, čo znamenalo, že sme na vrchole. Vydýchli sme si a rozhliadli sa po širšej krajine. Mojim očiam sa naskytol úžasný pohľad. Pohľad, na ktorý sa nedá zabudnúť. Z jednej strany som bol očarený krásou tatranských veľikánov a z druhej pohľadom na Oravu, Liptov, Spiš a Nízke Tatry. Naše Slovensko je naozaj krásne! Zapísali sme sa aj do pamätnej knihy návštevníkov, odfotili pri kríži aj pri tabuli, ktorá pripomína výstup Ľudovíta Štúra a jeho druhov na Kriváň 16. augusta 1841. A to ma tiež veľmi potešilo, pretože my sme tam boli 15. augusta 2013, takže presne 172 rokov po tejto udalosti. Pri zostupe sme už plánovali ďalšie túry. Výstupy na štíty, z ktorých bude určite krásny pohľad na moje milované Slovensko.

Filip Martin Krajčí, 7. ročník, ZŠ, Turnianska ul., Bratislava

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Keď búrka v Tatrách bleskom stromy ráňa
a na svoj bubon hromy divo bijú,
či zahojí sa zlosťou spôsobená rana,
či Slováci znova v nej ožijú?

Veď ukázali svetu svoj veľký vzdor,
keď zodvihli hlavy hrdo nahor.
So spevom na perách odišli preč,
bojujúc smelo za svoju reč.

Z ľudovej piesne vytvorili hymnu,
vyspievali v nej radosť úprimnú.
Nech pod Tatrami znie číra slovenčina!
Tu nemá miesta okrem nej reč iná!

Tú pieseň dodnes spieva Slovač naša
a s hrdosťou sa hymna k nebu vznáša.
S rukou na srdci, s radosťou v tvári!
Je to náš poklad, ktorý krásne žiari!

Nela Blusková, 6. ročník, ZŠ Dr. Ľ. Déreya, Malacky

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Každý rok začiatkom školského roka chodíme niekam na exkurziu. Jedného dňa vošla pani učiteľka do triedy a povedala: „O týždeň pôjdeme na exkurziu do Košarísk a na Bradlo. Viete, s ktorou osobnosťou našich dejín bude exkurzia spojená?“ „Štefánik!“ zatiahli sme zborovo. Na poslednej hodine nám o ňom pani učiteľka pustila zaujímavú prezentáciu. Určite nás chcela navadiť a podľa reakcií spolužiakov to vyzeralo tak, že jej to vyšlo. Nadišiel deň exkurzie. Cestou v autobuse som sa zamýšľal, čo vlastne o Štefánikovi viem. Viem, že jeho portréty boli a sú na niektorých minciach a bankovkách, že sú po ňom pomenované ulice, námestia, letisko. Aj pred novým divadlom v Bratislave som videl jeho monumentálnu sochu. A z dejepisu som vedel, že zohral veľkú úlohu pri vzniku prvej Československej republiky a že dosiahol hodnosť generála. A to bolo asi všetko. Vrtalo mi v hlave, čím bol taký výnimočný, že sa dodnes na jeho meno nezabudlo. Po dvoch hodinách cesty sme minuli tabuľu Košariská a šofér po niekoľkých metroch zastal. Náhoda chcela, že to bolo len pár metrov od múzea. Panie učiteľky nám vopred povedali, že múzeum sa nachádza v evanjelickej fare, dome, v ktorom sa Štefánik narodil a žil. S očakávaním sme vošli za pani sprievodkyňou do múzea. Už pri vstupe mi bolo jasné, že toto múzeum je iné ako ostatné, ktoré som už navštívil. Z každého kúta bolo cítiť, že tieto miesta a predmety boli Štefánikovi veľmi blízke. Spreádzali ho v radostných aj ťažkých chvíľach jeho krátkeho života. Pozreli sme si portréty jeho rodičov, rodiny, vyzeral na nich ako obyčajný, bezstarostný chlapec. V ďalších miestnostiach nás prekvapili rôzne zberateľské vzácnosti, predmety, ktoré zbieral na cestách po svete. Najviac ma zaujala miestnosť, v ktorej boli Štefánikove uniformy, písací stôl, vlnka. Nenápadne som sa postavil vedľa vitríny s uniformou a premeriaval som

si ju. Najviac sa mi páčila generálska uniforma. Pani sprievodkyňa to asi zbadala, lebo upriamila našu pozornosť na to, že Štefánik bol nízkej útlej postavy. Bol aj chatrného zdravia, no napriek tomu bol veľmi húževnatý a cieľavedomý. Pani sprievodkyňa veľmi výstižne zhrnula Štefánikov život. Najemotívnejšie bolo rozprávanie o udalostiach po jeho smrti. O tom, ako za ním všetci žiaľili. Na záver sa nás opýtala, či poznáme niektoré zo životných kréd Štefánika. „Veriť, milovať, pracovať!“ vyhrkli sme. „Áno, to je jedno z najznámejších, ale moje najobľúbenejšie je: Som Slovak telom i dušou – neznám lásky polovičatej,“ povedala pani sprievodkyňa. Prehliadka ubehla tak rýchlo, že sme sa ani nenazdali. Poďakovali sme za silný zážitok a na naše prekvapenie sme si vyslúžili aj pochvalu, vraj tu tak pozorne počúvajúca skupina už dávno nebola. Po prehliadke múzea sme sa chceli zastaviť aj na Bradle, počasie nám však nežičilo, a tak sme ho videli len z cesty. Po každej exkurzii píšeme do zošita naše dojmy a čo sa nám páčilo. Tento raz som s tým nemal najmenší problém. Už viem, čím si Štefánik získal srdcia všetkých – svojou skromnosťou, šlachetnosťou a predovšetkým hrdosťou na svoj národ.

Adam Zilizi, 8. ročník, ZŠ, Školská ul., Tešedikovo

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Už ste niekedy zažili pocit oddanosti a hrdosti? Ten pocit, keď si myslíte, že niekde vám všetci rozumejú? Pociť spolupatričnosti? Ak áno, môžete byť radi. Niektorí ho jednoducho nezažijú, lebo nepochopia alebo nechcú pochopiť. Hmm, škoda, lebo je byť na čo hrdý. Vy už určite viete, o čom hovorím. Je to o slovenčine a radosti, s ktorou vám o nej rozprávam. Mimochodom, volám sa Michaela, som ôsmačka a milujem slovenčinu.

Pamätám si, keď som ako menšie dieťa trávila nedeľné popoludnia u svojej tety. Teta mi rozprávala vtipné príhody zo svojich študentských čias. Jedna sa mi, ako milovníčke slovenského jazyka, vryla hlboko do pamäti. Teta študovala v Trnave, kde, ako vieme, hovoria veľmi tvrdo a nespisovne. Keďže teta pochádzala z tekovského regiónu, hovorila mäkko. Jej slovenčinár si ju za to veľmi obľúbil a často od nej chcel počuť vetu: „Lala, Mara, hrable letia.“ „Ale, Jano, veď je to vrtuľník.“ Chcel jej spolužiakom ukázať, ako by mala znieť tá pravá lubozvučná slovenčina. Ešte mi napadá jedna príhoda, ktorú mi rozprávala moja mama. Tiež pochádza z čias strednej školy. Mama mala spolužiaka, ktorý vyrastal v maďarskom meste, chodil do maďarskej školy, a teda celý život rozprával najmä po maďarsky. Neskôr začal študovať v slovenskej strednej škole, ale jeho slovenčina bola stále chabá. Na začiatku školského roka si zlomil ruku a pán učiteľ sa ho spýtal, ako sa mu to stalo. A on odpovedal: „Spadol som z jablka.“ Pobavil celú triedu, ale od hanby sa skoro prepadol. Odvtedy slovenčinu vraj usilovne študoval. Poznám takýchto príhod ešte mnoho a všetky si starostlivo ukladám v hlave. Milujem slovenčinu, rada o nej počúvam a čítam, milujem hodiny slovenského jazyka, kde sa trápime s „íčkami“ a zložitým skloňovaním. Teda... hmm... ostatní sa trápia. Mne sa slovenčina dostala až

pod kožu a nejakto to ide samo. Milujem jej ohybnosť, zákutia, tvary, jej rozmanitosť s jej „XY“ výnimkami. Niekedy ma až zamrzí, že všade okolo nás je samé „sorry“ a „oukej“. Veď máme svoj jazyk, tak hovorme tak, ako nám narástol. Alebo sme spadli z jablka?

Michaela Šuchterová, ZŠ, Pri Podlužianke, Levice

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Pre mňa nie je reč bližšia iná
ako moja slovenčina.
Je to jazyk ľubozvučný,
niekedy aj trochu hlučný.
Vedeli ho predkovia,
babičky aj dedkovia.
Vieme ho ja aj rodičia.
Dúfam, že ho nezničia!

Sú to slová, frázy, básne,
pre mňa aj tak znie vždy krásne.
Aj keď iné reči viem,
slovenčinu milujem.
A keď pôjdem v šíriny,
vždy tento môj jediný
jazyk v srdci budem mať,
vždy v ňom budem spomínať.

Katarína Nováková, 7. ročník, ZŠ s MŠ Jána Smreka, Melčice-Lieskové

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Prišiel november. Z ničoho nič vietor silnejšie pofukoval a listy začínali poletovať vo vzduchu. Jeden bol žltý, iný červený... Jeseň mám rád, lebo vtedy mám narodeniny.

Na posledné narodeniny som dostal zvláštny darček. Bol som u babky a prišiel tam otcov brat Janko. Išiel mi zablahoželať, ale v ruke nemal žiadny darček. Zvláštne.

„Všetko najlepšie k tvojim 14. Mojm darčekom je pozvánka na hokejový zápas do Bratislavy. Budú hrať naši s Rusmi.“ Veľmi som sa potešil. Ešte som nebol na hokeji. Dobrý darček.... Do Bratislavy sme išli autom. Zaparkovali sme a vošli na štadión Ondreja Nepelu. Bolo tam už veľa ľudí. Na sedadle čakal každého návštevníka šál. Nebol obyčajný, ale slovanistický. Hrala hudba a všade bolo počuť hlasné rozprávanie. Zrazu ľudia stíchli. Na ľadovú plochu začali prichádzať hokejisti. Najskôr Rusi – hostia. Začalo sa ozývať pískanie. Potom naši. Všetci diváci chytili šály a točili nimi nad hlavami. „Slovan, do toho, Slovan, do toho...“ V hokejovej hale vrelo ako v kotle. Hráči korčuľovali po ľadovej ploche a zahrievali sa. O chvíľu sa postavili do dvoch radov oproti sebe. Všetko stíchlo. Začali hrať ruskú hymnu. Celá hala sa postavila. Po hymne našich súperov začali hrať slovenskú. „Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú...“ Ľudia začali spievať. Slová zo školy dobre poznám. Pridal som sa aj ja. Naša hymna je najkrajšia na svete. Je jednoduchá, ale zato slávnostná a vlastenecká. Symbolizuje naše malé, ale krásne Slovensko. Dobré sa spieva, a to aj na hokeji. Pekné slová napísal Janko Matúška. Bol veľký vlastenec.

Začal sa zápas. Šály boli stále nad hlavami. Raz sme nimi točili, raz sme ich držali

v obidvoch rukách rozťahnuté nad hlavami. Nebolo počuť vlastného slova. „Góóó!“ To vykričala malá skupina ľudí. Boli to fanúšikovia z Ruska. Sedeli blízko nás. Prehrávali sme 0:1. Netrvalo dlho a bolo to 0:2. Šály klesli na kolená a my sme neverili vlastným očiam. „Slovan, do toho, Slovan, do toho...“ – neprestalo sa ozývať ani v tejto ťažkej situácii.

Zrazu sa naši prebudili zo zimného spánku a vyštartovali ako ruská raketa. „Góóó!“ To sme už všetci vyskočili zo sedadiel a mávali šalmi nad hlavami. Po krátkej chvíli ďalší gól. Vyrovnali sme na 2:2. A štadiónom začali znieť mohutné chvály. Zápas sa pre Slovan skončil víťazstvom 5:2. Všetci sme odchádzali šťastní, usmíati a spokojní. Cestou domov v rádiu bolo počuť: „Naši vyhrali nad ruským tímom Avangard Omsk v KHL – Kontinentálnej hokejovej lige 5:2.“ Pousmial som sa a spomínal.

Vlastenectvo sa cíti aj pri športe.

Lukáš Radič, 8. ročník, ZŠ, Kupeckého ul., Pezinok

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Hymna pútnička. Vznikla už viac než pred 150 rokmi a odvtedy putuje. Putuje po Slovensku, Európe, lieta ponad oceány, prekonáva vrcholy hôr. Občas zaletí aj do vysokých mrakodrapov, ale rada sa uchýli aj do malých domčekov.

Najradšej znie z malých ústočiek, zohreje sa na teplom slniečku a zapáli malý plamienok v očiach.

No nie vždy je takáto skromná. Občas zatúži aj po vyšších métach. Nemôžeme jej to však vyčítať.

Veľmi rada má štadióny – tie hokejové či futbalové. Na tých druhých sa jej nedarí zazrieť, ale na tých hokejových...

Teší sa na päť kruhov v Soči. Čo ak to tento raz vyjde? Už si ladí hlasivky a teší sa...

Samuel Marcinčin, 5. ročník, ZŠ, Sídlisko II, Vranov nad Topľou

Čestné uznanie v 2. kategórii:

... O pár minút za mnou pribehol zadychčaný technik a lámanou slovenčinou začal vysvetľovať, že nášmu raketoplánu pri pristávaní poškodilo motor, takže sa nebudeme môcť vrátiť, kým nepríde iný raketoplán, čo môže trvať aj štyri roky. Keď dopovedal, môj svet sa zrútil. Vedel som, že najbližšie štyri roky, možno aj dlhšie, svoju rodinu, priateľov a ani vlast' neuvidím. Namiesto toho musím štyri roky prežiť v izolovanom priestore plnom ľudí a s jedlom, ktoré vyzerá rovnako pred strávením, ako po ňom. Tušil som, že v takejto situácii dlho nevydržím. Za štyri roky zabudnem aj svoju rodnú reč! Pud sebazáchovy ma nútil spomínať: na malebnú krajinu, ktorú bolo vidieť z okna nášho domu, na zurčiaci potôčik, ktorý sa ďalej rozvodňoval a ťahal sa krajinou ako

jasnomodrá niť, na les, v ktorom spievali neuveriteľne živí vtáci, na azúrovú oblohu, ktorú som chcel vždy obsiahnuť – až sa mi to podarilo, a zrazu som tu... Osamelý, bez mojej rodnej krajiny, bez domova. Skoro som zošalel. Prikrytý našou slovenskou zástavou som od toľkého zármutku tuho zaspal. Zrazu som podvedome začul známu melódiu: Nad Tatrou sa blýska... Čo to? Hádam som sa už celkom pomiatol?! Ale melódia bola čoraz intenzívnejšia a hlasnejšia. Vankúš som si hodil cez hlavu a uši. Nechcel som sa zobudiť do tej strašnej reality, vyvrhnutý z vlastného domova! „Nie, nie, nechcem tu ostať! Chcem ísť domov!“ Počul som svoj vlastný zúfalý hlas a melódia neprestávala. „Veď si doma. Vstávaj! Čo to máš za nočné mory?“ ozval sa nado mnou láskavý hlas. „A vypni konečne to zvonenie!“ Počujem dobre? Slovenčina? Mama! Domov! Bolo to najkrajšie ráno, akého som sa dovtedy dožil.

Dárius Krišta, 7. ročník, ZŠ, Sídliisko II, Vranov nad Topľou

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Bola jar. Kvietky sa pýšili farebnými hlávkami a slniečko teplo hrialo. V korunách stromov veselo spievali malé vtáčence a bzučali včielky. Všetko akoby po tej tuhej mrazivej zime ožilo. Cítili to aj deti z Terchovej doliny, ktoré využili teplé počasie a k blížiacej sa Veľkej noci sa rozhodli maľovať vajíčka. Po ťažkej práci ich už mali plný kôš. Každé bolo iné. Farebné, bodkované, malé, veľké... Jedno sa však líšilo najviac. Malo oči, ústa, noštek a vyškerený úsmev. Ako som už spomínala, v tento deň sa zdalo, že všetko ožíva. Ktovie prečo, ale práve toto vajíčko sa rozhodlo, že ono ožije a vyberie sa na vandrovku. Vyskočilo z košíčka a začalo sa kotúľať dole briežkom. Kotúľalo sa a kotúľalo, až sa dokotúľalo ku krásnej oceleovej soche Juraja Jánošíka. Pozorne si ju poobzeralo z každej strany. Valaška a krásy klobúk, ktorý mal Jánošík na hlave, sa mu veľmi páčili. Čakala ho však dlhá cesta, a tak sa nezdržiavalo. Vybralo sa obzrieť si dedinku Čičmany. Veľmi ho prekvapili nezvyčajné drevené domčeky. Mali na sebe krásne bielym štetcom namaľované vzory. Boli maličké a pripomínali skôr domček pre väčšiu bábiku ako pre ľudí. Keď sa vajíčko prekotúľalo celou dedinou, naskočilo do autobusu plného turistov, ktorí smerovali do Rajca obdivovať najväčší slovenský drevený betlehem. Hlava sa mu zakrútila z toľkých hmýriacich sa postavičiek. Cesta autobusom sa mu natoľko zapáčila, že sa rozhodlo cestovať takto ďalej. Ocitlo sa až vo Vysokých Tatrách. Tam si spravilo menšiu túru na vodopád Skok. Ešte nevidelo na jednom mieste toľko krásnej prírody a krištáľovo čistej vody. „Jednoznačne je to jeden z najkrajších prírodných úkazov Slovenska,“ pomyslelo si. Cestou na Skok sa trochu zašpinilo. Neďaleký aquapark Bešeňová bol dobrým miestom, kde sa môže osviežiť. Užilo si tam mnoho zábavy. Najviac ho bavilo šmýkanie sa na toboganovej veži a bazén s umelými vlnami, aj keď mu jedna vlna takmer rozbila škrupinku. Čisté a vyumývané zašlo do neďalekej reštaurácie Krajinka, kde vraj mali široko-ďaleko tie najlepšie slovenské halušky. Po poriadne veľkej porcii halušiek a kyslého mlieka si napchaté vajíčko zašlo pozrieť ovečky a zvieratká, ktoré bolo možno vidieť pri reštaurácii. Nezbedné húsky ho tam tak vystrašili, že

z toho bolo celé namätko. Keď sa chystalo obzerať si ešte nejaké slovenské monumenty, zastavila ho vábivá vôňa. Bola to vôňa domácich koláčikov, chlebička a mnohých ďalších dobrôt, ktoré sa piekli v maličkovej pekárnici. Vajíčko neodolalo a potajomky vošlo cez okno dnu. Všetky peniaze minulo v aquaparku, a tak sa rozhodlo nenápadne si vziať z kuchynky aspoň jeden koláčik. Otvorilo dverka. Na stole uvidelo plný plech čerstvo napečených jahodových buchtíček. Neváhalo a začalo ich rýchlo jesť, aby si to nikto nevšimol. Jedlo a jedlo, až bol plech prázdny. S plným bruškom zadriemalo. A čo sa stalo potom? Keď ujo kuchár vošiel do kuchyne a videl prázdny plech, zaraz sa dal do roboty. Zobral túlavé vajíčko, rozbil ho a pripravil z neho to najlahodnejšie cesto, aké tam doteraz mali. Takto tragicky sa pre naše vajíčko skončila vandrovka po Slovensku. Ale aspoň viete, milí kamaráti, že ak niekedy zijdete do Čičmian, na vodopád Skok alebo do Krajinky na pár pečených maškrt, môžete si spomenúť na tento príbeh o vyškerenom vajci a jeho ceste po Slovensku.

(Venované 50. výročiu úmrtia Márie Rázusovej-Martákovej)

Kristína Lacková, 7. ročník, ZŠ, Lichardova ul., Žilina

Čestné uznanie v 2. kategórii:

„... Tak poď, niečo ti ukážem. Vieš, dúfam, čítať?“ „No dovoľ, čo si o mne myslíš?! Celý život len píšem a píšem, prečo by som nemalo vedieť čítať?“ urazilo sa pero. „Dobre. Ja len pre istotu. Tak sa pozri na toto, ty všved!“ Ceruzka podišla k nevelkej knižnici a ukázala na hrubú, trochu ošúchanú, nenápadnú knižku. Veľkými písmenami na nej stálo: Pavol Dobšinský SLOVENSKÉ ROZPRÁVKY. Pero bolo prekvapené, prečo si vybrala práve túto, mala tam dostatok skvelých zahraničných kníh, napríklad Shakespeara. „Viem, na čo myslíš. Rozmýšľaš, prečo práve slovenské rozprávky. Ver mi, som tu už dlho. Všetky tieto knihy sú od známych svetových autorov, ktorých výroky ľudia používajú, keď chcú vyzeráť múdro. Určite si už počulo 'Byť či nebyť, to je otázka'. Ľudia citujú Shakespeara po takmer 450 rokoch, no na vlastných autorov zabúdajú. A pritom slovenské rozprávky sú také nádherné! Čítaj, dokedy budeš chcieť.“

Pero čítalo do ďalšieho rána a keď už nevládalo, premýšľalo nad tým, aký poklad sa mu to dostal do rúk, a malo ho priamo pod nosom. Oblúbilo si spisovateľa, ktorý sa medzičasom stal uznávaným autorom rozprávok. Dnes už hádam každý o ňom vie, no málokto pozná jeho priateľa a pomocníka. Pero si po smrti svojho spisovateľa vychutnávalo zaslúžený dôchodkový odpočinok, no na slová múdrej ceruzky nikdy nezabudlo.

Jana Mečiarová, 7. ročník, ZŠ, Okružná ul., Michalovce

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Som žiačkou šiesteho ročníka a bývam v Novej Bani, v malom mestečku na strednom Slovensku. Je to malé kráľovské a banícke mesto s bohatou históriou. Rada chodím na výstavy, ktoré často organizuje naše Pohronské múzeum. Veľmi ma zaujala výstava venovaná osobnostiam, ktoré sa narodili, žili alebo pôsobili v našom meste. Takouto osobnosťou bol aj pán profesor PhDr. Jozef Hindický. Narodil sa v Trávnici, ale celý život prežil v Novej Bani. Od roku 1957 do roku 1989 pôsobil ako stredoškolský profesor na Gymnázium v Novej Bani. Učil dejepis a zemepis a počas svojej praxe viedol študentov nielen k láske k dejinám, ale aj k literatúre. V roku 1960 založil so študentmi časopis Spod Gupne, ktorý vychádza dodnes. Som rada, že jeho láska k histórii bola taká veľká, že navštevoval starších ľudí z Novej Bane a okolia. Zbieral, spisoval a napokon vydal knihu povestí *A zvony nezvonía*. Získala prestížne ocenenie v súťaži Najkrajšie knihy za rok 1999. Novú Baňu mám veľmi rada, je to moje rodné mesto, ale po prečítaní knihy som bola na svoje rodisko ešte pyšnejšia. Niektoré povesti sa zakladajú na pravdivej udalosti a sú o tom aj archívne záznamy. Niektoré sa len tradujú z pokolenia na pokolenie a je veľmi dobre, že ich pán profesor spísal a knižne vydal. Ako povedala naša 91-ročná obyvateľka pani Alojzia Fořková: „Povesti zanikajú a už ich pomaly nemá kto rozprávať.“ Moji vrstovníci všetci vedia, kde je v meste cukráreň, pizzeria alebo obchody, ale niektorí ani netušia, že v meste je suchý mlyn, ktorý mlel bez vody, že tristoročný poklad čaká na objavenie, ako vznikol Debnárov štál, ako na Šibeničnom vrchu upálili bosorku, ako radní páni natahovali lavicu a ešte ďalších dvadsať zaujímavých povestí. Na záver by som rada povedala: „Ďakujem, pán profesor Hindický, aj vďaka vám mám tento kúsok Slovenska, ten malý kúsok zeme na brehu rieky Hron, obkolesený zo všetkých strán zelenými kopcami lesov, tak veľmi rada.“

Nina Galbavá, 6. ročník, ZŠ s MŠ, Brehy

Čestné uznanie v 2. kategórii:

V našej ZŠ Štefana Závodníka sme sa rozhodli, že sa vydáme po jeho stopách. A tak sme si naplánovali literárnu exkurziu a spojili príjemné s užitočným. Na exkurziu sa vybralo 42 žiakov šiesteho až deviatego ročníka so svojimi učiteľkami slovenského jazyka a s vedením školy. Prvá zastávka bola Horná Poruba, rodisko Štefana Závodníka. Pani riaditeľka tunajšej školy nám zaujímavovo priblížila detstvo malého Štefana. Videli sme aj jeho rodný dom, ktorý ešte stojí, dokonca ho nový majiteľ rekonštruuje. Ďalším miestom bolo prvé pôsobisko Štefana Závodníka – Divina, kde pôsobil štrnásť rokov. Veľmi sa nám páčil tunajší kostol. Videli sme faru, v ktorej Závodník pôsobil, a od starostu obce a farára sme sa o ňom dozvedeli pozoruhodnú skutočnosť. V roku 1837 zaznamenal do kroniky pád meteoritu, ktorý vážil 50 kilogramov. Doteraz je uložený v Budapešti. V r. 1850 prišiel do našej obce Pružina. Tu je aj pochovaný. Nasledujúca zastávka bola v Budatíne, kde sme navštívili drotárske expozície. Ide o unikát v Európe i vo svete. Budatínsky zámok sa tiež spája s menom Závodníka. Ako katechéta a vychovávateľ mal

na starosti mladých grófov Ladislava, Gábora a Mórica Čákiovcov. Poslednou zastávkou a peknou bodkou za exkurziou bola Čelkova Lehota. Stretli sme sa s nadšeným včelárom Alexandrom Čelkom. Rozprával nám o práci, ktorú vykonáva pre svoje včielky skutočne obetavo. Ukázal nám svoje výnimočné diela, maľované úle, jeden z nich aj s podobizňou Štefana Závodníka. Potešil nás aj ochutnávkou medu. Táto exkurzia nám priblížila život a čínorodú prácu jedného z mnohých pozoruhodných slovenských národovcov. Okrem toho sme pre žiakov 5. – 9. ročníka pripravili školskú akadémiu o živote a diele Štefana Závodníka. K 200. výročiu jeho narodenia sme vydali publikáciu *Náš Štefan Závodník*, aby sa mohli o ňom viac dozvedieť aj naši rodičia a starší ľudia. Na ľudí ako on by sa nemalo nikdy zabudnúť.

Nikola Gábrišová, 9. ročník, ZŠ Š. Závodníka, Pružina

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Prečo mám rád Slovensko? Dôvodov na vyjadrenie lásky k rodnému kraju je veľa. Mohol by som uviesť krásne hory, nádherné nížiny, rozľahlé lesy či stredoveké hrady a zámky. Ale nie! Krásy Slovenska nepatria medzi to, čo mi je najvzácnejšie. Sú to ľudia, ktorí mi dali život. Sú to ľudia, ktorí sa o mňa starajú každý deň. Sú to ľudia, ktorým každý deň vyjedám chladničku a nemusím sa pýtať, či smiem. Sú to ľudia, ktorí ma majú radi, pomáhajú mi. Jednoducho ľudia, ktorí by za mňa obetovali bez váhania aj svoj život. Jedným slovom RODINA. Moja mamina, otec, starí rodičia. Toto šťastie ma núti zamyslieť sa nad životom tých, ktorým toto šťastie chýba. Sú sami, opustení, bez lásky svojich blízkych. Žiadne dieťa by nemalo vyrastať samo. Mnohí moji vrstovníci žijú v detských domovoch, na miestach, ktoré nie sú domovom. Bez rodiny vám neraz uniká zmysel, podstata života. Som presvedčený, že každý, kto má rodinu, je šťastnejší, lepší. Miesto v jeho srdci nie je prázdne. Často som počul myšlienku: „Jedine dvoje rúk na svete si zaslúži, aby si ich bozkával. Ruky otcove, ktoré na teba pracujú, a ruky matkine, ktoré ňa vychovávajú.“ Slovensko je môj domov. A domov je zmysel života. „Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať.“

Samuel Séleš, 7. ročník, ZŠ Pavla Dobšinského, Rimavská Sobota

Čestné uznanie v 2. kategórii:

Vojtech Zamarovský

Začiatky bývajú tmavé.
Ako v hrobe z kamenia.
Možno ani nedúfame
A nájdú sa riešenia.
Rastú skoro v každej knihe
O osudoch prapredkov.
Vypísané, zoradené,
Skrátka, myslel na všetko.
Kto to vraj je,
pýtate sa?

Vy to ešte neviete?
O dejinách písal knihy.
Jeho múdre spovede.
Tešili sa z nich už iní,
Ešte aj vy sa
CHcete!

Magdaléna Martišková, sekunda Gymnázium, Ul. 17. novembra, Topoľčany

Hlavná cena v 3. kategórii:

„Žije sa na Slovensku dobre?“ O tom by sa dala napísať kniha. Určite si mnohí poviete, klasický zapadákov, ale kto tam neprežil tie najkrajšie chvíle svojho života, nepochopí, čo má skutočné rád. Skromný život je mnohokrát tým šťastnejším ako život celebrit, prepierajúcich svoje súkromie na stránkach bulvárnych časopisov a vystatujúcich sa aj tým, čo nemajú.

Reálny život popretkávaný prekážkami a nútiaci človeka rozvíjať svoje sily, schopnosti a nadanie, je tu tou najvyššou školou alebo univerzitou života. Na prvý pohľad ju absolvujú obyčajní ľudia, no sú to tí, ktorí si pomáhajú v každej situácii, ktorí tvoria stále hodnoty, stavajú nové mosty, diaľnice, produkujú nielen materiálne, ale aj duchovné kultúrne bohatstvo, zanechávajú ho tak svojim nasledovníkom, a pomáhajú neraz aj v tých najťažších chvíľach.

Človek sa od mala učí samostatnosti, no nedokáže byť sám. Ako študentovi obývajúcemu internátnu izbu, ktorý je dlhý čas preč ďaleko od domova, mi často napadajú myšlienky, čo sa deje doma, ako sa tam všetci majú. No keď prídem domov, ako keby sa tam zastavil čas, všetko je v absolútnej pohode, tak ako som to videl naposledy.

Z ruchu veľkomesta, kde sú všetci v neustálom strese, sa presuniem v priebehu jednej hodiny akoby na druhý svet, kde čas plynie omnoho pomalšie.

Deň čo deň sme teda ja a všetci moji rodáci obklopení neopísateľnou krásou prírody a mnohí si ani neuvedomia, že žijú v raji. Lebo to, že Slovensko je prírodným rajom, neodškriepi nik. Či cudzinec, či Slovák, každý z nich vie načerpať životodarnú silu, ktorú dodá unavenému a vyprahnutému človeku čerstvý vzduch.

Pri jednom z mnohých návratov domov, do rodnej dedinky Vojkovce, učupenej v prírodnej kráse členitej horskej doliny pod úpäťm západnej strany pohoria Branisko, sa mi do myšlienok znenazdajky votrel začiatok básne Ivana Kraska Otcova roľa. Akosi nevedomky som zacítil clivotu a smútok básnikovej lyrickej výpovede vo veršoch: „Z cudziny tulák kročil som na ňu bázlivou nohou, slnko jak koráb v krvavých vodách plá pod oblohou.“ Presne tak pôsobil na mňa západ slnka nad rodnou dedinkou a v tomto symbolistickom duchu som si uvedomil zmysel a poslanie slovenskej literatúry na stredných odborných školách. Mimochodom! Škola, ja, a rodná reč! Kladiem si otázku, mám vôbec rád slovenčinu? V škole nás učia aj rôzne cudzie jazyky, no mnohí nepoznáme ani náš vlastný a nechceme ho ovládať. Mňa však fascinuje nielen on, ale aj rôznorodosť podôb slovenského jazyka stelesnená v slovenských nárečiach. Ja sám ovládam spišské! V našom okolí počuť „abo jak hvarime my, čuc len po špišsky“ a neskutočne ma poteší, keď aj ďaleko od môjho domova začujem svoj rodný jazyk. Ešte krajšie je, keď niekto začne svojím nárečím aj tam, kde mu nikto nerozumie, čo tam po tom, Slovák sa vo svete nestratí.

V čom je slovenčina taká krásna? Slovenčina v sebe ukrýva niečo neobyčajné, nie je ako ostatné jazyky, ktoré sú ako jedna veľká skladačka. Takej ľubozvučnej reči vo svete široko-ďaleko niet, ona nám ponúka toľko slov a my sme tak často ticho, uzavretí sami do seba. Je potrebné, aby sme začali viac rozprávať naším jazykom, môžeme byť na naš hrdí. Či nebolo zaň dosť bojov? Iste sa mnohým zdá, že slovenský jazyk je až príliš ťažký, a preto ho študenti slangovo povedané „nemusia“, no naučiť sa taký krásny jazyk je ozajstnou poctou.

Pre toto všetko mám Slovensko rád. Som šťastný, že som sa tu narodil a môžem tu žiť! O tom, aby som žil niekde inde, ani len nerozmýšľam, bolo by to pre mňa to najťažšie, rozlúčiť sa. Poznám krásne krajiny, no Slovensko na to, aké je vo svete maličké, má nadelené krásy neúrekom. Znamená pre mňa domov, kam sa môžem vrátiť, rodinu, ktorú ľúbim, a priateľov, ktorí nesklamú. Možno je Slovensko vo svete nedocenené, nenájdene, no myslím si, že zásluhou mnohých ľudí odtiaľto a takých, čo zmýšľajú ako ja, bude ono len rásť a rásť do krásy a Slováci budú naďalej nielenže žiť v jeho prírodnom raji, ale ako v raji sa aj budú mať.

Štefan Legát, 3. ročník, SOŠ elektrotechnická, Poprad-Matejovce

Cena poroty v 3. kategórii:

V ten teplý večer na konci júna, keď sme konečne po štyroch hodinách cesty naprieč takmer celým Slovenskom zbadali tabuľku *VITAŤTE V OBCI* všetkým nám odľahlo. Hlavne dedkovi. „Tak, detúšiky moje, vysadať!“ zavelil a buchol spokojne rukami po volante ako po dobre odvedenej robote. A on robotu vždy dobre odvedol. Naši sa mohli spoľahnúť.

Na jednej strane náročná cesta, ktorá mu nerobila dobre pre jeho operované srdce, tikajúce však teraz ako hodinky, ktoré som vždy rada počúvala u nich doma v hosťovskej, a na druhej strane zodpovednosť za štyri nepľnoleté vnúčatka rozorali mu tvár ďalšími vráskami. Nám, teda mne, mojim sestrám a bratovi, však vôbec nedochádzali sily. Cestu sme dedkovi „spríjemňovali“ duetami so spevákmi z rádia. Aj kvartetami.

„Tak, nie že by som tým pesničkám dajako zvlášť rozumel, ale vo vašom podaní im rozumiem tuším ešte menej. Toto sa vám ozaj páči?!“ nechápavo krútil volantom aj hlavou dedko, ale nebránil nám drať si hlasivky. Ale aj napriek negatívam, napríklad tej nekonečnej dĺžke cesty, sme boli šťastní. Konečne po dlhom čase sme mali možnosť vidieť našu nekonečne vzdialenú rodinu. Babky. Dedkov. Krstnú. Krstného. Ujov. Tety. Bratrancov. Sesternice... Susedov, čo sa k rodine ako vždy počítali a bráničky ani ploty pre nich neznamenalí niečo cudzie. Začalo pršať. Nielen z očí starších tiet, ale aj skutočne. Vtedy som si pomyslela, že tie tri týždne, ktoré sme mali plánované stráviť tu, sú v keli, kapuste, zemiakoch a v ostatných plodinách, čo tu pestovali. Vo veľkom. V tvrdom.

„Tak,“ (lebo môj dedko vždy každú vetu začínal slovom *tak*) „berme to takto: nič to zato, že je blato, príde vietor, vyfúka to!“ vynašiel sa dedko a dodával nám optimizmu. Ale aj napriek občasnému dažďu, ktorý dedko nazýval *Požehnaním*, čomu som veľmi neverila, aj keď som veriaci, sme sa my mestské deti vedeli v dedinke na východe Slovenska zabaviť. Každý iným spôsobom. Súrodenci bláznením sa s bratrancami a ich sesternicou, s ktorou som si aj napriek vekovému rozdielu neskôr dobre rozumela, ja varením s babkou, ku ktorému ma pritiahla. Aj keď som sa spočiatku bránila.

„Tak, ale ako sa chceš vydávať, keď variť nevieš?!“ pridral sa na babkinu stranu aj dedko.

„Ja sa nebudem vydávať. Budem single!“ odpovedala som mu.

„Tak, single?!“ zhrozil sa dedko. „Tak to ako tá platňa, čo furt dookola ide v rádiách?“ nechápal dedko. Ani som sa nenamáhalo mu to vysvetliť. Ale mrzelo ma, že zosmutnel. Prešiel nádherný týždeň, počas ktorého som si naozaj zlepšila svoje kuchárske schopnosti, čo dedko pozorne, aj keď sa tváril nenápadne, sledoval. Nemohla som sa nikdy dočkať, kedy budem mať vždy popoludní trochu času na bicyklovanie. Zbožňujem bicyklovanie, ale nie u nás po rušných uliciach. Bicyklovanie tu. Skoro v prírode. Teda aj pre tú prírodu, ale aj z dôvodu obkukovania dedinských chlapcov, ktorí neskôr dostali pomenovanie „Oskarovia“, keďže skoro každý tu bol blondiak. Milovala som ten pocit, keď mi vietor strapatil vlasy a ja som sa rútila dedinou až k poliam a pasienkom. Mojm cieľom však bolo jediné miesto. Drevený most vo vedľajšej dedine. Podo mnou zurčiaci rieka, slnko, žiariace do tváre, veľakrát už zapadajúce, odľahlé bučanie kráv z pasienkov a polia zo strán prikrýte lesom, ktorý sa vynímal aj ako pozadie pre slnko. Dokonalý obraz, ktorý som doteraz videla iba tam.

Aj napriek tomu, že ďalší týždeň prežitý u krstnej bol plný zážitkov, ktoré som veľmi rada opisovala kamoškám na facebooku, nič sa nevyrovnalo tomu pocitu, keď som sama sedela na moste a okolo mňa sa rozprestierala iba príroda.

„Dedko, a ty tu čo robíš?“ prekvapená som pozerala na moje obľúbené miesto na moste, teraz obsadené spokojným dedkom. „Tak, som tiež niekedy rád single. Niekedy aj to treba,“ usmial sa na mňa a ukázal na miesto vedľa seba, aby som si prisadla. Spolu sme vdychovali vzduch a čakali, kým slnko zapadne. „Tak, hotovo. Tak a čo si mi dnes dobré navarila, ty moja singlovka?“ podpichol, keď sa viac zotmel.

Eudmila Zimmermannová, sexta, Gymnázium, Ul. 17. novembra, Topoľčany

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Už ste niekedy mali problém nájsť Slovensko na mape? Ja nie, pretože to, čo je môjmu srdcu blízke, nájdem vždy. Ľudia hovoria: „Slovensko je zaostalá krajina, nič tu nie je, treba ísť preč, do sveta.“ Ja však nesúhlasím. Pri pohľade na obrazy Martina Benku, ktorý maľoval Slovensko v plnej svojej kráse, domčeky učupené v krásnej zelenej prírode medzi poľami, plnými zrelých, zlatých klasov, najlepšie vidím, čo nám naša malá vlasť ponúka. Otvára nám svoju náruč, volá nás a je len na nás, či ju prijmem do svojich srdc. Ja som veľmi hrdý a rád, že môžem žiť v tomto prostredí bohatom na farby a prírodu. Určite sú krajiny, ktoré lákajú morom, zlatým pieskom a teplým počasím. No len v máloktovej krajine nájdete toľko rôznych farebných prírodných krás ako na Slovensku.

Zelená je farbou lesov, ktorých tu máme dostatok. Aj napriek tomu, že nám ich ničia rôzne prírodné nešťastia. Milujem les a pri každej príležitosti som v ňom. Mám rád jeho ticho, ktoré je občas prerušené spevom vtáčikov, vôňu, v ktorej cítiť rastúce huby, zmes lesného ovocia. Hnedá je farbou polí, ktoré nám dávajú chlieb a iné dobroty. Bývam v malej dedinke na kopci, odkiaľ mám veľmi dobrý výhľad na polia. Je krásne vidieť, ako sa klasy vo vánku hýbu zo strany na stranu. Zdá sa, akoby sa nám klaňali, a pritom my by sme si mali vážiť to, čo nám dávajú. Biela. Od labutí by sme sa mohli učiť, ako si vážiť svoju vlasť. Tie vždy nájdú správnu cestu späť domov, keď sa po zime vracajú z veľkej diaľky. Od čias, keď som bol malým chlapcom, chodíme s rodinou na dovolenky po Slovensku a v pamäti mi utkvel jeden krásny obraz. Boli sme na túre, kde boli krásne zelené lúky a pasienky. Na nich sa pásli biele ovečky. Počuli sme ich už z diaľky vďaka zvoncom, ktoré mali pripevnené na krkoch. V blízkosti ovečiek bol salaš. Odvážili sme sa ísť bližšie. Privítali nás dvaja valasi a porozprávali sa s nami. Tie reči som vtedy veľmi nevnímal, lebo som bola malý, no jednu vec si pamätám dodnes. Je to chuť výborného ovčieho syra a kravského mlieka.

Máme nádherné pamiatky vo forme hradov a ich zrúcanín, ktoré svedčia o tom, že ľudia už v dávnej minulosti bránili naše územie, lebo vedeli, aké krásy sa tu nachádzajú. Zaujímá ma, kto boli naši predkovia, a preto navštevujem hrady a aspoň takto sa snažím spoznať našu minulosť a našich predkov. Je neuveriteľné, čo všetko dokázali svojou ťažkou prácou vybudovať.

Pri pohľade na Benkove obrazy mi často stisne srdce. Vidím na nich zhrbené chrbty

starých, zrobených žien a mužov. Slováci sú priateľskí, dobrosrdeční a ochotní ľudia. Viem, že to znie ako nudná, často používaná fráza pri hodnotení ľudí. No v tomto prípade to fráza nie je. Dokážeme si pomôcť v ťažkých situáciách bez nároku na odplatu, vieme sa podeliť s tým, čoho máme viac ako iní, vždy sa srdečne zvitáme s priateľmi aj s cudzími ľuďmi. My Slováci máme veľké, citlivé a láskavé srdcia. Dá sa tieto krásy nemilovať? Určite nie.

Bohužiaľ sa u nás nájdú aj takí, ktorí tento štát rozkrádajú, ničia a nič si nevážia. Hnevá ma, keď počujem, ako si nás zmýlili s inou krajinou. Najčastejšie to býva so Slovinskom. Je to na zaplakanie. Na zaplakanie je aj to, že sa často zviditeľníme iba zlými vecami.

Ale ja som hrdý Slováč! Som hrdý na náš jazyk, ktorý sme tak ťažko, hrdo a dlho budovali. No stálo to zato. Máme najkrajší, najmäkší, najľubozvučnejší jazyk na celom svete. A preto, ak by som bol kdekoľvek, nikdy nezabudnem, že som Slováč, že mojou vlasťou je maličké Slovensko a mojou rodnou rečou slovenčina, najkrajší jazyk na celom svete. Našu slovenčinu sa nedokáže naučiť každý. Po slovensky hovoríme iba my, hrdí Slováci. Máme hlásky a písmená, ktoré nemajú žiadne iné jazyky a ktoré sa veľmi ťažko učia. Slovenčina si zaslúži, aby sme ju používali správne a nehovorili tvrdé hlásky namiesto mäkkých, aby sme dvojhlásky nezamieňali za samohlásky. Pre toto ma mrzí, že Slováč žije deň v Česku a už mlúví.

Ľudia, prosím vás, spamätajte sa a vážme si už konečne to, čo máme, to, za čo sa tak tvrdo bojovalo.

Tomáš Kobora, 2. ročník, SOŠ elektrotechnická, Trnava

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Prečo je Slovensko môjmu srdcu blízke, dôvodov je niekoľko aj napriek tomu, že naša republika nie je taká dokonalá krajina, ako by sme si ju mohli predstaviť. Mnohokrát počujem niekoho nadávať na Slovensko, aké je neužitočné a k ničomu. Ale ja sa pýtam sám seba: Ako to, že k ničomu? Veď mám kde bývať, viem, čo je to teplo domova, čo si veľa ľudí afrických krajín nemôže povedať. Mám okolo seba rodinu a priateľov, čo si tiež veľa ľudí nemôže povedať, a nielen v Afrike, ale napríklad ani v Európe.

Keď niekedy kráčam po ulici, počujem, ako niekto hovorí, že táto hnusná krajina nám nedá a nikdy nedala nič zadarmo. Ale ako nie?! Veď som dostal základné vzdelanie celkom zadarmo! Dokonca teraz dostávam i vzdelanie, ktoré mi pomôže v mojej životnej profesii. A znova zadarmo! Tak čo by ste ešte chceli? Veľa ľudí si to neuvedomuje, no takúto vymoženosť nemajú všetci ľudia na tejto planéte. Niektorí sú radi, že vedia čítať a písať, čo si neváži veľa ľudí v tejto dobe. No nespomenul som ešte ďalšie veci, ktoré som dostal zadarmo a ktoré pre mňa znamenajú veľmi veľa. Lásku a jazyk. Teraz nemyslím jazyk ako ľudský orgán, ale jazyk ako časť mojej osobnosti, ktorým sa dohovorím s každým obyvateľom žijúcim na našom malom Slovensku. Možno nie je jednoduchý a možno ani nie dokonalý, no myslím si, že nám všetkým srdcu blízky. Už ako dieťa, už

od prvých minút môjho terajšieho pobytu na tomto svete som počul práve slovenské slová.

Dovolím si povedať jeden môj zážitok z našej dovolenky v Taliansku. Nie som človek, ktorý veľa cestuje, no odvážil som sa pred dvoma rokmi navštíviť Apeninský polostrov. Desať dlhých dní, strávených počúvaním rečí niekde na pláži, ktorým som vôbec nerozumel, ma vôbec nevzrušovalo. Ešte horšie bolo to, keď sme mali odísť a zistiť najrýchlejšiu cestu na Slovensko. Keď sme sa náhodou pozreli cez okno a tam naše zraky uzreli autá so slovenskými značkami, hneď nám srdcia zaplesali. Zišli sme dolu a porozprávali sme s našimi krajanmi, ktorí nám ochotne poradili. Až vtedy som si uvedomil, aký je pre mňa vzácny môj slovenský jazyk. Neviete si predstaviť, aký to bol skvelý pocit počuť rodnú reč. Hádam aj vďaka tomuto zážitku si niektorí uvedomia, čo by si mali vážiť a čo nie je samozrejmosť, pretože ja som sa už poučil.

Adam Orihel, 2. ročník, SOŠ elektrotechnická, Trnava

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Slovák som a Slováčik budem... spieva sa v jednej pesničke. Rozhodnutia však nezávisia od textu piesne. Môj príbeh sa začína mojim narodením. Keby ste si pozreli môj rodný list, nájdete tam mnoho údajov. Jeden z nich je národnosť. Mne tam doslova žiari národnosť: SLOVENSKÁ. No všetko mohlo byť úplne inak, ak by sa moji rodičia rozhodli byť verní svojej rodnej zemi. Vysvetlenie je jednoduché. Otec je Čech a mamina Moraváčka. Tatino vyrastal na juhu Čiech, v malej dedinke neďaleko mesta Tábor, a mamina v Mikulove na Morave, ktorý bol a dosiaľ je známy svojím skvelým vínom. Obaja teda mali národnosť českú. Keď mal tatino štrnásť rokov, začal študovať na vojenskom konzervatóriu v Roudnici nad Labem a po skončení ho prevelili do Topolčian, kde už v tom čase bývala aj moja mamina so svojimi rodičmi. Jej otec, môj dedko, pracoval ako veliteľ posádky v topolčianskych kasárňach a okrem iného dohliadal aj na mladých dôstojníkov, ktorí bývali v tom istom činžiaku ako on so svojou rodinou. Osud to zariadil tak, že sa stretla mamina s ocinom. Napriek tomu, že každý rozprával iným jazykom, dokonca nárečím, veľmi si rozumeli. Zo slov bola láska a z lásky svadba. Po svadbe zostali bývať na Slovensku, no národnosť mali stále českú. V roku 1993 stáli pred veľkým rozhodnutím. Keďže ocino bol vojak z povolania a armáda zostala slovenská, musel sa rozhodnúť, či si zmení občianstvo, alebo opustí Slovenskú republiku. Pri tomto rozhodovaní mysleli naši rodičia aj na nás, na svoje deti. Síce sme neboli ešte na svete, ale vedeli, že raz prídeme... Som rád, že mi dali život a národnosť, na ktorú som právom hrdý. Veď Slovensko je krajina, ktorá svojím náručím obklopuje veľa krásnych miest, údolí a hôr. Myslím si, že aj tieto krásy ovplyvnili rozhodnutie mojich rodičov. Som im vďačný, pretože ľubozvučná slovenčina je naozaj krásna a krásy Slovenska sú jedinečné.

Patrik Lekeš, sexta, Gymnázium, Ul. 17. novembra, Topolčany

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Slovensko... Prečo ho mám rada? Keď som bola o trochu mladšia, rodnú krajinu som brala ako samozrejmosť. Áno, som Slovenka. Mám národnosť slovenskú, taktiež i moji rodičia. Hovorím jazykom slovenským. Žijem tu, mám tu rodinu i priateľov. To bolo všetko. Vtedy som si neuvedomovala, aké krásne tajomstvá i hodnoty skrýva naša domovina. Odmala som chodievala na výlety do prírody s rodinou či s kamarátmi. Odkrývali sme niečo skryté, niečo slovenské. Pozorovali sme nádheru rodnej zeme. No čím som bola staršia, tým som sa už viac zaujímala o svet za hranicami. Čítala som encyklopédie a v televízii pozerala rôzne dokumenty o najkrajších miestach sveta. Povedala som si: „Keď budem veľká, precestujem celý svet!“ Chcela som ísť čím ďalej od rodnej vlasti a pozorovať ľudí a ich kultúru. V mojom živote sa pomaly strácal zmysel, prečo ostať v rodnom kraji a mať ho rada. Veď aj tak sme na mape iba maličký štátik, ktorý je farebne vyznačený medzi oveľa vyspelejšími krajinami. Oči sa mi otvorili počas čítania diel našich známych slovenských autorov na hodinách literatúry. Spomínate si na diela Sama Chalupku Mor ho! či Jána Bottu Smrť Jánošíkova? V skladbe romantického básnika čítame, ako obetaví Slovania bojujú proti rímskemu cisárovi, aby si udržali slobodu. V posledných veršoch básne Mor ho! čítame: „A ty, mor ho! – hoj, mor ho! detvo môjho rodu, kto kradmou rukou siahne na tvoju slobodu; a čo i tam dušu dáš v tom boji divokom: mor ty len, a voľ nebyť, ako byť otrokom.“ V básni najmladšieho štúrovského básnika vidíme, ako popravujú Juraja Jánošíka za to, že tiež bojoval za slobodu. V piatom speve čítame: „Voľnosti, voľnosti, mával som ťa dosti, a teraz ťa nemám ani za dve hrsti!“ Diela ukazujú, ako Slováci bojovali za nezávislosť a obetovali aj vlastný život za ohrozenú vlasť! Snažia sa nám povedať, aby sme boli my Slováci verní svojej rodnej domovine, aby sme ňou nepohrdali a neprestávali ju milovať. Túto vernosť a lásku môžeme vidieť aj v známych veršoch piesní Najkrajší kút či V dolinách.

Naši predkovia bojovali za to, čo milovali. Bojovali za ušľachtilé ciele. Bojovali za krásne Slovensko. Veľmi si to vážim a aj preto ho mám rada.

Daniela Haničáková, 1. ročník, Stredná priemyselná škola, Poprad

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Jemu

*Namaluj mi
vôňu zváraného kovu
a oči spod veľkej helmy
lietali iskry;
ja som Ťa sledovala,
ukáž mi
dotyk zvráskavených rúk
drsnych od ťažkej práce,
ktoré vyrobili
bábkové divadlo,
ale nemali trpezlivosť
v skutočnosti ho zahrať,*

*tak aj ja hrám svoju rolu
na ozajstnom javisku
bez toho krivého úsmevu
a pivného brucha,
ktorému som sa vždy smiala;
„baba, ber ju preč!“
a ona stála so mnou
pri tvojom hrobe,
nechápala som,
predsa si mi slúbil
ešte jednu bábiku.*

Jej

*Ako ťažko šiel
dolovať lekvár z lyžice
a zapletať cesnak
nešikovnými prstami,
špiňiť sviatočné obrusy
kvapkami krvi,
rozliate slzy
na mramor,
keď som chápala,
ale nezabudla.*

Katarína Jančeková, sexta, Gymnázium, Ul. 17. novembra, Topoľčany

Čestné uznanie v 3. kategórii:

...Stál som na malej čistinke za budovami družstva, ktoré lemovali dedinu z juhu. Za mnou bol kopec, po ktorom som prišiel. Naľavo cesta na obrovské polia, napravo družstvo a predo mnou sa nad širokou trávnatou cestou týčili majestátne agáty. Ich pokrivené konáre, tiahnuce sa k oblohe, som vždy s pokorou obdivoval. Vyzerali ako spleť schodov do neba, prelínajúcich sa jeden cez druhý. Pousmial som sa. Aké poetické, na ceste na cintorín. Obdivujúc monumentálnosť agátových stromov vykročil som im naproti a vstupujúc na cestu nimi lemovanú cítil som sa ako v rozprávke. Cesta bez konca sa strácala vo farbách ročného obdobia. Nad zemou tancovali stá, ba až tisíce listov, pripomínajúcich lesné víly vo svetle jediného jasného reflektora. Prechádzal som pomedzi ne a cítil som sa živý. Keď sa ich predstavenie skončilo, vedel som, že som už dorazil na malú lúku, pred ktorou bola v zemi usadená brána na cintorín. Prešiel som ňou. Na cintoríne bolo ešte pár ľudí, ktorí si prišli uctiť pamiatku tých, ktorých milovali. Vyšiel som po schodoch a na vyvýšenom priestore som zastal. Predo mnou vo vetre viali najpestrofarebnejšie druhy kvetov a kytíc. Pozeral som na najsmutnejšie vyjadrenie lásky. Na hrob môjho starého otca. Miloval som ho.

„Neboj sa, dokážeš to!“ Nevieť, či to bola náhoda alebo to tak malo byť, ale susedka, objímajúca svoju vnučku pri inom hrobe, túto vetu vyslovila tak, že som ju počul aj ja. Zarazil som sa. Aj on ma miloval, aj on mi tú vetu často opakoval, pomyslel som si a pousmial sa. Slnko rozosievalo nádej a pokoj, vietor sa vo vzduchu hral s pavučinami ako so spomienkami, ktoré v ňom plávali. S úsmevom som sa v duchu poďakoval starému

otcovi. Ďakujem. Aj teraz, po roku a pol. I keď len spomienka, dodala mi odvahu otvoriť oči a pozrieť sa svetu do tváre. Aha! Mraky zmizli. Vychádza slnko.

Adam Antal, 4. ročník, SOŠ drevárska, Zvolen

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Slovenský pútnik

*Zlaté zore, vtáčia voľnosť, ľahké krídla,
ťažká kliatba uchytiť dušu nám stihla,
a kvet, čo neznámou vôňou nás omámil,
zasial tu pred domom kočovník neznámy.*

*My vrabce hlúpučké s chabými perami,
túžime vidieť svet novými očami,
slzy rodnej matky, hlas otca mrzutý,
pri dverách rozlúčka a tanec labutí.*

*Dvíhaš sa, odchádzaš, nečuješ volanie,
tam v malej dedinke kus z teba zostane,
už nový život máš i zlatisté krídla,
no prázdno v srdci, čo bodá ťa sta ihla.*

Dominik Oravec, 4. ročník, SOŠ drevárska, Zvolen

Čestné uznanie v 3. kategórii:

Potomok

*Pätnásty deň
Štrnásty rok
Pochmúrna sieň
Váhavý krok*

*Busty sú pokryté nánosom stáročí
Pusté sny zmarené kričia ti do očí
Kde je tvoj národ, kde žije Sláva?
Aj keď ju necítiš, v tebe pretráva*

*Od štítov hôr po brehy Dunaja
Žije tvoj národ, krv, ktorá spája
Od zrodu sveta všetkých predkov tvojich
Čo padli za Slávu v krvavej zbroji*

Milan Ostrovský, 4. ročník, Gymnázium Ľ. Hollého, Trnava

Osobitné ceny poroty v jednotlivých kategóriách

Osobitná cena poroty v 4. kategórii:

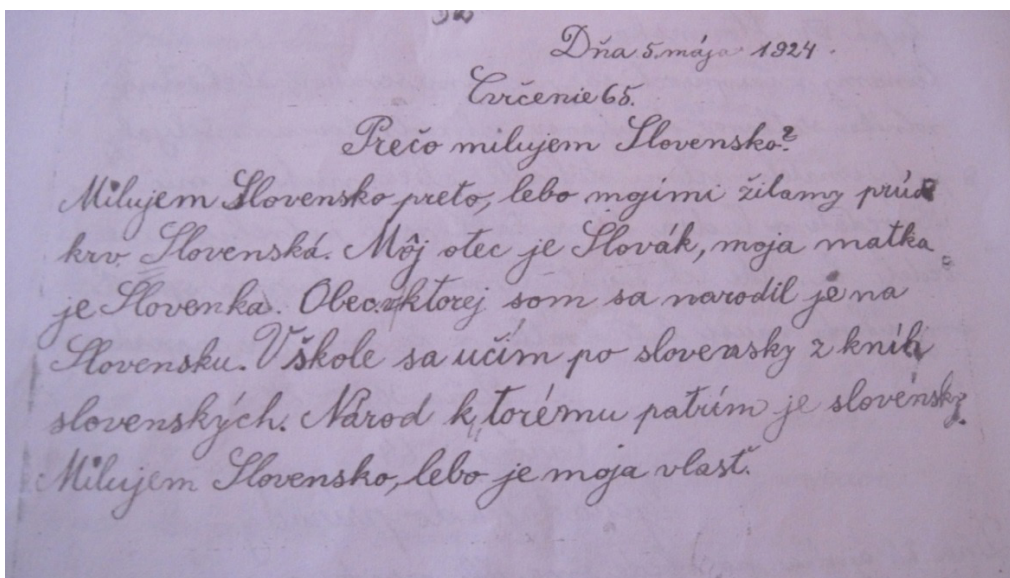
Keď pred mnohými rokmi jeden z popredných štúrovských romantických básnikov, Dolnokubínčan Janko Matúška, tvrdo pracoval na svojom hymnickom veľdiel, iste ani netušil, ako veľmi sa mu rozbúši srdce už pri prečítaní jeho prvých riadkov. Miliónska Slovač vo svete si nad každou intonáciou hymny dôstojne zastane a s rukou na srdci vznešene žije každé jediné slovičko z nej. S istotou môžem povedať, že medzi nich patrí aj ja. A to nie troškou.

Narodila som sa v Srbsku, od Tatier kúsok. Zdolala som tu prvé krôčiky, prvé slovička a písmenká. Mám tu rodinu, príbuzných a kamarátov. Vždy som sa tu cítila ako doma, nikdy mi nič nechýbalo. Samozrejme, u nás na dedine. Ale je tu jeden háčik. Som predsa Slovenka! K tomuto Matúškovmu veľdielu sa hlásim! Keď som bola mladšia, často som premýšľala nad tým, čo my tu, v týchto končinách, vlastne robíme, keď Srbmi nie sme. Bez ohľadu na to, ako si tu svorne s nimi nažívame. Potom som si uvedomila, že naši predkovia sa sem prisťahovali z hornej do dolnej časti vtedy jedného štátneho útvaru za lepším životom. Mali nadôvažok za úlohu zakotviť tu, postaviť dom, kostol a školu a vykopať studňu. Studne sa kopali do najhlbších zákutí dolnozemskeho vnútrozemia. Čerpali z nich vodu, podpovrchové šťavy, posť. Krotkosť, čestnosť ľudskú v nej. Slovenskosť dolnozemska sa v tomto zrkadlí. To je presne tak ako v ľudovej piesni *Kopala studienku, melódia ktorej je hymnou Slovenska*. Poctivý slovenský život ešte od predkov sa tu cibí a zveľaďuje, k tomu zbožný, statočný a akurátny, späť s pôdou. A ešte niečo, tá pôda je stále smädná. Dolnozemský smäd. Je to archetypálny pud obstať, prežiť, dosýta sa napiť. Je v nás natrvalo zakódovaný. Nejde tu len o holé obstaťie. ...*Kopala studienku, napájala páva...* Je to odveká snaha po napájaní, zduchovení. Je to príslovečné dolnozemske chcenie a bystrenie mysle a ducha. O povedané mnohí nestoja. Posmievajú sa vznešeným ochrancom slovenskosti. Nezáleží im na slovenskej postati. Tým našim podielom je predovšetkým obstať na týchto priestoroch, zachovať si identitu, kultúru, jazyk. Zachovať to, čo nám oni ponechali vo vienku a odovzdať to ďalším generáciám. Naučiť ich, tak ako naučili oni nás, že musíme bojovať a nikdy sa nevzdávať svojej identity. Sme tu presne preto! A to je taká príslovečná menšinová integrita! Keď Matúškova

hymna zavibruje mojím bubienkom, cítim sa výnimočne. Stačí na to iba niekoľko tónov. Vtedy sa zapojí moja predstavivosť fantastu. Predstavujem si, že rovnako tak, ako tí naši kopali studne, z ktorých sýtili plodnú černoziem, aby neúrečne klíčila a rodila, rovnako tak dnes my všetci, Slováci z celého sveta, si musíme zastať vedľa seba, pevne sa schytiť za ruky a dobýjať svet. Snímame z neho putá odludštenia a nenávisť. Medzi ohromnú rodinu si zastávame jednotne, preberáme zodpovedné trvaloudržateľné otázky národa v novom svete. A z toho je vodotrysk slovenskosti! S takýmito pocitmi navštevujem Slovensko, vždy krátkodobo síce, no každý jeho kút, ktorý som navštívila, je hlboko vrezaný v mojej pamäti a v srdci. Je to moja vlasť. Veď aj Ján Kollár povedal, že vlasť nie je ten kraj, v ktorom bývame, ale že pravú vlasť nosíme v srdci. Ako i matúškovský blyskot, zanietenie i odkaz.

Jaroslava Majerová, 3. ročník, Gymnázium Jána Kollára, Báčsky Petrovec, Srbsko

Osobitná cena poroty v 2. kategórii:

Tak tento úryvok o Slovensku je zo zošita, ktorý našiel môj ujo Jurko na starom humne v Terchovej. Ak mal teda chlapec alebo dievča, ktorý (á) o Slovensku písali, 10 rokov, museli sa narodiť v roku 1914. Tento dokument bol písaný v roku 1924, takže teraz má 90 rokov. Áno, ja viem, že bývam v dedinke Rosina a s nami aj starí rodičia z ockovej strany. Mamina však pochádza z Terchovej a do Rosiny prišla za nevestu. Takže druhí starí rodičia bývajú v Terchovej, kde býva aj maminkin brat ujo Jurko, ktorý tento dokument našiel, a jej sestra Helenka. Preto chcem napísať niečo o dedinke Terchovej.

Často chodievame na túry do Jánošíkových dier, na Zbojnický chodník či kabínkovou

lanovkou na Chleb a odtiaľ pešo na Kriváň. Vo Vrátnej doline sa nachádzajú stovky turistických chodníkov, je si z čoho vyberať v lete a aj v zime. Pre lyžiarov sú tu skvelé podmienky na lyžovanie. Dedina žije bohatým kultúrnym životom. Od známych Jánošíkových dní, ktoré stále udržiavajú náš folklór, cez slávnosti sv. Cyrila a Metoda, ktoré udržiavajú naše náboženské cítenie. Žije i rôznymi súťažami – od ťahania dreva ťažnými koňmi, kosenia trávy či hrachovratu. Konajú sa tu aj festivaly pre mladých ako country fest Rozmarín, Budzogáň. Moji starí rodičia sú originál Terchovci a vo svojej rodnej dedine prežili svoj nádherný kus života.

Ja bývam v Rosine, tu je môj domov. S maminou i sestrou Helou často chodievame s našimi dvoma psami na prechádzky do Brezníka, Vlčina či Dubia. Milujem voňavé lúky a lesy, po ktorých radi šantíme. Vždy, aj cez leto, jeseň, zimu či jar. Najradšej mám jar, keď všetko začína pučať a rozkvitajú kvety. Stromy sú zelené a plné života. Cez leto je to úplne iné. Všade sa smeje slnko. Kvety rozprávajú úžasnými farbami. Je teplo a na prechádzkach stretávame viac ľudí. Zelené, červené, oranžové a aj žlté stromy sú na jeseň úžasné. Milujem prechádzky po suchom listí, ktoré mi šepoce letné tajomstvá. V zime sa zas brodíme po zasnežených lúkach a sneh sa nám v očiach ligoce ako diamanty.

Moja dedinka je naozaj krásna, no mám rada aj Terchovú, maminkinu rodnú dedinu.

Emma Kotrbancová, 6. ročník, ZŠ s MŠ, Rosina

Osobitná cena poroty v 2. kategórii:

Píše sa rok 2014, v ktorom si literárna verejnosť pripomenie 50. výročie úmrtia mojej obľúbenej spisovateľky – Márie Rázusovej-Martákovej. Teta Mária – ako ju nazývam vo svojom príbehu, významne ovplyvnila môj život. Spolu s mojimi rodičmi, teda predovšetkým s mamou, s ktorou žijem, sa podieľala na mojej výchove. A ako? To vám teraz rozpoviem vo svojom príbehu.

Október 2004

Keď som bola malé dievčatko, moji rodičia sa rozviedli. Mala som vtedy iba 5 rokov, keď sme v našom dome zostali bývať sami s mamou, dedkom a babičkou. Bolo to pre mňa ťažké obdobie. Mamina, ktorá je inak veľmi múdra a sčítaná, mi pred spaním večer čo večer čítala básničky a rozprávky, ktorými sa ma snažila priviesť na krajšie myšlienky. A väčšinou sa jej to aj podarilo. Po pútavých a napínavých príbehoch pomaly prichádzal spánok a ja som snívala svoje rozprávkové sny. Na mamu som bola citovo naviazaná, stala sa mojím vzorom. Jedného večera, keď som si líhala spať, som sa mamy opýtala: „Mami, povedz mi, kedy budem taká veľká a múdra ako ty?“ Mama sa na mňa milo usmiala, pohľadila ma po vlásokoch a na moju otázku odpovedala veršami, ktoré som si vo svojej mysli uchovala dodnes.

Na nebi vyšla hviezdíčka,

ešte je celkom maličká.

Ešte len slabo svieti,

no svetom rýchlo letí.

*Má všetko to, čo má mať,
čo môže mnohým ľuďom dať.
Žiaru a svetlo, lígot a jas,
a ešte mnoho pekných krás.*

A vzápätí dodala: „Tieto pekné verše napísala pred mnohými rokmi teta Mária pre také zvedavé deti, ako si ty.“ „A prečo, mami?“ spýtala som sa. Mama odvetila: „Pretože aj teta Mária vie, že nie je dôležité, či sme malí alebo veľkí, ale to, aké máme srdce.“ „A aké má byť moje srdce, mami?“ opýtala som sa. Na to mi odpovedala: „Veľké pre všetkých, také, aby si ním dokázala ľúbiť mňa, ocka, iné deti, tety, ujev, ale aj zvieratka a kvetinky.“ Jej teplé slová sa mi vtedy hlboko vryli do srdca. Teta Mária sa mi ihneď zapáčila, a preto som sa o nej chcela dozvedieť čo najviac. Mama mi preto vyrozprávala jej životný príbeh, v ktorom som sa okrem iného dozvedela aj to, že teta Mária bola kedysi dávno pani učiteľkou a mala veľmi rada detičky. A od toho dňa ma verše spisovateľky a prekladateľky Márie Rázusovej-Martákovej začali sprevádzať životom.

August – september 2006

Babičku a dedka mám veľmi rada. Dedko pochádza z Kysúc a babičkini predkovia boli maďarskí presídlenci. Babička je maďarskej národnosti, ale narodila sa a vyrastala na Slovensku. Pri dedkovi sa však veľmi rýchlo naučila po slovensky, napriek tomu sa v jej reči zachoval maďarský prízvuk. Dedko jej to však našťastie nikdy nezazlieval. Spomínam si na naše spoločné dovolenky s mamou a starými rodičmi. Navštívili sme viacero zaujímavých krajín, ale všetci sme sa zhodli na tom, že najkrajšie dovolenky boli práve tie, ktoré sme strávili u nás, na Slovensku. Vždy, keď zavítame do Tatier, sme očarení ich krásou.

V jeden slnečný prázdninový deň, keď sme sa štverali na štíty našich hôr, babička vyslovila vetu, ktorú som si uchovala v pamäti: „Nemôžem tomu uveriť, kde sa vzalo toľko krás v tejto malej krajine?“ A my ostatní sme s ňou mohli len súhlasiť.

Po prázdninách som sa s malou dušičkou prvýkrát ocitla v školskej lavici. Jedného dňa počas vyučovania nám pani učiteľka prečítala básň *Povedzže mi, dieťa* mne už dobre známej spisovateľky.

*Dieťa moje, povedzže mi,
v akej bývate to zemi?
Či ste na váš kútik malý
všetku krásu sveta vzali?
A či je to raja časť?
To Slovensko – moja vlasť.*

V tej chvíli som si spomenula na slová mojej babičky, ktoré presne vystihovali úryvok z básne. A bola som rada, že moja teta Mária mala ako vždy pravdu. Slovensko je skutočným a najkrajším rajom na zemi!

Január 2014

Mám 14 rokov a som obyčajná a večne zvedavá dievča. Nevieťm toho ešte veľa o živote a vôbec netuším, ktorým smerom sa bude uberať. Som však presvedčená, že sa budem snažiť žiť svoj život čestne a slobodne. Presne tak, ako mi to mama neustále zdorazňuje. Ona sama hovorí: „Skutočnú veľkosť človeka spoznáme vtedy, keď sa rozhodne radšej večne trpieť, než urobiť čokoľvek proti svojmu svedomiu.“ Inokedy mi zas povie: „Ak

chceš pokojne spať, zober si so sebou do postele čisté svedomie.“ A týmito jej slovami sa snažím vo svojom živote aj riadiť. Nemôžem však povedať, že tak bolo vždy. Raz sa mi stalo, že som zradila svoju najlepšiu priateľku. Nevieť prečo, ale zrazu som sa ocitla v pokušení urobiť niečo nepekne. Možno to bolo z hrdosti, možno pre moju slabosť odolať materiálnym veciam, ktoré mi boli prisľúbené za zradu. Dnes už však viem, že zradiť priateľa je ako zradiť seba samého. Zrada spôsobuje bolesť a trápenie, a preto radšej volím „čisté ruky“.

*Keď príde tvojho pokušenia chvíľa,
že by si mohol priehršťami brať,
i keby tma ti každú stopu skryla,
ty musíš, brat môj, čisté ruky mať!*

*Len čistý človek robí čisté veci,
len čistý všetko riecť sa odváži,
len čistý svetu účty skladá smelo,
len za čistým je Pravda na stráži.*

*Preto choď, brat môj,
v plášti rozodranom,
maj viacej mozolov, menej peňazí,
ale buď slobodný, buď sebe pánom,
a žiadna z temných síl ťa nezrazí.*

Ďakujem ti, teta Mária, za tieto krásne verše. Ukázali mi životný smer, ktorým sa chcem uberať aj naďalej. Len potom budem pokojne spať, len potom sa nebudem ničoho a nikoho báť...

A to bol môj príbeh, o ktorý som sa chcela s vami podeliť. Vďaka mame a tete Márii som sa naučila mnoho vecí. Pochopila som, že nie je dôležitá veľkosť človeka. Omnoho dôležitejšie je to, čo človek ukrýva vo svojom srdci. Už nepatrím ani k dievčatám, ktoré nedokážu v noci spať, lebo pred spaním si vždy spomeniem na slová mojej mamy a na verše tety Márie, a preto si do postele vždy líham nielen s čistými rukami, ale aj s čistým svedomím. A v neposlednom rade som sa naučila milovať svoju rodnú vlasť – Slovensko, našu malú – veľkú krajinu.

Preto veľké ďakujem patrí tebe, mami, a Vám – moja milá teta spisovateľka Mária.

Alexandra Kubalcová, 9. ročník, ZŠ, Štvrť SNP, Galanta

Osobitná cena poroty v 3. kategórii:

Keď sa slnečné lúče vkrádali do mojej izby a nežne mi hladili tvár, vtáci vonku spievali tú dobre známu pesničku „Prečo to tu mám rada“. Myšlienky ma vrátili do malej dedinky na Záhorí. Vôňa koláčov a spevavý hlas mojej starej mamy ukrytý kdesi, kde to už nespoznávam. Zrazu cítim jej teplú náruč, hovorí mi, ako veľmi ma ľúbi. Presne

tam sa cítim doma. Dni strávené s ňou sú neopísateľne krásne. Už keď som bola malé dieťa, vedela si ukradnúť moju pozornosť. Rozprávala mi klasické slovenské rozprávky, ktorými ma s láskou uspávala. Je to síce jednoduchá žena, ktorá ničím extra nevyniká, no vždy mi toho vedela veľa povedať. Najmä o mojej rodnej krajine. Hovorievala o známych, ktorí sa presťahovali do Ameriky, a zakaždým dodala, že ona by to urobiť nemohla, lebo jej miesto je tu – na Slovensku.

Ako plynuli dni, týždne a mesiace, z maličkého dievčatka sa stala slečna. Starký si ma za tie roky veľmi obľúbil. A keď som trošku vyrástla, začal ma brávať na rôzne výlety. Chodili sme do Bratislavy, kde mi ukazoval všetky pamiatky a rozprával mi o meste. Zobral ma aj do Trnavy, Trenčína či len do Skalice a zakaždým sa mi snažil dať to, čo od života vedel. Boli to skromní ľudia, no s veľkým srdcom.

Slovensko je síce krásna krajina s bohatou históriou a prírodou, pre mňa však bol najväčší skvost Slovenska obývačka v dome mojich starých rodičov. Tam, kde som spravila prvý krok. Tam, kde so mnou starká trávila celé hodiny. Miesto, kde sme sa spolu hrali s bábikami či spievali alebo si inak krátili čas. To miesto pre mňa znamená tak veľa. Vždy bolo plné lásky, smiechu a radosti. Teraz je to všetko polovičné, lebo starký sa už na nás díva zhora. Keď ma obidvaja čakali pri známej zelenej bráne s vysokým smrekom, srdce mi zaplesalo a ja som vedela, že som doma. Hoci je Slovensko krásna krajina, chcem tým všetkým povedať, že bez mojich starkých by to nebolo to Slovensko, čo tak veľmi milujem. Najmä vzťahy dávajú tomu všetkému zmysel, a preto by sme na ne nemali z úcty k našej krajine zabúdať.

Nikde by mi nebolo tak dobre ako v náručí mojich starkých – na Slovensku.

*Tam, kde slnko včasne vstáva,
tam, kde vonia čerstvá tráva,
tam, kde každé z našich srdc spočíva,
nachádza sa naša krásna slovenská krajina.*

*Rieky, potoky, jazerá i plesá,
pri tej kráse srdce mi vždy zaplesá.
Nížiny, doliny či hory,
naše skvosty, pre ktoré mi srdce horí.*

*Nie je veľká, no pre lásku a odvahu má cit,
a hlavne pre tieto veci si ju chcem nadošetko ctiť.
A aj keď sa všetci rozpíchnu do sveta,
ja navždy ostanem v krajine, ktorá mi je svätá.*

Alexandra Štvrtecká, 2. ročník, Spojená škola sv. Františka Assiského, Malacky

Edičná poznámka: Niektoré práce sme z priestorových príčin skracovali.

LISTINA VÍTAZOV

1. KATEGÓRIA

Hlavná cena

Oliver Nagy, ZŠ, Štefánikova ul., Galanta

Cena poroty

Andrej Fatla, ZŠ, Kojatice

Čestné uznanie

Peter Beňo, ZŠ A. Kmeťa, Levice

Martin Grobár, ZŠ s MŠ, Podlužany

Bianka Halmová, ZŠ s MŠ, Solčany

Lukáš Haszics, ZŠ A. Kmeťa, Levice

Adam Humeník, ZŠ, Sídliisko II, Vranov nad Topľou

Karin Juščáková, ZŠ, Fričovce

Samuel Kincer, ZŠ J. A. Komenského, Komárno

Kolett Kleinová, ZŠ, Nábrežná ul., Nové Zámky

Boris Mikulec, ZŠ s MŠ, Trávnica

Henrich Mičko, ZŠ, Ul. M. Rázusa, Zvolen

Hoang Anh Nguyenová, ZŠ, Tbiliská ul., Bratislava

Matej Novikmec, ZŠ, Sídliisko II, Vranov nad Topľou

Martin Olejarník, ZŠ, Sídliisko II, Vranov nad Topľou

Soňa Tužinská, ZŠ A. Kmeťa, Levice

Richard Ondrej Veleg, ZŠ, Tbiliská ul., Bratislava

2. KATEGÓRIA

Hlavná cena

Dominika Krištofová, ZŠ s MŠ, Kapušany

Barbora Perďochová, ZŠ s MŠ, Trakovice

Cena poroty

Pavel Drozdík, ZŠ, Slatinské Lazy

Matej Mitana, ZŠ, Kollárova ul., Svätý Jur

Čestné uznanie

Nela Blusková, ZŠ Dr. J. Dérera, Malacky

Michaela Domanížová, ZŠ, Nábrežná ul., Nové Zámky

Nikola Gábrišová, ZŠ Štefana Závodníka, Pružina

Nina Galbavá, ZŠ s MŠ, Brehy
Filip Martin Krajčí, ZŠ, Turnianska ul., Bratislava
Dárius Krišta, ZŠ, Sídlisko II, Vranov nad Topľou
Kristína Lacková, ZŠ, Lichardova ul., Žilina
Andrej Lakó, ZŠ, Hradná ul., Nové Zámky
Samuel Marcinčin, ZŠ, Sídlisko II, Vranov nad Topľou
Magdaléna Martišková, Gymnázium, Ul. 17. novembra, Topoľčany
Viktória Maslaňáková, CZŠ svätého apoštola Pavla, Sihelné
Jana Mečiarová, ZŠ, Okružná ul., Michalovce
Katarína Nováková, ZŠ s MŠ Jána Smreka, Melčice-Lieskové
Dominika Petrilová, ZŠ, Bidovce
Lukáš Radič, ZŠ, Kupeckého ul., Pezinok
Samuel Séleš, ZŠ Pavla Dobšinského, Rimavská Sobota
Michaela Šuchterová, ZŠ, Pri Podlužianke, Levice
Viktória Šustová, ZŠ, Sídlisko juh, Vranov nad Topľou
Elise Kristína van Vuurenová, ZŠ, Bernolákova ul., Vranov nad Topľou
Karolína Záležáková, ZŠ, Devínska ul., Nové Zámky
Adam Zilizi, ZŠ, Školská ul., Tešedíkovo

3. KATEGÓRIA

Hlavná cena

Štefan Legát, SOŠ elektrotechnická, Poprad-Matejovce

Cena poroty

Ludmila Zimmermannová, Gymnázium, Ul. 17. novembra, Topoľčany

Čestné uznanie

Adam Antal, SOŠ drevárska, Zvolen

Daniela Haničáková, Stredná priemyselná škola, Poprad

Katarína Jančeková, Gymnázium, Ul. 17. novembra, Topoľčany

Tomáš Kobora, SOŠ elektrotechnická, Trnava

Patrik Lekeš, Gymnázium, Ul. 17. novembra, Topoľčany

Dominik Oravec, SOŠ drevárska, Zvolen

Adam Orihel, SOŠ elektrotechnická, Trnava

Milan Ostrovský, Gymnázium J. Hollého, Trnava

4. KATEGÓRIA – ZAHRANIČNÍ ÚČASTNÍCI

Osobitná cena predsedu Matice slovenskej

Andrea Grňová, ZŠ 15. októbra, Pivnica, Srbsko

Hlavná cena

Daniel Gaidos, Teoretické lýceum J. Kozáčeka, Bodonoš, Rumunsko

Cena poroty

Tabita Sara Elijašová, Gymnázium Jána Kollára, Báčsky Petrovec, Srbsko

Čestné uznanie

Zennora Brnová, ZŠ L. Štúra, Kysáč, Srbsko

Hana Čížiková, ZŠ Mladých pokolení, Kovačica, Srbsko

Mária Fedorková, Všeobecnovzdelávacia škola I. – III. st. č. 4 s prehĺbeným vyučovaním slovenského jazyka, Užhorod, Ukrajina

Patricia Kmetková, ZŠ 15. októbra, Pivnica, Srbsko

Elizabeth Kollárová, Materská škola, všeobecná škola, gymnázium a žiacky domov s vyučovacím jazykom slovenským, Budapešť, Maďarsko

Milan Mareček, Teoretické lýceum J. Kozáčeka, Bodonoš, Rumunsko

Ivan Martiš, ZŠ L. Štúra, Kysáč, Srbsko

Martina Mendanová, Stredná škola, Ilok, Chorvátsko

Andrea Miháľová, ZŠ L. Štúra, Kysáč, Srbsko

Petar Oštrić, ZŠ kráľa Tomislava, Našice, Chorvátsko

Mihály Tamás Tatai, Materská škola, všeobecná škola, gymnázium a žiacky domov s vyučovacím jazykom slovenským, Budapešť, Maďarsko

Maja Vargová, ZŠ L. Štúra, Kysáč, Srbsko

OSOBITNÁ CENA POROTY

Emma Kotrbancová, ZŠ s MŠ, Rosina

Alexandra Kubalcová, ZŠ, Štvrť SNP, Galanta

Alexandra Štvrtecká, Spojená škola sv. Františka Assiského, Malacky

Jaroslava Majerová, Gymnázium Jána Kollára, Báčsky Petrovec, Srbsko

OCENENÉ ŠKOLY

ZŠ, Sídliisko II, Vranov nad Topľou

CZŠ svätého apoštola Pavla, Sihelné

ZŠ, Kollárova ul., Svätý Jur

SOŠ elektrotechnická, Sibírska ul., Trnava

ZŠ Mladých pokolení, Kovačica, Srbsko

OCENENÍ PEDAGÓGOVIA

Mgr. Miriama Hadzimová, ZŠ, Kojatice

PhDr. Tatiana Ličáková, ZŠ s MŠ, Kapušany

Mgr. Alena Fabiánová, ZŠ s MŠ Jána Smreka, Melčice-Lieskové

Mgr. Marta Janecová, SOŠ elektrotechnická, Sibírska ul., Trnava

Ludmila Berediová-Stupavská, ZŠ L. Štúra, Kysáč, Srbsko

LISTOVANIE

V našej krajine žijú aj iné národnosti – Maďari, Rusíni, Rómovia. Moja starká je Slovenka a moja babka je Maďarka a všetci si rozumieme.

Dominik Šuráni, tretiak, Nové Zámky

Odkazom pre ďalšie generácie je, že treba byť vďačný za to, čo máme – a treba si to vážiť.

Adam Wimmer, štvrták, Bratislava

Rada sa pozerám na lastovičky, ktoré síce na zimu odlietajú, ale na jar znova prilietajú. Možno ich sem ťahá teplý vánok, no ja si myslím, že je to láska ku krajine, ktorej je na Slovensku pre každého dosť.

Sofia Ciklaminyová, štvrtáčka, Koškovce

Slovensko, to je moja rodina, moji kamaráti a ľudia, ktorých mám rád. Moje Slovensko je pekná krajina a nikto ma nepresvedčí o opak.

Samuel Varga, tretiak, Bratislava

Naša rodina má priateľa z Francúzska. Raz nám povedal, aká je slovenčina úžasný jazyk, znie pre cudzincov ako pieseň, krásne zmäkčuje a zvoní. A ja odvtedy počúvam náš jazyk presne tak.

Dávid Hronský, štvrták, Bratislava

Našu štátnu hymnu spievam tiež veľmi rada. Samozrejme len pri slávnostných stretnutiach v škole a spievam ju tiež spolu s našimi športovcami pri ich víťazstvách. Poznám všetky štyri strofy a pridám k nim i piatu:

Už Slovensko nespí,
slobodne si žije,
Slovenčina milá,
ľubozvučná, živá
nad Tatrami zneje.

Alexandra Klabníková, štvrtáčka, Jasenica

Videla som rôzne veci. Ale jedno vám poviem. Vážte si slovenský folklór, pretože mu na svete niet páru. V žiadnom tanci nenájdete toľko temperamentu, radosti a rôznorodosti ako v slovenskom. Žiadna krajina nemá také nádherné oblečenie ako naše kroje. Žiadna hudba vás nedokáže tak ťahať do tanca ako slovenská ľudová. Roztancuje vám srdce. A to vravím nie iba ako hrdá folkloristka, ale aj ako diváčka folklóru mnohých krajín. Milujem slovenský folklór, milujem Slovensko.

Zuzana Szalonová, 4. ročník gymnázia, Košice

Slovensko je plné krás,
chcem ho vidieť zas
a zas.
Štyri ročné obdobia,
Slovensko vždy ozdobia.

Tatry, to je pýcha naša,
do srdc radosť nám
prináša.
Každý kúsok lesa,
preskúmaj a teš sa.

4 000 jaskýň máme,
do dvanásť z nich
prístup máme.
Ešte máme veľa krás,
tie najväčšie,
tie sú v nás.

Simona Tomovčíková, tretiačka, Vranov nad Topľou

Je na nás, aby sme staré zvyky zachovávali, vnášali do nich nové prvky. Je dôležité, aby aj v týchto časoch honby za mamonom nezabudol človek na to, odkiaľ pochádza, kde sú jeho korene.

Martin Čulen, 1. ročník obchodnej akadémie, Bratislava

Skutočné obrazy nájdeme iba v knihách a rozprávaní veľkých autorov, ktorí dokázali milovať svoju rodnú vlasť, svoje rodné Slovensko aj v zlých časoch a nikdy nezapadli prachom, práve naopak. Zdá sa, akoby svet a mladé generácie zabúdali na udalosti odohrávajúce sa v minulosti. Autori nám svoju múdrosť chcú odovzdať a je iba na nás, či ju chceme spoznať a prijať prostredníctvom čítania. Čítať znamená vzdelávať sa a učiť sa životu. Knihy vŕhajú čitateľa do deja a ten sa doň vpája stále viac a viac, až kým neprelúskne oriešok a nezíska z daného príbehu poučenie či radu do života.

Mária Pachová, 4. ročník gymnázia, Košice

Každý národ má svoj vlastný jazyk, ktorý ho reprezentuje. Niektoré národy ho majú ľubozvučný viac, iné zasa menej. Ale svojím spôsobom majú všetky národy nádherný jazyk. Len sa treba doň započúvať. Nemusíte danému jazyku rozumieť, stačí ho len pozorne vnímať, otvoriť svoje srdce a vtedy pochopíme, aký je nádherný.

Ján Volentier, 4. ročník strednej odbornej školy elektrotechnickej, Trnava

Keď naši s trikolórou na tričku
reprezentujú túto krajinu maličkú,
pocit hrdosti v srdci mávame,
keď Nad Tatrou sa blýska spievame.

Petra Nôtová, ôsmačka, Rimavská Sobota

K Slovensku patria ľudia. Mocní či skromní, silní či menej výrazní. Prítomnosť každého tvorí túto vlasť. Každý v nej má poslanie, je jej súčasťou. Nech už je Slovak v ktoromkoľvek kúte sveta, myslou a srdcom často zabľúdi do miest svojho rodiska a trpezlivo čaká chvíľu, aby sa na rodné Slovensko mohol vrátiť. Veď každý rodný dom, rodná obec, mesto je jeho súčasťou.

Miriám Petričková, prváčka na strednej odbornej škole, Nové Zámky

Som Maďar. Nielenže bývam na Slovensku, tu som sa aj narodil. Pre svoju národnosť sa necítim vôbec obmedzený. Ak si to niekto myslí, tak obmedzuje sám seba. Naopak,

ak ovládam slovenčinu aj maďarčinu, mám viac možností uplatniť sa. Rovnaké práva tu platia pre občanov inej národnosti ako pre Slovákov.

Zsolt Vajda, 2. ročník SOŠ stavebnej, Nové Zámky

**Vysoké Tatry, pýcha Slovenska.
Žil v nich i Jánošík, legenda slovenská.
Ostré štíty Tatier pozná nejedna mať
A každý ich má nadovšetko rád.**

Slávka Šišková, deviatačka, Lipová

Všetci Slováci by mali byť hrdí a vďační našim predkom za to, že im bolo umožnené vzdelávať sa a verejne rozprávať v slovenčine. Dnes to možno berieme ako samozrejmosť, no často zabúdame na tvrdé boje, ktoré museli naši predkovia zvädzať práve pre náš materinský jazyk. Nebyť štúrovcov a mnohých ďalších, ktovie, aký by bol osud slovenskej reči.

Michal Kalinec, 3. ročník gymnázia, Detva

Chcem povedať, teda napísať, či ste Róm-Neróm, neznamená to, že ste rozdielny. Znamená to, že každý z nás je jedinečný v našej rozličnosti. Ja som Róm a som na to hrdý. A som hrdý aj na to, že som Slováč. S veľkým S – slušný, sympatický a raz možno slávny.

Martin Mirga, šiestak, Víglaš

Slovensko, srdce Európy, srdce v nás.
Buď aj ty pyšný, že ho máš.

Ivana Šaffová, deviatačka, Michalovce

Doma je predsa všetko, čo potrebujem, aby som mohla povedať, že som skutočne šťastná. Doma je mama, ktorá mi tak často pripomína ten deň, keď som sa narodila, a tiež ocko, ktorý ma vždy vo všetkom dobrom podporí. Je tu môj brat a priatelia, bez ktorých by som nemohla existovať.

Kristína Bohušová, šiestačka, Detva

Slovensko?
Super – to je moja vlasť, neviem krajšiu nikde nájsť.
Aj keď sme bez morí,
Máme more pohorí.

Maximilián Želiska, ôsmak, Topoľčany

Keď sa povie Slovensko, každý si predstaví bryndzové halušky, pastierov oviec a ich stáda, domovinu, rodný dom alebo maličkú hornatú krajinu.

Rebeka Berdisová, šiestačka, Sliač

Vôkol rastie svieža tráva,
na ktorej sa pasie krava.
Je tam pekne, poviem vám.
S radosťou tam chodievam.

Emma Spišovská, piatačka, Lubotice

Dobrym príkladom bol v tejto téme môj učiteľ hudobnej výchovy na základnej škole. Na začiatku každej hodiny hudobnej výchovy sme sa postavili, dali ruku na srdce a zaspievali našu hymnu. Predpokladám, nevidíte v tom nič zaujímavé. Ale pre mňa bolo. Zoskupenie hlasov mladých ľudí a nádherný hlas starého klavíra, ktorý nám udával tón a tempo, vo mne vyvolávali pocit hrdosti.

Tomáš Ďurčovič, prvák na strednej odbornej škole, Nové Zámky

Tu Váh mocne z výšin zastoná,
keď Tatrám rovno padá do lona.
V divoký Dunaj vkliesni sa, kričí,
mohutné vlny k nebesiam vztýči.

Juraj Roháč, ôsmak, Dechtice

Moje najobľúbenejšie nárečie je takzvaná šariština, ktorá vytvára slovíčka, súvetia a slovné spojenia, čo by asi nevymysleli v žiadnom jazyku. Pomocou napríklad zdrobnení človek môže krásne vyjadriť svoje pocity. Myslím si, že je to jazyk priam stvorený pre básnikov, umelcov alebo napríklad textárov, ktorí nielen podľa môjho názoru, ale aj podľa svetových kritikov alebo recenzentov, patria k svetovej špičke.

David Vešperaj, 3. ročník gymnázia, Prešov

Vždy, keď ľubozvučnou slovenčinou hovorím,
teším sa, že som sa na Slovensku narodil.

Martin Roháč, piatak, Košice

**Žiadne oceány, žiadne veľké moria,
lež nádherné pohoria to Slovensko tvoria.**

Gabriela Mišúrová, piatačka, Predmier

Chcem tu hviezdy počítať,
Celé svoje srdce vlasti dať.

Karolína Štefániková, ôsmačka, Lipová

Slovensko

S – vychádzajúce slnko, ktoré sa každé ráno prebudí a pohladká ma svojimi lúčmi.

Lucia Šimková, šiestačka, Lubotice

Verše, rýmy, metafory
umelec rád o ňom tvorí..
Je to moja rodná zem,
Iba tu žiť pre ňu chcem.

Roman Richter, ôsmak, Topoľčany

Slovensko, to je dlhá história boja za národnú slobodu a identitu, boja za vlastný jazyk, za češť. Môžeme byť hrdí na Slovákov, ktorí tento ťažký boj podstúpili, mnohí z nich za to zaplatili aj svojím vlastným životom.

Vanesa Hvizdová, deviatačka, Horná Kráľová

Ocino mi už nad postieľkou čítal po večeroch slovenské rozprávky...

Martin Halaj, ôsmak, Lovinobaňa

Rodná zem je to najdrahšie, čo máme. Môžeme žiť kdekoľvek, všade ju nosíme so sebou

Martina Matašová, šiestačka, Vranov nad Topľou

Slovenčina je nádherný jazyk, dokáže vyjadriť aj nemožné.

Natália Krúdyová, siedmačka, Vranov nad Topľou

Cítim, že Slovensko je môj hrad.

Nikola Sochuliaková, šiestačka, Zákamenné

Tu názvy sú pre mňa jedna báseň.

Natália Sojková, siedmačka, Košice

Keď uvidíš, pochopíš, z tolkej krásy nezaspíš.

Natália Greschnerová, siedmačka, Žilina

Môžete cestovať po celom svete, krajšiu krajinu nenájdete!

Dominika Chlebíková, siedmačka, Sereď

Slovensko je pre mňa krajinou s vôňou ihličia, dreva, halušiek a trdelníka, ozvučené spevom vtákov, ľudovými piesňami, hrou na fujare. Slovensko je krajinou tradícií, zvykov, folklóru zdedeného a šíriaceho sa z pokolenia na pokolenie.

Kristína Molčanová, piatačka, Valaská

V Tatrách, kde sa prelieva Váh,
na tých skalách, kde rastie mach,
na tých lúkach, kde sa ovce pasú,
je Slovensko plné krásy a jasu.

Adrián Grác, šiestak, Kovarce

Tak, ako mám v srdci slovenčinu a Kysáč, tak podobne mám i Slovensko, lebo nezabúdam, že sa moji predkovia práve stadiaľ prisťahovali sem.

Darko Novaković, piatak, Kysáč, Srbsko

„Slovenčina pre mňa znamená mojich dávnych predkov a moje vnučky, prevnučky, budúcnosť,“ vraví moja 70-ročná stará mama. Prečo mám rada slovenčinu? Lebo mám rada starkú.

Daniella Kesjár, siedmačka, Békešská Čaba, Maďarsko

Preto všetkým Slovákom žijúcim na Slovensku, ale aj tým, ktorí sú roztrúsení všade po svete, želám, aby si svoj jazyk zachovali a pestovali čo najdlhšie, lebo ak si ho my nebudeme chrániť, druhí to pre nás neurobia.

Darko Paus, šiestak, Kovačica, Srbsko

Ten, kto vidí v skale drahokam,
ten, kto príde na lúku ako do paláca,
ten, kto tu nebol a tiež vie, kadiaľ kam,
miluje našu krajinu z celého srdca.

Rudolf Hrubovský, šiestak, Vranov nad Topľou

Pre niekoho je slovenčina iba jeden jazyk, rovnaký ako aj iné jazyky, ale pre mňa je slovenčina veľmi vzácny poklad. Ešte ako malé dievča dozvedela som sa o tom, ako sa naši predkovia presťahovali zo Slovenska práve sem.

Valentína Hudcová, piatačka, Stará Pazova, Srbsko

Neviem sa dočkať, kedy sa naozaj dostanem na Slovensko, keď na vlastné oči uvidím to, čo mi starí rodičia a moja mamka tak krásne opisujú, keď budem môcť použiť slovenčinu a trebárs povedať mojim novým slovenským kamarátom: „Ahojte, volám sa Sara a moje najobľúbenejšie miesto na celuckom svete je Slovensko, rodná krajina mojich predkov. Tu sa mi páči a aj tu sa cítim byť doma!“

Sara Vala, tretiačka, New York, USA

To preto, že ma moja rodná reč ohrieva ako slnko. Pre toto všetko dám ti, slovenčina moja, kyticu kvetov. To preto, že nám znamená mnoho a si soľ nad zlato.

Tamara Vlčeková, šiestačka, Kysáč, Srbsko

Keď počujem slová Slovensko, slovenčina, slovenský, spomeniem si hneď na svoju starú mamu a zacítim fantastickú vôňu, ktorá sa vždy okolo nej šíri. Odkedy je na dôchodku, náš stôl sa po celý rok prehýba pod dolnozemskými slovenskými špecialitami. Na tanieri sa striedajú páskové šišky, heróke, hrachová polievka s domácou tarhoňou, haluške s tvarohom a bryndzou na červeno upečené, zahybováč, cigáňka, kyseľ, krv na cibulke, iskrivý zlatožltý vývar z bažantov alebo z perličiek s gágorčokmi... Že tieto jedlá nepoznáte? Tak prídte k nám na Dolnú zem, v každej slovenskej rodine vám ich s radosťou pripravia.

Ádám Tuska, deviatak, Békešská Čaba, Maďarsko

Tu vzniká jedna otázka:

Prečo ich mám rád?

*To preto, lebo slovenčina a Slovensko
sú dvaja kamaráti v mori hviezd,
a sú mapou všetkých mojich ciest.*

Miluška Vranková, šiestačka, Kysáč, Srbsko

Priatelia sa ma často pýtali, prečo mám rada slovenčinu. Len som sa zasmiala a povedala: „Je to časť môjho ja, či ho nemilujem? Oni nerozumeli. Znova som sa zasmiala a povedala: „Moja láska k tomuto jazyku je neopísateľná slovami.“

Dijana Dundović, ôsmačka, Zdenci, Chorvátsko

Som piatak a už od malička sa učím po slovensky. Mám rád tento jazyk najmä preto, lebo moji rodičia a starí rodičia sa doma veľa rozprávajú touto rečou. Rád by som sa naučil lepšie, aby som sa aj ja vedel rozprávať s nimi.

Bálint Garajszki, piatak, Dabaš, Maďarsko

Slovensko moje, rád ťa mám,
keď čítam verše Hviezdoslava,
keď v knihe vládne Biela kňažná,
keď sadám k Bottovým baladám.

Martin Stanovič, ôsmak, Nové Zámky